

รายงานสรุป การสัมมนาปฏิบัติการเพื่อพัฒนา
 ศักยภาพ วิทยุชุมชนในการ คิดค้น และกำหนดประเด็น
 รายการเพื่อ สุขภาวะ โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็ง
 สื่อภาคประชาชน ของประเทศไทยในงานวิทยุชุมชน

[มกราคม - เมษายน 2547]

- 封面 -

- รายงานสรุป -

การสัมมนาปฏิบัติการ
เพื่อพัฒนาศักยภาพวิทย์ชุมชน
ในการคิดค้นและกำหนดประเด็นรายการเพื่อสภาวะ

โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสื่อภาคประชาชน
ของประเทศไทยในงานวิทย์ชุมชน

มกราคม - เมษายน 2547

จัดโดย

สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน

สนับสนุนโดย

องค์การอนามัยโลก (WHO)

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)

โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสื่อภาคประชาชนของประเทศไทย ในงานวิทยุชุมชน ใน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก

ที่มาของโครงการ

กระบวนการเรียนรู้เรื่องสิทธิภาคประชาชนในวิทยุชุมชน ที่หัวหน้าโครงการ (ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ ไตรรัตน์) ดำเนินการ ได้เริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ.2541 ในช่วงที่หน่วยงานภาครัฐดำเนินกระบวนการที่เกี่ยวกับองค์การอิสระตามมาตรา 40 โดยการเรียนรู้ได้พัฒนาไปคู่ขนานกับสถานการณ์การปฏิรูปสื่อ กล่าวคือ เริ่มด้วยกระบวนการกระตุ้นการมีส่วนร่วมใช้สิทธิในกระบวนการสรรหาควบคุมกับการเปิดเวทีเพื่อสร้างความชัดเจนร่วม ในคำอธิบายสำคัญของ "วิทยุชุมชน" ว่า คืออะไร ? ควรดำเนินการอย่างไร ? เพื่ออะไร? ต่อด้วยการเปิดเวที และการขยายผล การแจ้งสิทธิตามมาตรา 40 จนพัฒนาไปสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพการใช้สิทธิในงานวิทยุชุมชน ซึ่งเริ่มจากปี 2543 และขยายผลอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรมทั่วประเทศ เช่นในปัจจุบัน

สำหรับการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมด้วยการปฏิบัติการในสถานการณ์จริง เริ่มจากความเข้าใจในปรัชญาหลักการ และวิธีดำเนินงานวิทยุชุมชน ด้วยแนวคิดสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับผิดชอบ และดำเนินการด้วยกำลังความสามารถ ตามความต้องการของชุมชน ไปจนถึง การดำเนินการเพื่อให้กลุ่มในชุมชนร่วมรับผิดชอบ ผลิตและนำเสนอรายการ โดยมีองค์กรสนับสนุนสำคัญคือ สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

ด้วยธรรมชาติของสื่อวิทยุกระจายเสียง คือ การนำเสนอเนื้อหาด้วยสื่อเสียง และด้วยวิทยุชุมชน ที่มีหลักการสำคัญ ในการให้ชุมชน มีสิทธิอำนาจในการกำหนดเนื้อหา และวิธีการสื่อสารผ่านสื่อซึ่งเป็นของชุมชน โดยที่เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชีวิต ความเป็นอยู่ และมีเป้าหมายเพื่อ "สุขภาวะ" หรือ ความสุขทั้งของปัจเจกที่เป็นบุคคล ครอบครัว และของชุมชนร่วมกัน ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อสิทธิในการสร้างและสื่อสารข้อมูล ตลอดจนองค์ความรู้ เรื่องสุขภาพ ในกรอบแนวคิดการปฏิรูปสุขภาพ สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) และ องค์การอนามัยโลก (WHO) จึงเห็นควรสนับสนุนให้ดำเนินโครงการนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุชุมชน และพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานอาสาสมัครผลิตรายการเพื่อสุขภาวะทางวิทยุชุมชน ในจุด/ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ในการวิเคราะห์สถานการณ์ และวิถีชีวิตชุมชน เพื่อกำหนดประเด็น เรื่องราว และรูปแบบการสื่อสารผ่านรายการวิทยุ (Agenda setting and Presentation design Empowerment) ที่ทำให้วิทยุชุมชน มีความเฉพาะ (specific) มีความเป็นตัวตน (identity) อันเป็นความแตกต่างที่มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถยืนยัน และ ตอบสนองความจำเป็นในการมีวิทยุกระจายเสียง ที่ชุมชนมีสิทธิ อำนาจในการสื่อสาร อันสนองต่อเจตนารมณ์สิทธิในการสื่อสารผ่านคลื่น ในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540

กลุ่มเป้าหมาย

1. ตัวแทนชุมชนจากกลุ่มผลิตรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาวะ (ทางกาย / ใจ / ครอบครัว / สังคม และ จิตวิญญาณ) จากจุด/ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนในเครือข่ายที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้วิทยุชุมชนมาตามลำดับ
2. เป็นผู้ที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลสำคัญของ จุด/ ศูนย์ปฏิบัติการฯ และสามารถนำเสนอสาระสำคัญจากการสัมมนาไปถ่ายทอดต่อใน จุด/ศูนย์ปฏิบัติการฯ ได้

ทั้งนี้ ในการสัมมนาแต่ละครั้ง จะมีผู้เข้าร่วมโดยเฉลี่ย 60 คน

ลักษณะกิจกรรม

การสัมมนาปฏิบัติการ เป็นเวลา ๓ วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การสร้างฐานคิดเรื่องสุขภาวะในงานวิทยุชุมชน
2. การฝึกฝน และ สร้างความเชื่อมั่นในการ คิดค้นประเด็น แหล่งข้อมูล และออกแบบการนำเสนอรายการ เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนงาน และการผลิตรายการทางวิทยุชุมชนเพื่อ การปฏิรูประบบสุขภาพ
3. เกิดเครือข่ายกลุ่มองค์กรภาคประชาชนที่สนใจ และมุ่งมั่นในการใช้สื่อวิทยุของชุมชน เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีของสมาชิกในชุมชน

**กำหนดการการสัมมนาปฏิบัติการเพื่อ
พัฒนาศักยภาพ
การคิดค้นและกำหนดประเด็นรายการเพื่อสุขภาวะ / สุขภาพ**

.....

วันที่ 1

- 12.00 - 14.00 น.   อาหารกลางวัน และ ลงทะเบียน
- 14.00 – 15.30 น.   - แจ้งเหตุที่มา วัดถูประสงค์ และกระบวนการจัดสัมมนา
                                 - แนะนำตัว และ แลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการ
                                 จุด/ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน
- (บริการอาหารว่าง เวลา 15.00 – 15.30 น.)
- 15.30 – 17.00 น.   บรรยายสรุปแนวคิด - สถานการณ์การปฏิรูประบบสุขภาพกับวิทย์ชุมชน
                                 โดย นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ
                                 ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
- 17.00 – 18.00 น.   พักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00 – 19.00 น.   อาหารเย็น
- 19.00 – 21.00 น.   สนทนาไร้รูปแบบ ในประเด็น
                                 “ สุขภาวะในงานวิทย์ชุมชน ”

วันที่ 2

- 07.00 – 08.30 น.   อาหารเช้า
- 08.30 – 09.00 น.   สรุปสาระจากวันวาน
- 09.00 – 10.15 น.   บรรยายสรุป และ กิจกรรมกลุ่ม
                                 “ องค์ประกอบสำคัญของงานสื่อสารการปฏิรูปสุขภาพ
                                 ผ่านวิทย์กระจายเสียงของชุมชน ”
- 10.15 – 10.30 น.   อาหารว่าง
- 10.30 – 12.00 น.   บรรยายสรุป
                                 “ หลักการสำคัญในการกำหนดประเด็นรายการ / การแสวงหาแหล่งข้อมูล
                                 และการออกแบบการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสุขภาวะ ”

12.00 – 13.00 น.	อาหารกลางวัน
13.00 - 17.00 น.	การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นต่อการกำหนดประเด็นรายการ / การแสวงหาแหล่งข้อมูล / และการออกแบบการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสุขภาพ
(บริการอาหารว่าง เวลา 15.00 – 15.30 น.)	
17.00 – 18.00 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย
18.00 – 19.00 น.	อาหารเย็น
19.00 – 21.00 น.	สนทนาไร้รูปแบบ เรื่อง “ วิทยุชุมชนกับทิศทางการปฏิรูปสื่อ และการทำงาน เพื่อสุขภาพชุมชน ”

วันที่ 3

07.00 – 08.30 น.	อาหารเช้า
08.30 – 09.00 น.	สรุปสาระจากวันวาน
09.00 – 12.00 น.	กิจกรรมกลุ่มย่อย และการอภิปรายเปิด “ การนำหลักการสำคัญในการกำหนดประเด็นรายการ การแสวงหาแหล่งข้อมูล และการออกแบบการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสุขภาพ ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพคุณค่า และตัวตนที่แตกต่างของรายการวิทยุชุมชน ”
(บริการอาหารว่าง เวลา 10.15 – 10.30 น.)	
12.00 – 13.00 น.	อาหารกลางวัน
13.00 – 14.00 น.	สรุปสาระสำคัญที่ได้ และร่วมกำหนดภารกิจวิทยุชุมชนเพื่อการปฏิรูปสื่อ และเพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพ
14.00 น.	ปิดการสัมมนา

- รายงานสรุป -

สัมมนาปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพวิทยุชุมชน ในการคิดค้นและกำหนดประเด็นรายการเพื่อสุขภาวะ

การจัดสัมมนาปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพวิทยุชุมชน ในการคิดค้นและกำหนดประเด็นรายการเพื่อสุขภาวะ เป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสื่อภาคประชาชนของประเทศไทยในงานวิทยุชุมชน ซึ่งรับผิดชอบโดยสถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน ทั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)

การสัมมนาดังกล่าวได้จัดขึ้นตามภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 4 เวที ได้แก่

1. เวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จัดเมื่อวันที่ 20-22 กุมภาพันธ์ 2547 ณ ห้วยชันรีสอร์ท จังหวัดยโสธร

2. เวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล

จัดเมื่อวันที่ 27-29 กุมภาพันธ์ 2547 ณ สิริริมาเพลส กรุงเทพฯ

3. เวทีภาคใต้

จัดเมื่อวันที่ 11-13 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมหาดแก้วรีสอร์ท จังหวัดสงขลา

4. เวทีภาคเหนือ

จัดเมื่อวันที่ 26-28 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมเดอะแกรนด์รีเวอร์ไซด์ จังหวัดพิษณุโลก

เกริ่นนำ : เหตุที่มา และกระบวนการจัดการสัมมนา

บรรยายโดย ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์

สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน

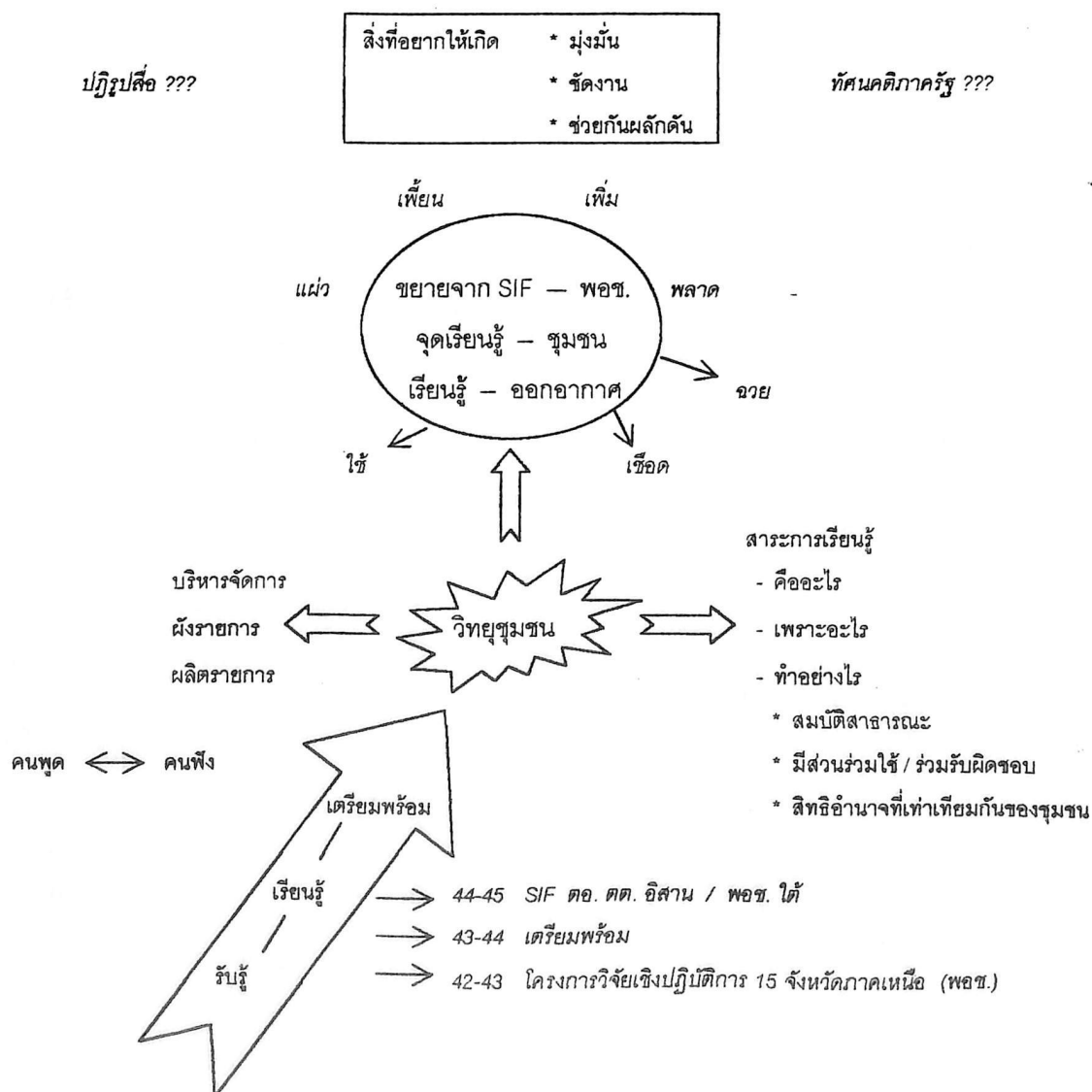
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวจะได้รับการประกาศใช้มากกว่า 6 ปี แต่บทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญหลายมาตรา ก็ยังคงมิได้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ที่เห็นได้ชัดก็คือ การปฏิรูปสื่อ และสิทธิในการสื่อสารผ่าน

คลื่นความถี่ของภาคประชาชน อันเป็นสาระสำคัญของมาตรา 40 ทั้งที่สิทธิดังกล่าวนี้ ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (จาก TDRI) ได้เคยกล่าวไว้ว่า เป็นสิทธิพื้นฐานที่สำคัญที่สุด และจะนำไปสู่การมีสิทธิเสรีภาพด้านอื่นๆ ของประชาชน

ปัจจุบันนี้ ก็ยังคงไม่สามารถตอบได้ว่า กระบวนการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) จะเสร็จสิ้นเมื่อใด อันเนื่องมาจากการพยายามเข้ามาแทรกแซงของภาครัฐและภาคทุน โดยหวังที่จะเข้ามามีอำนาจในการจัดสรรคลื่นความถี่ และจะทำให้สามารถหาผลประโยชน์มหาศาลสำหรับตนเองและพวกพ้องได้

ในส่วนของภาคประชาชนเอง แม้ว่าการดำเนินงานวิทยุชุมชนจะยังไม่ได้รับการยอมรับในทางกฎหมายอย่างเต็มที่ แต่เราก็เดินหน้าไปไกล และสามารถแสดงตัวตนของสิทธิดังกล่าวออกมาได้ อย่างไรก็ตาม พื้นที่วิทยุชุมชนในปัจจุบันนี้ ได้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะไปเสียแล้ว อันเนื่องมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เกิดวิทยุชุมชนใหม่ๆ ขึ้นมามากมาย ทั้งที่มีรูปแบบการดำเนินงานตามแนวคิดและจิตวิญญาณของวิทยุชุมชน และกลุ่มที่เข้ามาอาศัยชื่อวิทยุชุมชนเพื่อหาผลประโยชน์ นอกจากนี้ ที่ผ่านมายังพบว่าวิทยุชุมชนหลายแห่งเริ่มที่จะมีปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น **แฉ่ว** (จำนวนอาสาสมัครน้อยลง) หรือ **เพี้ยน** (ไม่ดำเนินงานตามแนวคิดวิทยุชุมชน)

ดังนั้น คนทำงานวิทยุชุมชนทุกคนจึงควรหมั่นที่จะพบปะ เพื่อปรึกษา ดูแล เสนอแนะกันและกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาสมดุล มิให้เอนเอียง ผิดไปจากหลักการวิทยุชุมชน การสัมมนาครั้งนี้ถือเป็นโอกาสอันดี ที่เราจะได้เจอกัน ไม่เพียงแต่มาเติมความรู้ แต่ยังเป็นการเติมจิตวิญญาณในการทำงานด้วย โดยได้รับการสนับสนุนอันดีจากองค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ซึ่งเล็งเห็นถึงบทบาทความสำคัญของวิทยุชุมชนที่มีต่อการเสริมสร้างสุขภาวะในชุมชน

โครงการนี้ได้จัดให้มีการแถลงข่าวไปเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2546 ในครั้งนั้น คุณณรินทร์ ทิมา ผู้อำนวยการอนามัยโลก ประจำประเทศไทย ได้กล่าวว่า “การสนับสนุนโครงการนี้ ดูเป็นเรื่องแปลกใหม่ แต่ที่จริงแล้ว องค์การอนามัยโลกมียุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนเพื่อสุขภาพ ซึ่งกระบวนการของวิทยุชุมชนที่ดำเนินการอยู่ขณะนี้ ตรงกับยุทธศาสตร์ที่วางไว้ องค์การอนามัยโลกเชื่อมั่นว่าโครงการนี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินการกระบวนการวิทยุชุมชนในประเทศไทย”

นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ได้กล่าวไว้ในงานเดียวกันว่า “สปรส.ขอทุนสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลก ให้ดำเนินโครงการนี้ เพราะเห็นว่าจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนที่กระจายอยู่ทั่วประเทศขณะนี้ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยเสริมกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพหรือสุขภาวะที่มาจากประชาชนเอง ไม่ใช่รอการกำหนดนโยบายจากภาครัฐ แต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน”

จะเห็นได้ว่า ทั้ง 2 องค์กรมีความเข้าใจในวิทยุชุมชน และเชื่อมั่นในพลังของกระบวนการภาคประชาชนเป็นอย่างยิ่ง มิได้เข้ามาสนับสนุนโครงการเพียงเพื่อให้วิทยุชุมชนทำงานรับใช้องค์กร (หรือเป็นท่อน้ำให้แก่หน่วยงาน) แต่เป็นการเข้ามาสนับสนุน เพื่อมุ่งเสริมสร้างกระบวนการวิทยุชุมชนในประเทศไทยให้เข้มแข็ง

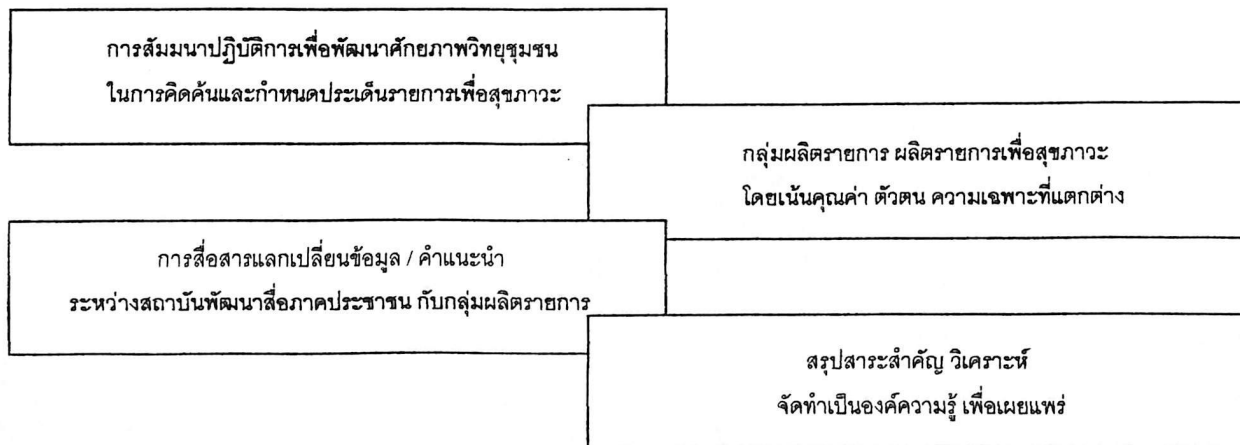
ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ประธานสถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน ในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการ จึงได้ออกแบบกิจกรรมการสัมมนาครั้งนี้ขึ้น เนื่องจากเห็นว่าผู้ผลิตรายการวิทยุชุมชนหลายคนประสบปัญหาในการคิดค้นประเด็น และแสวงหาแหล่งข้อมูลในชุมชนของตนเอง ทำให้ไม่สามารถออกแบบรายการเพื่อสนองต่อประโยชน์และเป้าหมายของชุมชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การสัมมนาครั้งนี้ นอกจากจะทำให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเข้าใจในประเด็น “สุขภาวะ” มากขึ้นแล้ว ยังเป็นการนำประเด็นดังกล่าวมาเป็นตัวอย่างให้ผู้

ปฏิบัติงานวิทยุชุมชนได้ทดลองออกแบบรายการ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากเรื่องราว สถานการณ์ และบุคคลภายในชุมชนของตนเองด้วย

รายละเอียดวัตถุประสงค์ของการสัมมนาปฏิบัติการครั้งนี้ มี 3 ข้อ ได้แก่

1. พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครผู้ปฏิบัติงานอาสาสมัครผลิตรายการเพื่อสุขภาวะทางวิทยุชุมชน ในการวิเคราะห์สถานการณ์ และวิถีชีวิตชุมชน เพื่อกำหนดประเด็น เรื่องราว แหล่งข้อมูล รวมทั้งออกแบบเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอผ่านรายการวิทยุ ที่จะทำใหัรายการที่ออกอากาศทางวิทยุชุมชนมีความเฉพาะ และมีความเป็นตัวตนที่แตกต่างอย่างมีคุณค่า
2. เสริมสร้างฐานคิดสุขภาวะในงานวิทยุชุมชน
3. สร้างเสริมเครือข่ายวิทยุชุมชนเพื่อสุขภาวะชุมชน และเพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพ

โดยอาจจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานดังแผนภาพข้างล่าง

โครงการนี้เป็นการแนะนำ สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน อย่างเป็นทางการครั้งแรกด้วย ผศ.ดร. เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ซึ่งเป็นประธานและผู้ก่อตั้งสถาบันฯ ได้เล่ารายละเอียดว่า สถาบันดังกล่าวจะมุ่งเน้นในการทำงานเพื่อติดตามหาทางปัญญา และเสริมสร้างศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อภาคประชาชน โดยเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้มูลนิธิเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม (CIVICNET) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการก่อตั้ง 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

- พัฒนาศักยภาพประชาชนในการเป็นผู้ผลิต และผู้รับสื่อที่มีประสิทธิภาพ
- ศึกษาวิจัย สำรวจ และพัฒนาองค์ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสื่อภาคประชาชน
- เก็บรวบรวมข้อมูล ความรู้ เพื่อให้บริการและเผยแพร่เกี่ยวกับสื่อภาคประชาชน
- ประสานและเสริมสร้างการทำงานกับพันธมิตรจากทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อร่วมกันพัฒนาสื่อภาคประชาชน
- ร่วมผลักดัน และติดตามการปฏิรูปสื่อ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

กิจกรรมการระดมความคิดคาดหวังของผู้เข้าร่วมสัมมนา

ก่อนที่วิทยากร (ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์) จะเริ่มบรรยายเนื้อหาของการสัมมนา วิทยากรได้ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกคนเขียนความคาดหวังที่มีต่อการสัมมนาครั้งนี้ จากการรวบรวมความคาดหวังดังกล่าว สามารถสรุปความคาดหวังของผู้เข้าร่วมสัมมนาในแต่ละเวทีได้ดังนี้

1. เวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- สามารถพัฒนาการจัดรายการ ใช้สื่อได้อย่างเต็มรูปแบบ และได้รับการยอมรับจากชุมชน
- ได้รับความรู้ใหม่ๆ ในเรื่องวิทยุชุมชนกับการดูแลสุขภาพ และสามารถนำไปเผยแพร่ต่อได้
- สามารถคิดประเด็นรายการได้เหมาะสมกับบริบท และรากเหง้าของชุมชน
- สามารถนำความรู้ไปช่วยปรับทัศนคติของคนในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัวของตนเอง
- ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์กับวิทยุชุมชนอื่น
- เกิดความร่วมมือกันระหว่างวิทยุชุมชนอย่างเหนียวแน่น
- ได้รับทราบความคืบหน้าของสถานการณ์การปฏิรูปสื่อ / แนวโน้มของกฎหมายในอนาคตที่มีต่อวิทยุชุมชน / หวังที่จะได้รับทราบข่าวดีเรื่อง กสช.
- ได้รับความรู้เรื่องการจัดทำผังรายการ
- ได้รับเทป หรือซีดีที่มีประโยชน์ต่อคนในชุมชน สามารถนำไปเปิดในวิทยุชุมชนได้

2. เวทีภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันตก กลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล

- ได้รับความรู้ และแนวทางในการออกแบบรายการ การค้นหาประเด็น แหล่งข้อมูล
- สามารถนำความรู้ไปพัฒนาวิทยุชุมชน และเผยแพร่ต่อในชุมชนได้
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนวิทยุชุมชน
- ดอกย้ำ สร้างเสริม จิตวิญญาณวิทยุชุมชน
- เข้าใจแนวคิดในการดำเนินงานวิทยุชุมชนที่ถูกต้อง
- ได้รับความรู้เรื่องสุขภาวะ และสามารถสร้างสุขภาวะให้เกิดในชุมชนของตนเอง
- เข้าใจและรับทราบสถานการณ์ ความคืบหน้าในการปฏิรูปสื่อตามมาตรา 40

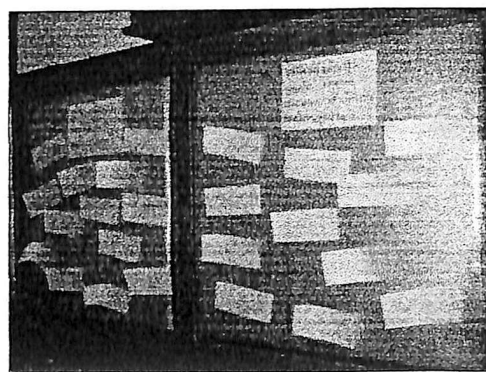
3. เวทีภาคใต้

- สามารถพัฒนาเทคนิคในการจัดรายการให้น่าสนใจ และเป็นไปตามหลักการของวิทยุชุมชน
- ได้รับความรู้เรื่องสุขภาวะ รวมทั้งเข้าใจในบทบาทและการดำเนินงานของวิทยุชุมชนต่อการสร้างสุขภาวะ
- สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และวิทยุชุมชน

- แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์ กับเพื่อนวิทยุชุมชน และเสริมสร้างกำลังใจซึ่งกันและกัน
- เข้าใจในหลักการ แนวคิด บทบาท และแนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้องของวิทยุชุมชน

4. เวิร์กช็อป

- เพิ่มความรู้ และพัฒนาทักษะ เทคนิคในการจัดรายการทางวิทยุชุมชน
- เข้าใจแนวคิด และแนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้องของวิทยุชุมชน รวมทั้งสามารถนำไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้
- สามารถนำความรู้ที่ได้จากการสัมมนาไปถ่ายทอดต่อ เพื่อพัฒนาคนในชุมชน พัฒนาชุมชน และพัฒนาวิทยุชุมชน
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดกับเพื่อนวิทยุชุมชน
- ได้รับทราบสถานการณ์ความเคลื่อนไหวในการปฏิรูปสื่อ และการทำงานของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ
- มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องสุขภาพ
- อื่นๆ ได้แก่ ได้มาเที่ยว ได้สนุก

ตอกย้ำแนวคิด และจิตวิญญาณวิทยุชุมชน

บรรยายโดย ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์
สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน

ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ได้กล่าวในช่วงเกริ่นนำเหตุที่มาของการจัดสัมมนาแล้วว่า สาเหตุสำคัญของการสัมมนาครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการมาเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาศักยภาพในการจัดรายการแล้ว สิ่งสำคัญคือการทำที่เราได้มาพบปะกัน เพื่อตอกย้ำแนวคิด และจิตวิญญาณวิทยุชุมชนให้เข้มแข็ง มันคงอยู่เสมอ ไม่

เอนเอียงไปกับผลประโยชน์ต่างๆ อาจจะทำให้เรา อาสาสมัครในงานวิทยุชุมชนทุกคนเป็นเสมือน “นักไต่ลวด” ที่ต้องรักษาสมดุลของตนเองให้ได้อยู่เสมอ

อาสาสมัครในงานวิทยุชุมชนต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลา เรากำลังทำงานด้านสิทธิ มิใช่ทำงานด้านสื่อ สื่อวิทยุเป็นเพียงเครื่องมือที่จะแสดงถึงตัวตนแห่งสิทธิของภาคประชาชน และสร้างความสุขให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน ดังนั้น จึงควรระวังตนเอง อย่าหลงในมายาคติของสื่อ หรือมุ่งรับใช้บุคคลหรือหน่วยงานใด จนหลงลืมชุมชน วิทยุชุมชนจึงควรทำตนเสมือน “ไผ่เดือย หรือ หนอน” ที่อยู่กับพื้นดิน ทำดินให้ร่วนซุย มิใช่เพลิดเพลน เผลอเป็น “นกหรือ ผีเสื้อ” ที่โฉบบินอยู่ข้างบน ดูดาว และคอยแต่จะคาบข่าวมาให้ข้างล่าง

วิทยุชุมชน เป็นที่ให้โอกาสแก่ผู้ด้อยสิทธิ ด้อยเสียง หรือด้อยโอกาสมาจากที่อื่น หากวิทยุชุมชนใดมีแต่รายการของหน่วยงานภาครัฐ ก็จะกลายเป็นวิทยุภาครัฐ ไม่ใช่วิทยุของชุมชน รายการของหน่วยงานภาครัฐนั้นไม่ได้ แต่เราจะต้องจัดสัดส่วนให้ดี

วิทยุชุมชนคือการเรียนรู้ ซึ่งไม่ได้เป็นการเรียนรู้เฉพาะผู้ปฏิบัติงานในวิทยุชุมชนเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม คำว่า จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน จึงเป็นคำที่มีที่มา มิใช่ตั้งขึ้นมาเฉยๆ แต่เป็นไปเพื่อตอกย้ำไม่ให้เราหลงลืมตน หรือหลงลืมภารกิจการปฏิรูปสื่อให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนในสังคม ทำให้สิทธิเรา เป็นสิทธิเขา เมื่อใดที่เราสูญเสียสิทธิตรงนี้ คนทุกคนในสังคมก็ต้องรู้สึกสูญเสียสิทธิด้วย นอกจากนี้ เราต้องไม่หลงลืมว่า เรายังไม่มีสิทธิเต็มที่ในทางกฎหมาย แต่ที่เราได้รับการผ่อนผันให้สามารถดำเนินงานอยู่ได้ทุกวันนี้ เพราะเราประกาศตนเองว่า เราเป็นกระบวนการเรียนรู้ และเตรียมพร้อมภาคประชาชนให้เกิดความเข้าใจในการใช้สิทธิ ดังนั้น หากวิทยุชุมชนใดเรียกตัวเองว่า สถานีวิทยุชุมชน จึงอาจจะทำให้เกิดปัญหากับหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กรมประชาสัมพันธ์ และกรมไปรษณีย์โทรเลขได้

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่พบมากในปัจจุบัน คือ ผู้ปฏิบัติงานวิทยุชุมชนเกิดอาการเหนื่อย ลำ้า ห่อ จนอาจจะรู้สึกว่าการวิทยุชุมชนเป็นภาระของชีวิต จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนบางแห่งเริ่มพูดถึงคำตอบแทนของผู้จัดรายการ จุดนี้ ต้องคิดให้ดี เพราะวิทยุชุมชนจะต้องเอาใจชุมชน ให้ความสำคัญต่อชุมชนเป็นหลัก มิใช่เอาใจผู้จัดรายการ นอกจากนี้ ด้วยหลักการของวิทยุชุมชนที่ว่า ทุกคนเป็นอาสาสมัคร ดังนั้น คนที่มาทำงานหรือมาจัดรายการ จึงควรมาด้วยใจ มิใช่หวังคำตอบแทนใดๆ ปัญหาคนทำงานมีจำนวนน้อยที่เกิดขึ้นกับจุดปฏิบัติการหลายๆ แห่ง อาจเป็นเพราะเราละเลยงานขยายฐานในชุมชน วิทยุชุมชนต้องหาแนวร่วมในชุมชนให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และเป็นเพื่อนที่เชื่อมั่นในสิทธิเหมือนกันกับเรา มิใช่ว่าพอเริ่มออกอากาศแล้ว ก็สนใจแต่จะจัดรายการเท่านั้น คนทำงานวิทยุชุมชนต้องทำวิทยุชุมชนให้เป็นบ้านที่มีเสาเล็กๆ มากมาย หากเสาใดหายไป หรือหักไป บ้านก็ยังอยู่ได้ ทำวิทยุชุมชนให้เป็นวิถีชีวิตของประชาชน แล้วพวกเขาจะเข้ามาร่วมงานเอง หากคนใดรู้สึกเหนื่อย หรือรู้สึกว่าการวิทยุชุมชนเป็นส่วนเกินของชีวิต ก็สามารถหยุดได้ คนทำงานวิทยุชุมชนจึงควรมีการลัดเปลี่ยนหมุนเวียน และช่วยเหลือกัน ไม่ให้ใครคนใดคนหนึ่งต้องรับภาระมากเกินไป

วิทยุชุมชนกับบทบาทในการปฏิรูปสุขภาพ

บรรยายโดย นายแพทย์ อัมพล จินดาวัฒนะ

ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

และ อาจารย์กรรณิการ์ บรรเทิงจิตร

รองผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

นายแพทย์อัมพล จินดาวัฒนะ ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรช.) ได้เกริ่นนำว่า กระบวนการวิทยุชุมชนคือกระบวนการเรียนรู้ครั้งใหญ่ของสังคม ซึ่งทางสปรช.ยินดีที่จะเข้ามาร่วมสนับสนุนและเสริมกระบวนการนี้ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

ชุมชน หรือ Community ต้องมีการสื่อสาร หรือ Communicate เป็นสำคัญ ในอดีต ชุมชนมีขนาดเล็ก คนในชุมชนใกล้ชิดกัน ติดต่อสื่อสารกันได้ง่าย แต่ปัจจุบัน ชุมชนมีขนาดใหญ่ขึ้น ซับซ้อนขึ้น ผู้คนเริ่มห่างเหินกัน ดังจะเห็นได้ว่า ในหลายๆแห่ง เพื่อนบ้านซึ่งมีรั้วบ้านติดกัน กลับไม่รู้จักกัน ไม่เคยพูดคุยกัน ความเป็นชุมชนมันหายไป หรือถึงแม้บางชุมชนอาจจะไม่เป็นถึงขนาดนั้น แต่ผู้คนในชุมชนก็สื่อสารกันน้อยลง เพราะช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่ถูกครอบงำโดยอำนาจทุน หรืออำนาจธุรกิจไปแล้ว ทำให้เราต้องรับข่าวสารที่คนภายนอกนำมาใส่ให้เรา ทั้งที่เป็นเรื่องไกลตัว และไม่เกี่ยวข้องไรกับชีวิตของเรา นอกจากนี้ ยังทำให้เราเผลอไปหลงชื่นชมความรู้จากภายนอก โดยละเลยความรู้ที่อยู่ในคนของชุมชน

วิทยุชุมชนจึงเป็นเครื่องมือที่เข้ามาช่วยลดช่องว่างและดึงจิตวิญญาณของชุมชนให้กลับมา แต่ทั้งนี้ เราจะต้องมีจิตวิญญาณในการทำงานวิทยุชุมชนด้วย อย่าไปติดกับเทคนิค หรือเอากฎหมายมาเป็นเรื่องใหญ่ การมีกฎหมายรองรับ มิได้หมายความว่า จะมีจิตวิญญาณ ภูมิคุ้มกันของวิทยุชุมชนไม่ได้อยู่ที่กฎหมาย แต่จะเกิดขึ้นเมื่อคนในชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ และเห็นคุณค่าของวิทยุชุมชน

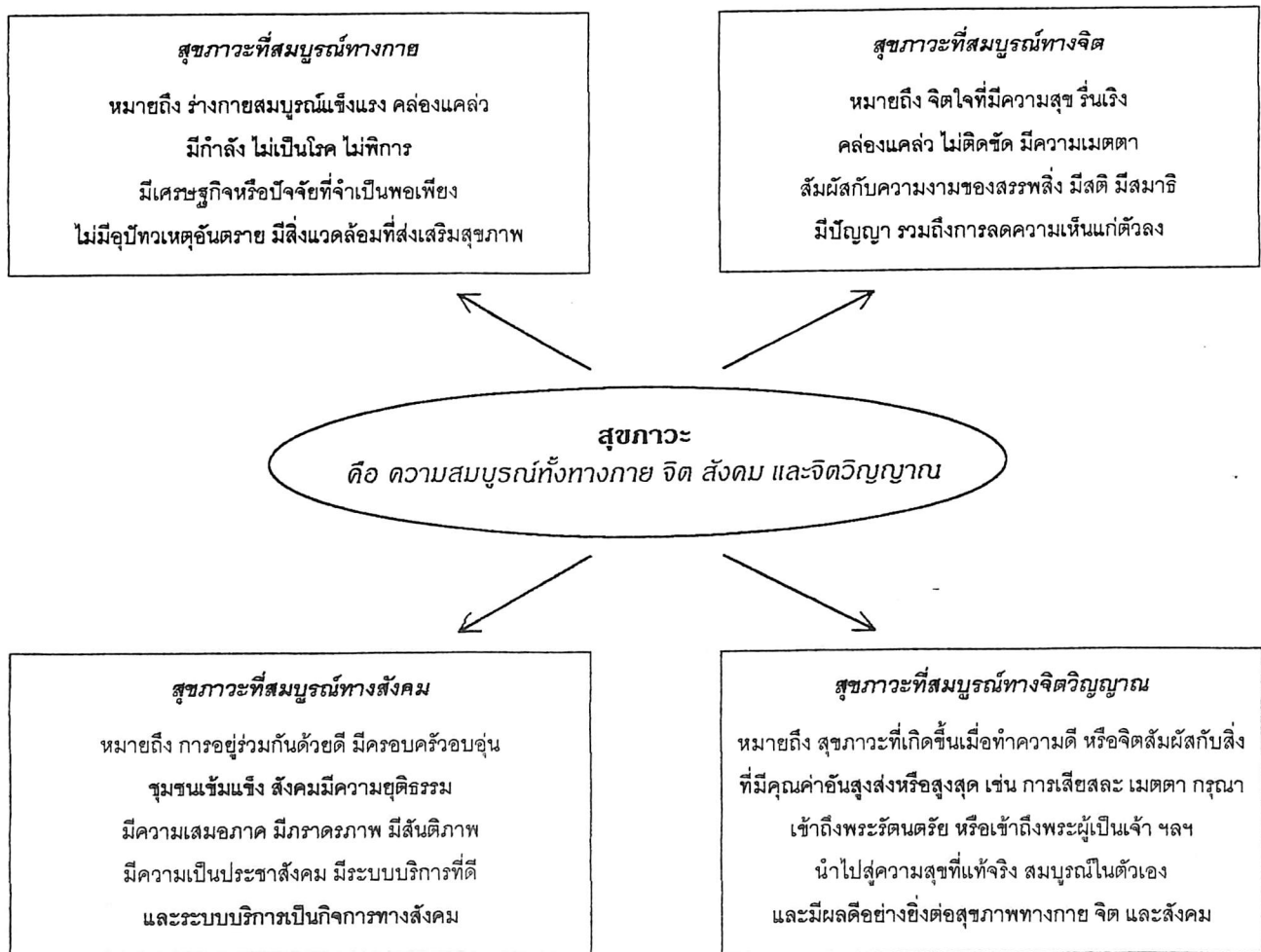
ในความเห็นของ นพ.อัมพล คิดว่า วิทยุชุมชนไม่ควรมีคำว่า “นักจัดรายการ” เพราะอาจจะทำให้รู้สึกไปว่าเป็นงานอาชีพ แต่ต้องการให้การจัดรายการในวิทยุชุมชนมีลักษณะโอภาปราศรัยกันผ่านคลื่นทางอากาศ เป็นที่สื่อสารระหว่างกัน นำเสนอเรื่องราวดีๆ คนดีๆ ในชุมชน

ถ้าเราทำดีแล้ว ไม่ต้องกลัว แต่ถ้าทำไม่ดี จัดรายการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ตกเป็นเหยื่อ และเครื่องมือของกระแสวน จะเสียศูนย์ได้ง่าย เพราะคนในชุมชนเขาไม่โง่ ควรถามตนเองก่อนว่าทุกคนในชุมชนได้มีโอกาสมาทำงานร่วมกันหรือยังเป็นสมบัติส่วนตัวหรือยัง แลกทุกข์สุขกันหรือยัง เราควรตระหนักว่า เรากำลังอยู่ในกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยด้วยชีวิต วิจัยว่าวิทยุชุมชนจะช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งได้หรือไม่ อยากให้นำสิ่งดีๆ มาแลกเปลี่ยนกัน และควรที่จะมีการบันทึกไว้ว่าเกิด

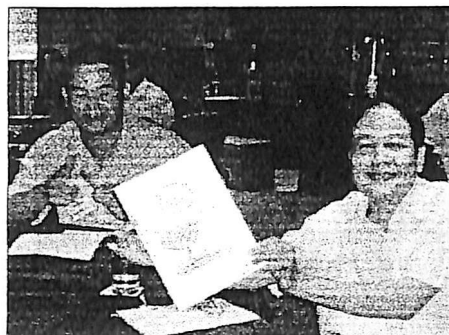

อะไรขึ้นบ้าง มีจุดดี จุดด้อยตรงไหน ข้อมูลเหล่านี้จะกลายเป็นข้อมูลการวิจัยที่มีคุณค่าอย่างมาก และจะนำไปสังเคราะห์ได้ในวันข้างหน้า

ก่อนที่ นพ.อำพล จินดาวัฒนะ หรือ อาจารย์กัรรณิการ์ บรรเทึงจิตร รองผู้อำนวยการ สป.รศ. (ซึ่งมาเป็นวิทยากรแทน นพ.อำพล ในเวทีภาคใต้) จะบรรยายให้ข้อมูลเรื่องสุขภาวะและการปฏิรูปสุขภาพ วิทยากรได้ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมวาดรูปที่สื่อความหมายถึงคำว่า “สุขภาวะ” ตามความเข้าใจของผู้เข้าร่วมสัมมนา พบว่า แม้จะมีบางกลุ่มวาดรูปเฉพาะยา หรือโรงพยาบาล แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว เกือบทุกกลุ่มจะเข้าใจดีว่า สุขภาวะมีความหมายที่กว้างไปกว่าแค่การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ แต่เป็นความสุขหรือความสมบูรณ์ที่ประกอบไปด้วยความสมบูรณ์ทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ

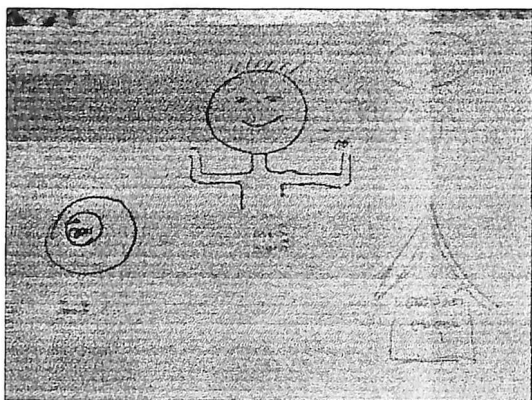

นอกจากนี้ ยังมีสิ่งที่น่าสนใจด้วยว่า สำหรับบางกลุ่มในภาคใต้ เลือกที่จะสื่อความหมายคำว่าสุขภาวะ โดยวาดรูปที่มีความหมายแสดงถึง “ทุกข์ภาวะ” อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ อาทิ การปิดโรงเรียน การประกาศกฎอัยการศึก การขาดสิทธิเสรีภาพ ฯลฯ และอธิบายว่า สุขภาวะ หมายถึงภาวะที่ไม่มีเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้น

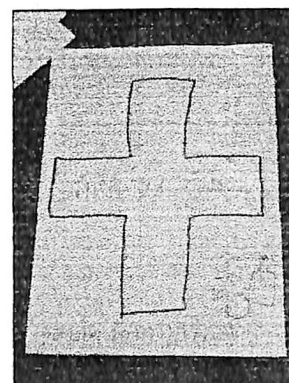
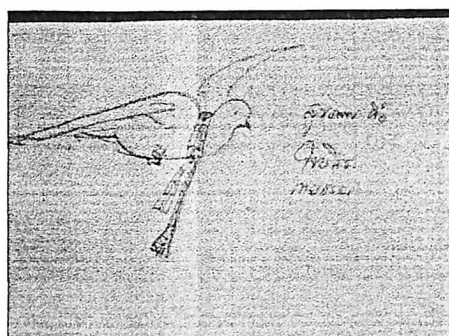
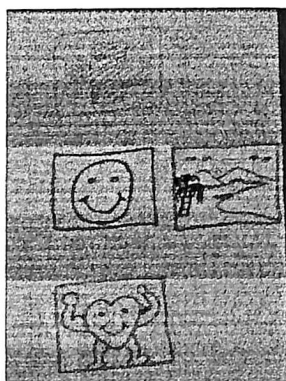
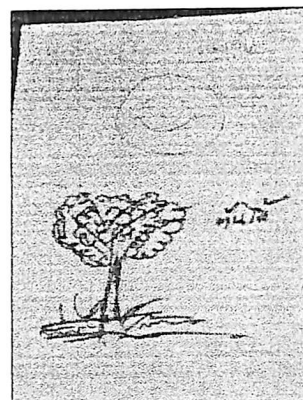

ตัวอย่างภาพวาดความหมายของ "สุขภาวะ" จากเวทีต่างๆ

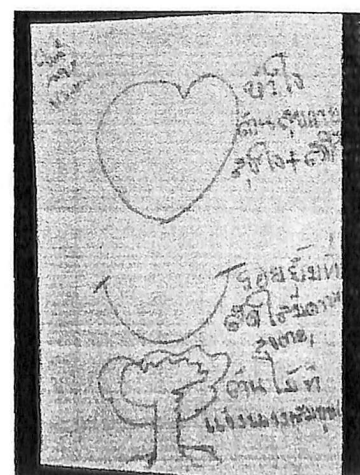
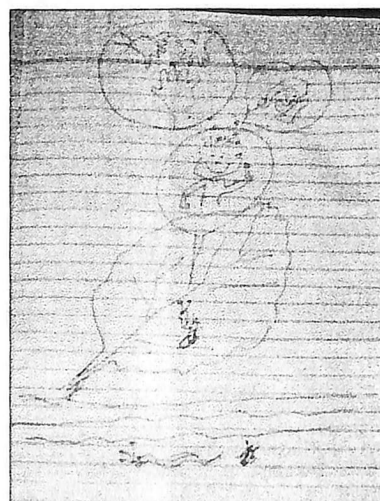
เวทีภาคอีสาน

เวทีภาคกลาง ตะวันออก ตะวันตก กรุงเทพฯ และปริมณฑล

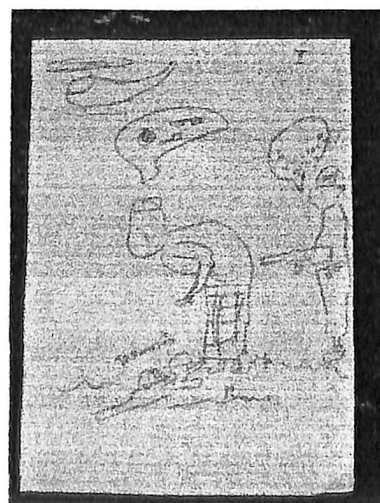
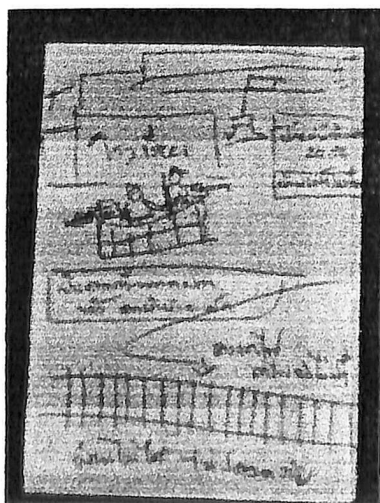
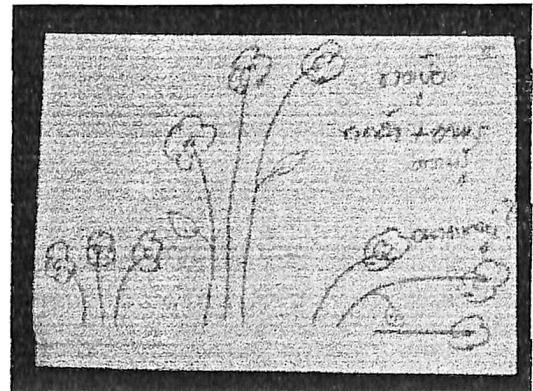
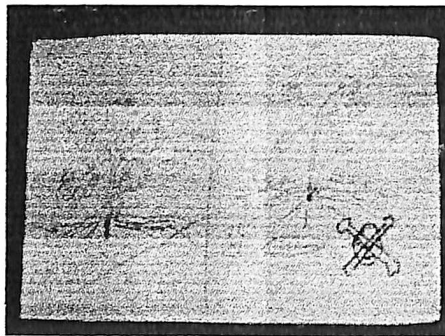
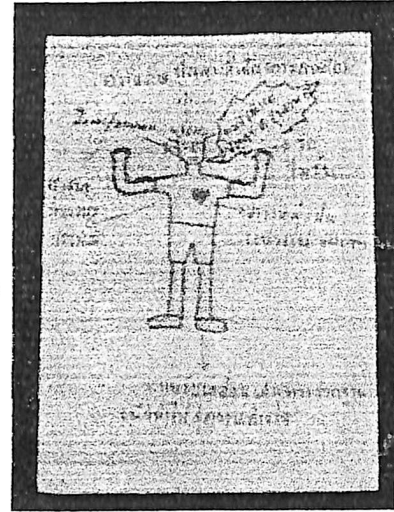
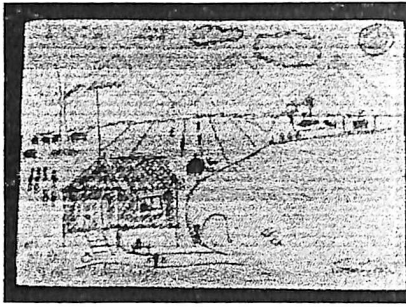

เวทีภาคเหนือ

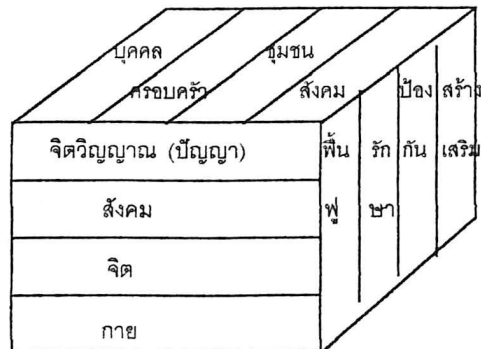
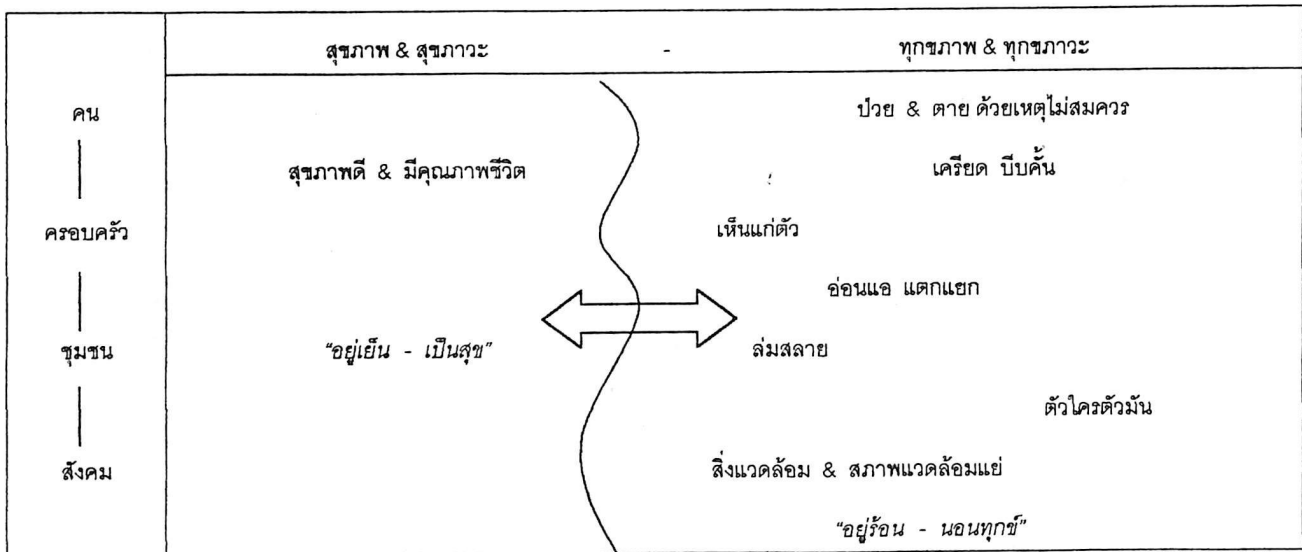

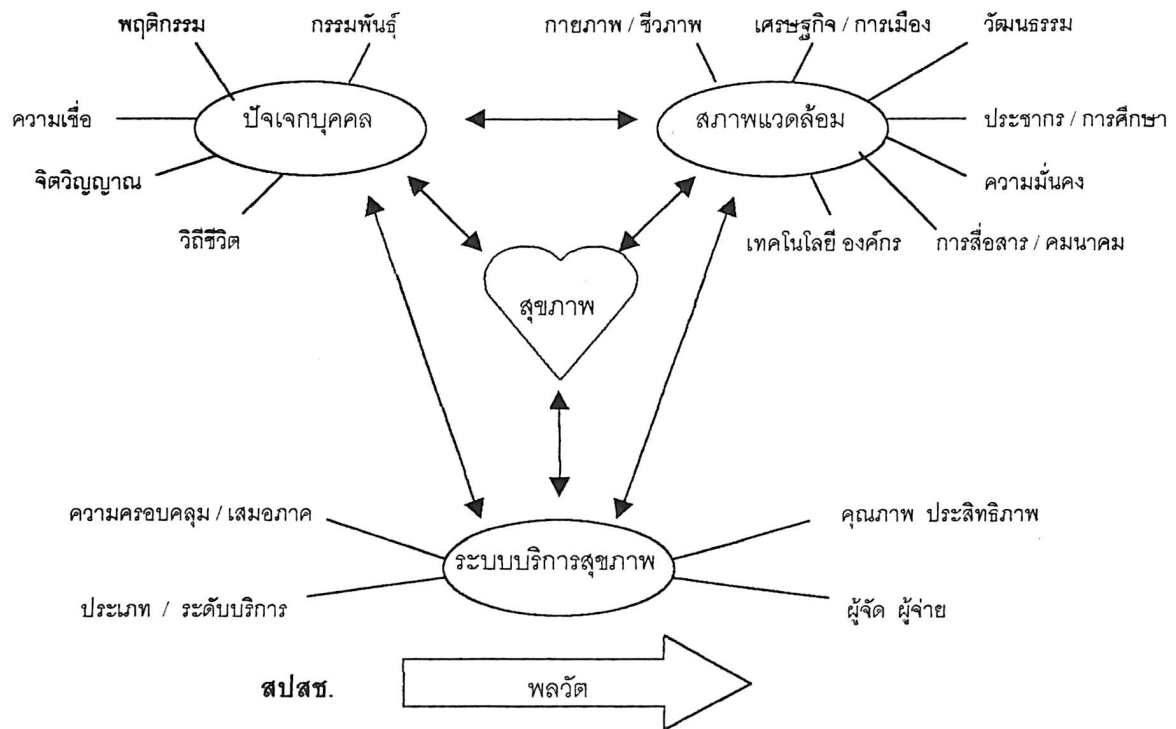
เวทีภาคใต้

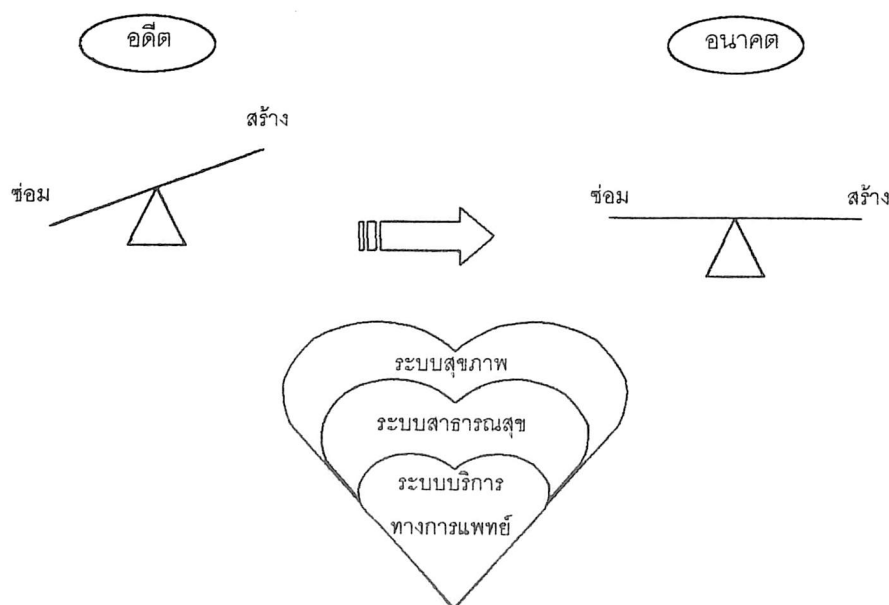
วิทยากรได้สรุปเปรียบเทียบสุขภาพหรือสุขภาวะ กับทุกขภาพหรือทุกข์ภาวะ ให้เห็นชัดเจนมากขึ้น ดังแผนภาพด้านล่าง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันนี้ ผู้คนในสังคมกำลังเผชิญกับทุกข์ภาวะมากขึ้นเรื่อยๆ และถ้าเราปล่อยให้เป็นอย่างนี้ ส่วนที่เป็นทุกข์ภาวะก็จะเข้ามาบิบบจนส่วนที่เป็นสุขภาวะหดหายไป

การสร้างเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม เกิดสุขภาวะหรือสุขภาพได้นั้น จำเป็นที่จะต้องเริ่มจากการปฏิรูปความคิด ระบบ และพฤติกรรมว่าการสร้างเสริมสุขภาพเป็นหน้าที่และบทบาทของเราทุกคน มองสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งประกอบไปด้วยปัจเจกบุคคล สภาพแวดล้อม และระบบบริการสุขภาพ

ดังนั้น เรื่องของสุขภาพ จึงไม่ควรเน้นที่จำนวนแพทย์ หรือจำนวนของโรงพยาบาล (การรักษา การซ่อมแซม) เหมือนในอดีต ซึ่งเป็นการคิดแบบแยกส่วน และได้อิทธิพลมาจากประเทศแถบตะวันตก แต่ควรให้ความสำคัญกับการสร้างสุขภาพ ซึ่งมองสุขภาพแบบองค์รวม และให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การแพทย์ทางเลือกด้วย การปฏิรูปสุขภาพที่ทาง สปสข.ทำอยู่ คือการสร้างให้เกิดความสมดุลของ 2 สิ่งนี้

การปฏิรูปสุขภาพ คือ การปฏิรูป

ความคิด
ระบบ
พฤติกรรม

เป้าหมาย

ความสุข
สุขภาวะ สุขภาพ
คุณภาพชีวิต

สื่อกระแสหลัก

สื่อทางเลือก

วิเทศชุมชน

การสร้างปัญญา

การดำเนินการของภาครัฐ

การเคลื่อนไหวสังคม

สวรส.
สวสส.
สปสช.
ก.สาธารณสุข
ก.พัฒนาสังคมฯ
สภาพัฒนาฯ
สปส.
สสส.

1. การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ
2. การสร้างสิ่งแวดล้อม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
3. การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน (วิทย์ชุมชนอยู่ในข้อนี้)
4. การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลให้สามารถปรับพฤติกรรมเพื่อสร้างสุขภาพ (ซึ่งไม่ใช่เพียงให้ความรู้)
5. การปรับเปลี่ยนระบบบริการสาธารณสุข

เรากำลังทำงานสร้างสุขภาพ สร้างสุขภาวะร่วมกันอยู่ เราต้องไม่ทอดทิ้ง ดังในบทพระราชนิพนธ์พระมหากษัตริย์ที่ว่า ถ้าเรามีความเพียร แม้ไม่ได้เห็นฝั่ง ก็จงเพียรต่อไป คิดให้ถี่ ตั้งหลักให้ได้ แล้วจะประสบความสำเร็จ

หลักการสำคัญในการกำหนดประเด็นรายการ / การแสวงหาแหล่งข้อมูล และการออกแบบการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสுகภาวะ

บรรยายโดย ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์

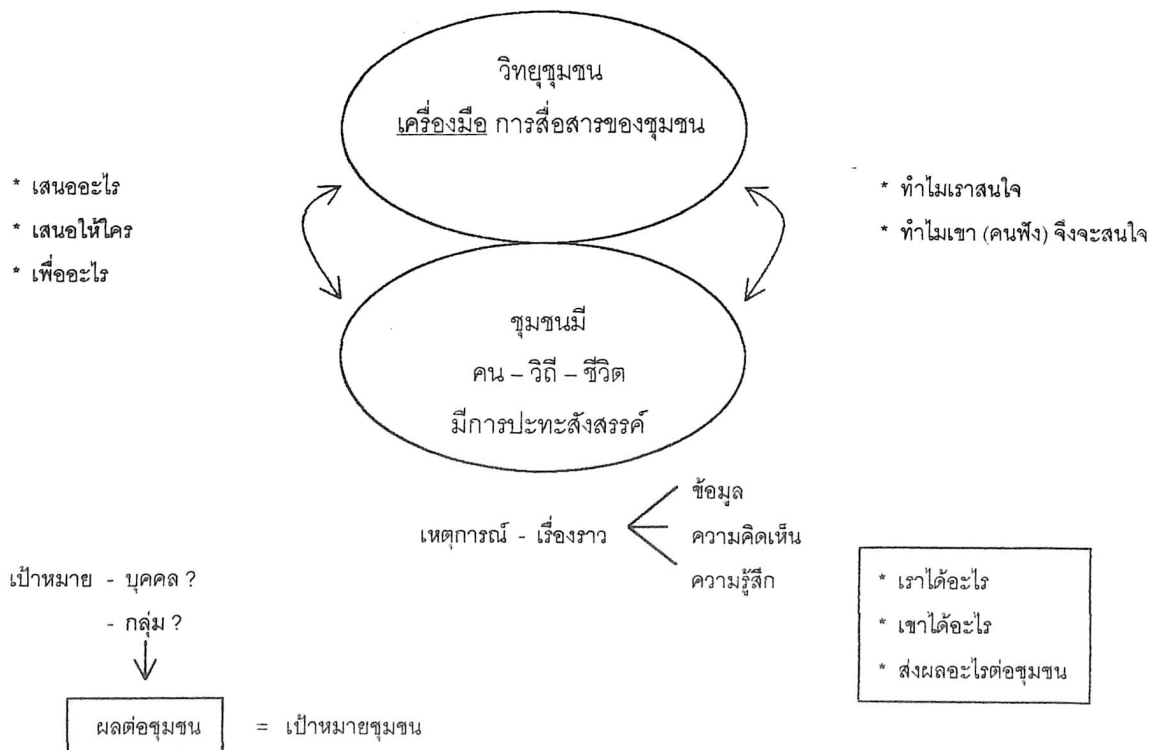
สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน

วิทยุชุมชนต้องมีเรื่องราว มีประเด็น ซึ่งมาจากชุมชน อย่างไรก็ตาม การที่จะนำเสนอเรื่องราวได้นั้น จะต้องผ่านการกลั่นกรองเสียก่อน อย่าทำวิทยุชุมชนให้เป็นหนังสือทางเสียง (ไม่ใช่ขอมแล้วคาย แต่เคี้ยวแล้วกลืน กลั่นเป็นของตัวเอง และคิดว่าจะเล่าให้ใครฟัง) ครุ่นคิดเสมอว่า

- ฉันจะเสนออะไรให้คนฟังของฉันฟัง (มีประเด็นเรื่องราวใดที่มีความเฉพาะ มีคุณค่า มีความสำคัญต่อคนในชุมชน)
- ทำไมฉันจึงอยากเสนอเรื่องนั้น
- คนฟังของฉันเป็นใคร ทำไมเขาถึงต้องฟังฉัน
- ฉันจะเล่าเรื่องรำนั้นอย่างไร
- และเมื่อฉันได้พูดแล้ว หรือเขาได้ฟังแล้ว ฉันและเขาจะมีชีวิตดีขึ้นอย่างไร

วิทยุชุมชนต้องตอบสนองเป้าหมาย ความต้องการชุมชน

อย่าให้สื่อเป็นเงื่อนไข แต่ต้องเป็นปัจจัยเพื่อชีวิต

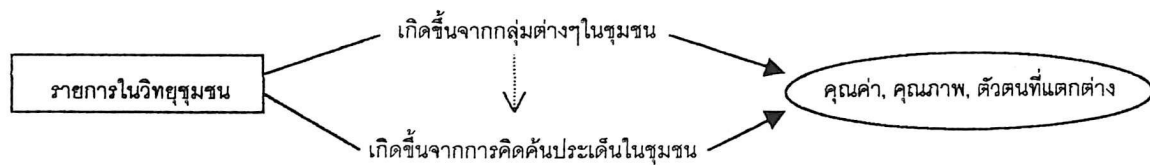

วิทยุชุมชนเป็นสถานที่เอาหัวใจมารวมกัน และเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกับชุมชน

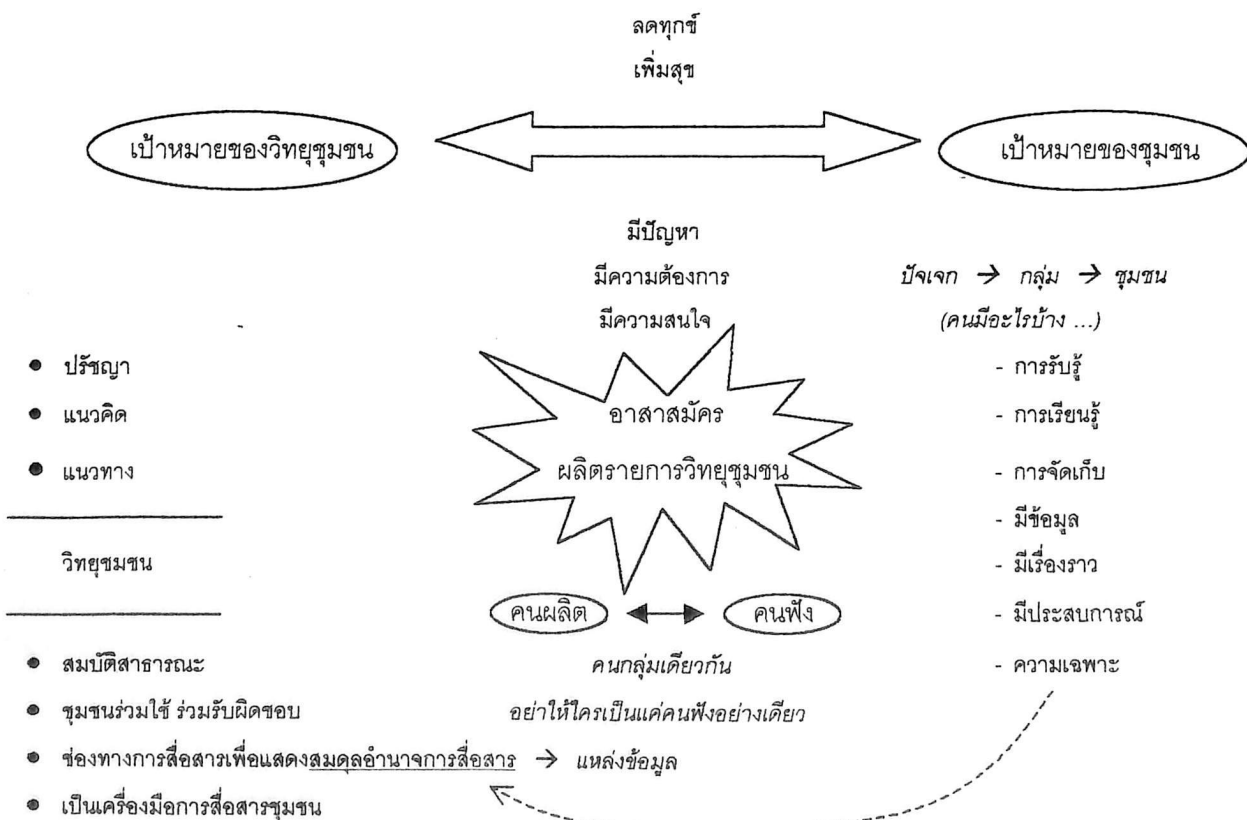

ผศ.ดร.เอื้อจิต ได้อธิบายด้วยว่า จุดเริ่มต้นของรายการต่างๆ ในวิทยุชุมชนนั้น เดิมจะเน้นไปที่ การให้โอกาสแก่กลุ่มต่างๆ ในชุมชนได้มาเรียนรู้และใช้สิทธิการสื่อสารผ่านช่องทางนี้ แต่ในปัจจุบัน ผศ.ดร.เอื้อจิต เห็นว่า เพื่อให้วิทยุชุมชนมีการพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ ผู้ผลิตรายการในวิทยุชุมชนจึงควรที่จะฝึกออกแบบรายการ โดยมีจุดเริ่มต้นจากประเด็นที่จะสนองต่อเป้าหมายของชุมชนด้วย

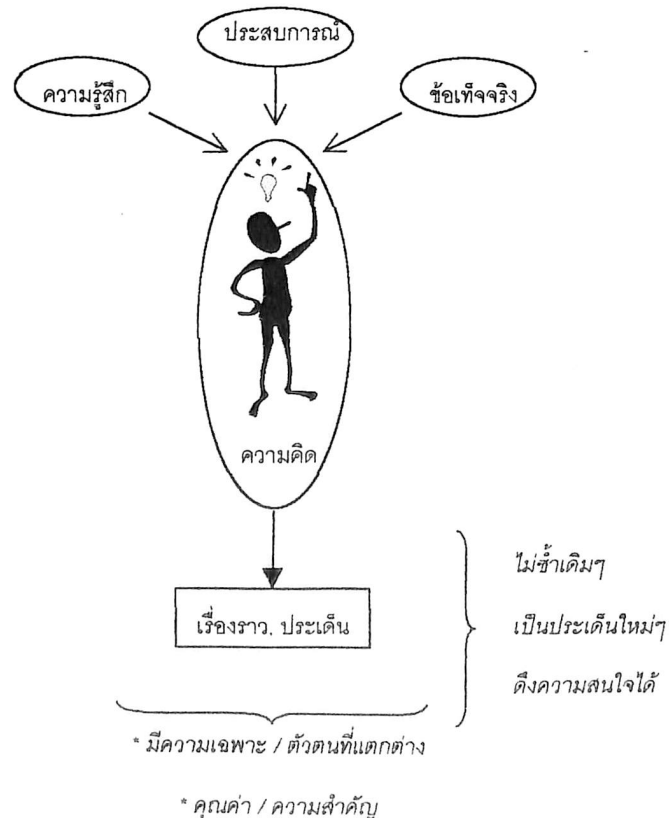
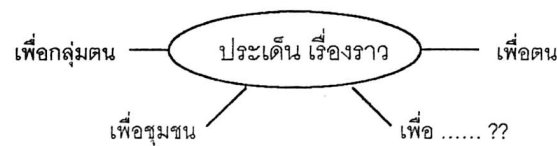
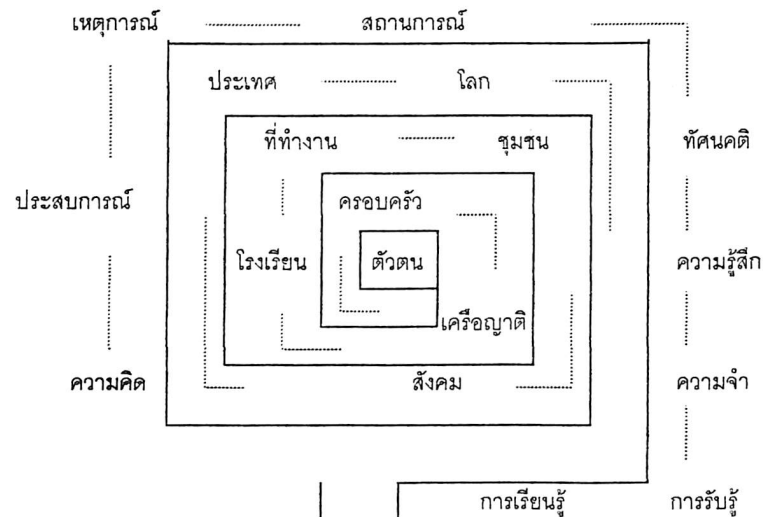
อันจะทำให้รายการในวิทยุชุมชนมีคุณค่า แสดงตัวตนที่แตกต่าง และสามารถเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

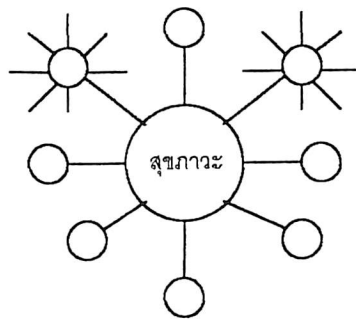
การค้นหาเรื่องราว หรือประเด็นที่จะนำมาเสนอในวิทยุชุมชนนั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ผลิตรายการนำหัวใจไปใส่ไว้ในชุมชน ยิ่งเป้าหมายของวิทยุชุมชนซ้อนทับกับเป้าหมายของชุมชนมากเพียงไร วิทยุชุมชนนั้นก็จะสามารถช่วยลดทุกข์ เพิ่มสุข และทำให้คนในชุมชนเห็นถึงคุณค่าของวิทยุชุมชนได้อย่างชัดเจน

โดยทั่วไปแล้ว ประเด็นที่นำมาเสนอในสื่อต่างๆ มีที่มาได้หลากหลาย อาจจะมาจกประสบการณ์ (ทั้งทางตรงและทางอ้อม), ข้อเท็จจริง หรือความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้ผลิตรายการก็ได้ แต่สำหรับผู้ผลิตรายการทางวิทยุชุมชนแล้ว นอกจากจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายหรือประโยชน์ของชุมชนเป็นตัวตั้ง ยังควรที่จะหาประเด็นเรื่องราวที่มีความเฉพาะสำหรับชุมชน ซึ่งเป็นตัวตนที่แตกต่างไปจากสื่อทั่วไปด้วย

ผศ.ดร.เอื้อจิต ได้นำวิธีที่จะช่วยให้เราสามารถฝึกคิดประเด็นรายการ นั่นก็คือ การสร้างรัศมีแห่งความคิด (Radial Thinking) โดยนำประเด็นใหญ่ที่เราต้องการจะเสนอเป็นศูนย์กลาง ตัวอย่างเช่น เราต้องการนำเสนอรายการเพื่อสร้างสุขภาวะในชุมชน เราก็พยายามแตกความคิดออกไปว่า เมื่อพูดถึงคำว่าสุขภาวะ มันมีเรื่องใดที่เข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง โดยเรายังสามารถที่จะแตกรัศมีย่อยออกไปได้อีก ตราบใดที่ยังเกี่ยวข้องกับประเด็นใหญ่ที่เป็นศูนย์กลาง เช่น สุขภาวะคือการมีร่างกายแข็งแรง (ซึ่งแตกออกมาได้อีกเป็นรับประทานอาหารที่ปลอดจากสารพิษ ออกกำลังกายเป็นประจำ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ฯลฯ), ครอบครัวอบอุ่น, มีคุณธรรม, มีสิทธิเสรีภาพ, อารมณ์ดี, ชุมชนเข้มแข็ง เป็นต้น

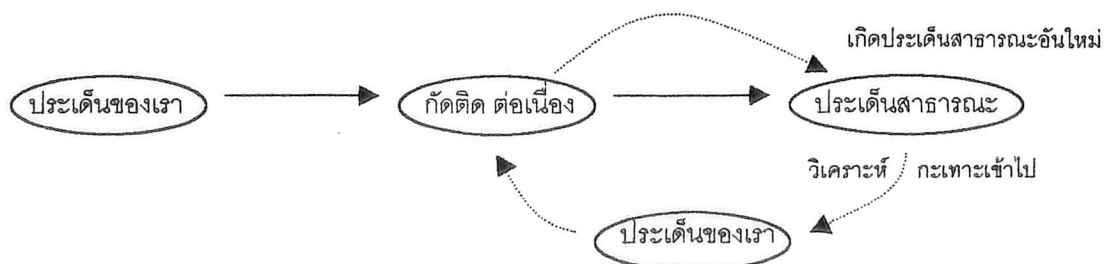

การแตกรัศมีความคิดเช่นนี้ จะทำให้เรามองประเด็นได้กว้างขึ้น และมีโอกาสที่จะเจอประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นประเด็นเฉพาะของชุมชน และยังไม่ค่อยได้รับการนำเสนอในสื่อทั่วไป

การทำรัศมีความคิด อาจจะทำได้คนเดียวก็ได้ แต่ถ้าจะให้ดี ควรที่จะช่วยกันคิดเป็นกลุ่ม ซึ่งจะทำให้เราได้พบประเด็นที่มีความร่วม และประเด็นที่มีความต่าง

โดยทั่วไป เราสามารถแบ่งประเด็นที่น่าสนใจทางวิทยุออกมาได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

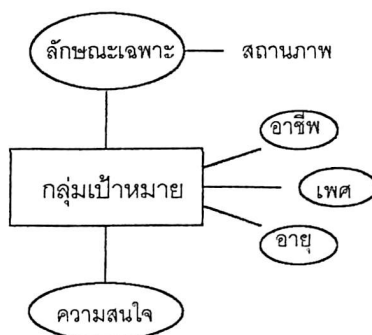
1. ประเด็นร่วม หรือ ประเด็นสาธารณะ (Public Agenda) คือ เป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ หรือสื่อใด ๆ ก็พูดถึง
2. ประเด็นเรา หรือประเด็นต่าง (Your Agenda) คือ ประเด็นที่เราค้นพบ มีความแตกต่างจากสื่อทั่วไป
3. ประเด็นต่อเนื่อง (On-going Agenda) อาจจะเกิดจากประเด็นร่วม แล้วเรตามต่อ จนค้นพบประเด็นเรา ซึ่งอาจจะทำให้เกิดประเด็นสาธารณะอันใหม่ได้

สำหรับวิทยุชุมชน เราจะนำเสนอประเด็นที่เป็นประเด็นร่วม หรือประเด็นต่างก็ได้ ตราบใดที่ยังคงเป็นวาระประเด็นที่เกี่ยวกับชุมชน อย่างหวังที่จะคิดประเด็นเพียงเพื่อให้ขายได้เหมือนกับสื่อทั่วไป

หลังจากทำรัศมีแห่งความคิดออกมา เราจะพบว่า มีประเด็นที่เกี่ยวข้องมากมาย ดังนั้น เพื่อให้รายการของเราไม่เป็นรายการที่มีขอบเขตกว้างเกินไป เราจึงอาจจะเลือกประเด็นใดประเด็นหนึ่งขึ้นมาเป็นประเด็นที่เราจะนำมาใช้ออกแบบเป็นรายการ โดยมีขั้นตอนการออกแบบดังนี้

1. ก่อนอื่น ต้องตอบตัวเองให้ได้ว่า ทำไมจึงเลือกประเด็นนั้น ต้องการเสนอประเด็นดังกล่าวให้ใครฟัง และทำไมเขาจึงต้องฟังรายการของเรา ยึดหลักว่า ประเด็นนั้นควรเป็นประเด็นที่ ใกล้ตัว กระตือรือร้น และคนในชุมชนได้รับประโยชน์ โดยควรระบุกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการให้ชัดเจน เพราะคนแต่ละกลุ่มจะมีวิถีชีวิต มีความต้องการรับรู้ข้อมูล มีปัญหา หรือมีความสนใจแตกต่างกันไป

2. ทำรัศมีแห่งความคิดอีกครั้ง เพื่อหาประเด็นย่อยของรายการแต่ละตอน พร้อมทั้งถามตนเองเช่นเดิมว่า ทำไมจึงเลือกประเด็นนั้น โดยคำนึงถึงเวลา และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนขณะนั้นด้วย
3. ค้นหาแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นคนในชุมชนที่สามารถจะนำเสนอเรื่องราว ประเด็น เพื่อนำไปสู่การบรรลุมเป้าหมายของรายการในครั้งนั้นได้ โดยแหล่งข้อมูลมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่
  - ผู้ที่เป็นต้นเรื่อง ต้นคิด ใกล้ชิด มีอิทธิพลต่อเรื่อง เช่น หน่วยงานผู้กำหนดนโยบาย หรือในกรณีเรื่องสุขภาพ ก็อาจจะเป็นแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สถานอนามัย
  - ผู้ได้รับผลกระทบจากเรื่องนั้นๆ (ซึ่งในสื่อทั่วไป มักจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ถูกกละเลย แต่สำหรับวิทยุชุมชนแล้ว ควรที่จะให้ความสำคัญต่อแหล่งข้อมูลกลุ่มนี้มากที่สุด)
  - ผู้สังเกตการณ์ ผู้วิพากษ์ ผู้วิเคราะห์ (เป็นผู้ที่อยู่วงนอก ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ แต่มาทำหน้าที่แสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์) เช่น นักวิชาการ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ
4. กำหนดประโยคสำคัญของรายการ เพื่อให้เรามีความชัดเจนในรายการครั้งนั้นมากขึ้นว่า

ใคร (แหล่งข้อมูล) ทำอะไร (ประเด็น) เพราะอะไร หรือด้วยแรงจูงใจอะไร

เช่น เปียกติดยาดำเพราะคบเพื่อนไม่ดี หรือ

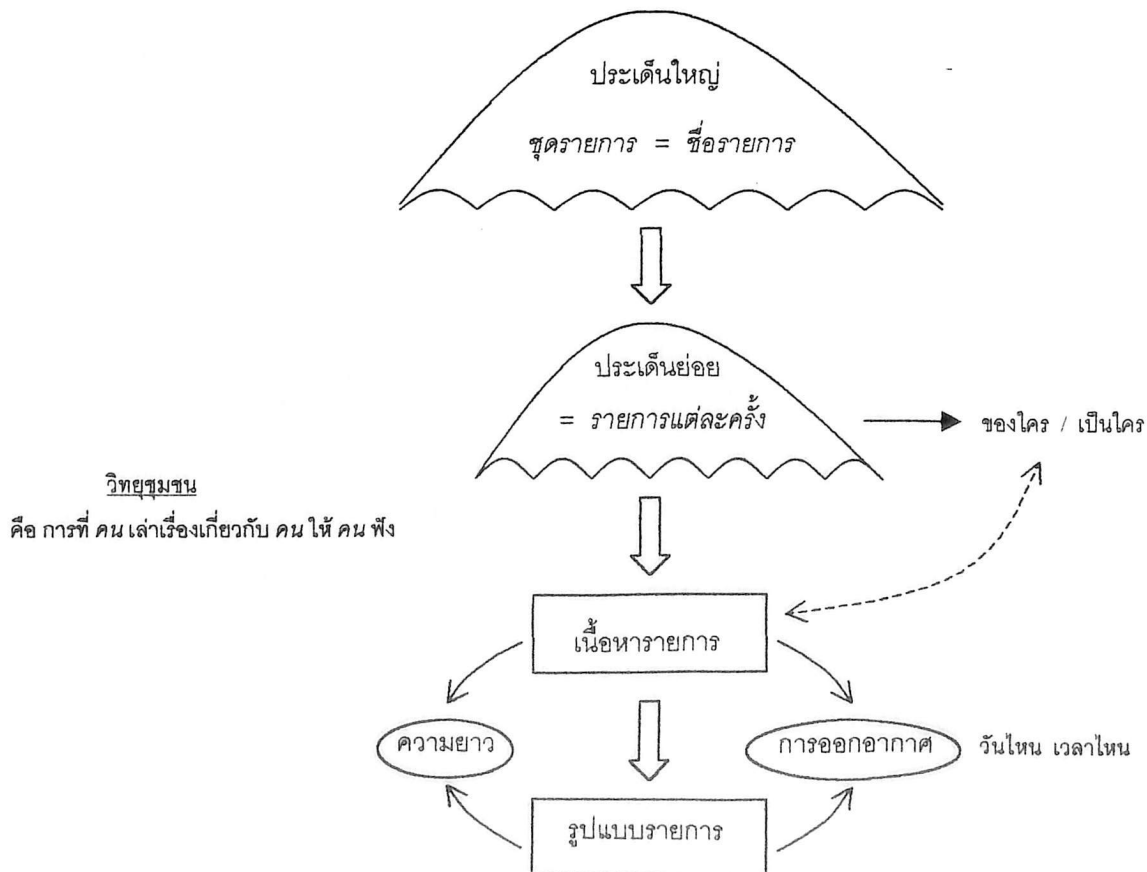
วิธีทำสารสะเดาเพราะต้องการกำจัดแมลง อย่างประหยัดและปลอดภัย

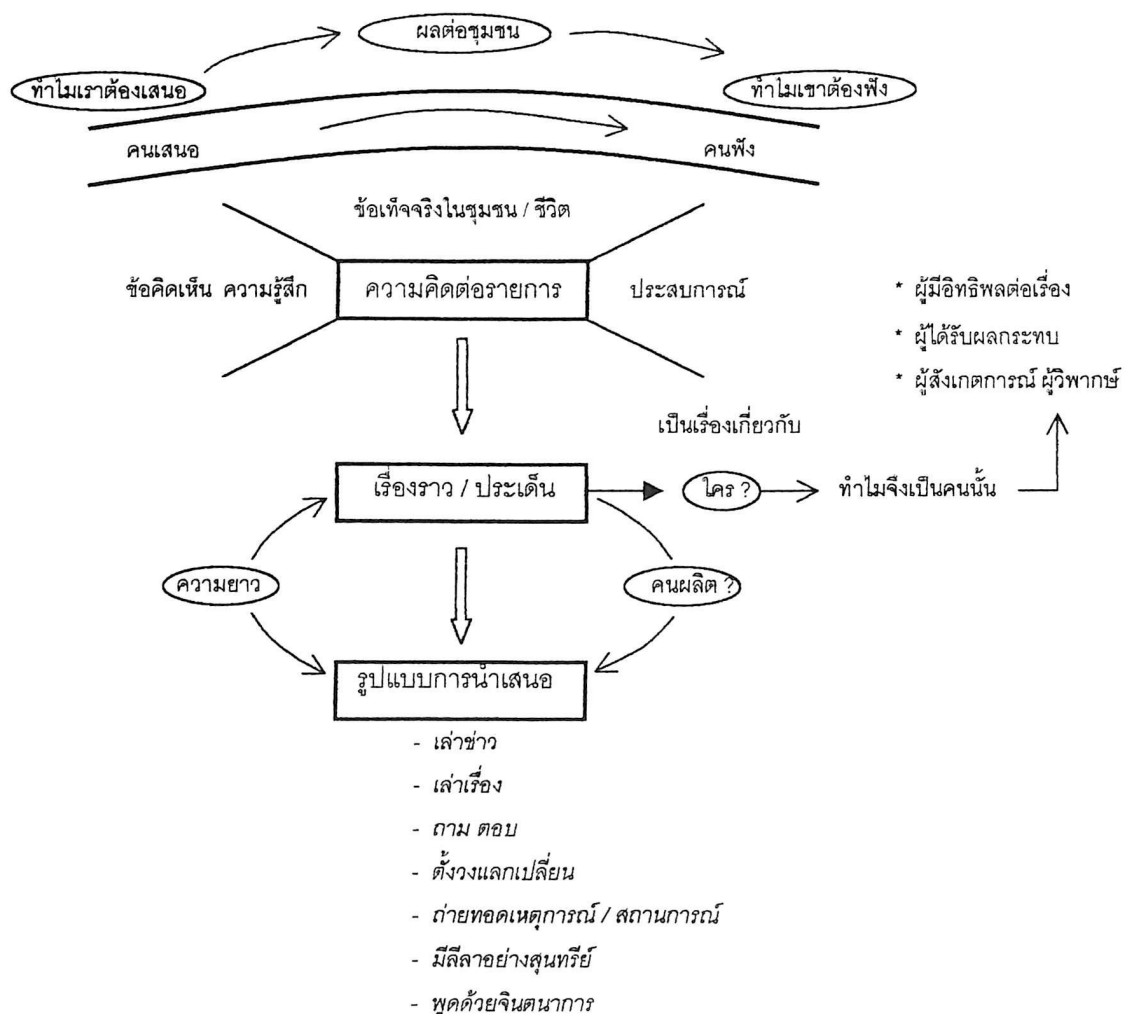

5. คิดรูปแบบการนำเสนอที่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของรายการ สามารถทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในเนื้อหารายการ และสนใจที่จะติดตามฟังรายการได้ โดยใน 1 รายการจะมีวิธีการนำเสนอหลายวิธีก็ได้ โดยมีวิธีการนำเสนอ (พูด) ในรายการวิทยุ 7 ประเภท ได้แก่

- เล่าข่าว เล่าอย่างตรงไปตรงมา มีแหล่งข้อมูลจริง เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
- เล่าเรื่อง เล่าเรื่องราว ความคิดเห็น ความรู้สึก โดยมีเป้าประสงค์ชัดเจนว่าเล่าเพื่ออะไร
- ถาม ตอบ เป็นการพูดคุย ชักถาม โดยคนถามทำหน้าที่ถามแทนใจผู้ฟัง และการเลือกคนตอบ (แหล่งข้อมูล) จะเลือกจากผู้รู้ หรือผู้เกี่ยวข้อง
- อภิปราย / ตั้งวงคุย ใช้ในกรณีที่มีประเด็นซึ่งเป็นปัญหา มีความขัดแย้ง มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นการระดมความคิดเห็นที่หลากหลายจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในแง่มุมต่างๆ เพื่อลดความขัดแย้ง ลดความแตกต่าง หรือหาทางออกของปัญหา
- ถ่ายทอดสด ใช้ในกรณีที่มีสถานการณ์ เหตุการณ์ หรือสถานที่ที่มีความหมาย มีความสำคัญ ต้องการให้คนฟังรู้สึกว่ายู่ในเหตุการณ์ หรืออยู่ในสถานที่นั้นๆ ด้วย
- พูดอย่างมีลีลา เป็นการใช้ภาษาที่ไพเราะ งดงาม ผู้นำเสนอต้องมีทักษะ ลีลา ในการใช้ภาษา เช่น ลำนำ กลอน เพลง ผนัว คำว จ้อย ขอ ฯลฯ
- พูดด้วยจินตนาการ เป็นการเล่าเรื่องที่แต่งขึ้น กระตุ้นจินตนาการของผู้ฟัง เช่น นิทาน ละคร

อาจสรุปขั้นตอนในการออกแบบรายการที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งจะนำไปสู่การฝึกปฏิบัติในการสัมมนาครั้งนี้ ได้ดังนี้

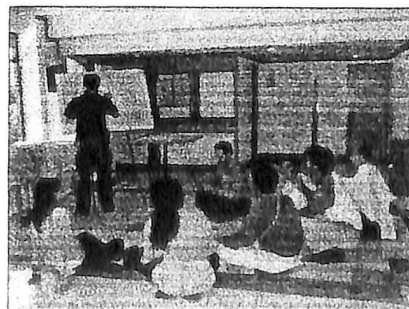
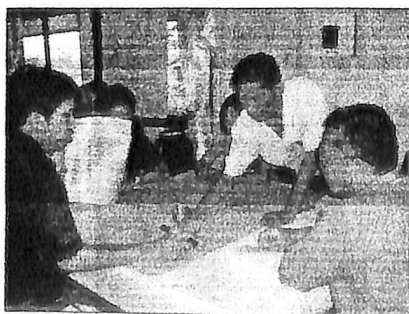
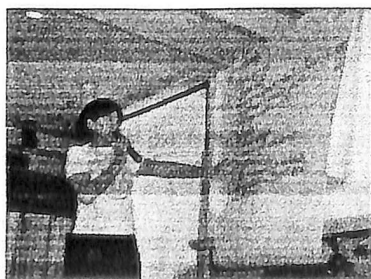

กิจกรรมกลุ่มย่อย : แบบฝึกหัดการกำหนดประเด็นรายการ / การแสวงหาแหล่งข้อมูล และการออกแบบการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสุขภาพ

ออกแบบกิจกรรม และให้ข้อเสนอแนะโดย ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์

สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน

ภายหลังจากที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้รับฟังการบรรยายถึงหลักการสำคัญในการกำหนดประเด็นรายการ / การแสวงหาแหล่งข้อมูล และการออกแบบการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสภาวะแล้ว ได้มีการแบ่งกลุ่มเพื่อฝึกปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว รวมทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การรวบรวมประเด็นที่เกี่ยวกับสภาวะอย่างรอบด้าน เริ่มจากแต่ละคนทำรศมีแห่งความคิดของคำว่า “สภาวะ” แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกอื่นภายในกลุ่ม เพื่อค้นหาประเด็นร่วม และประเด็นต่าง
2. การกำหนดประเด็นหลักของชุดรายการ แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่เกี่ยวกับสภาวะในรศมีแห่งความคิดมา 1 ประเด็น พร้อมทั้งตอบคำถามว่า
  - ทำไมจึงเลือกที่จะนำเสนอประเด็นนั้น
  - เราจะนำเสนอรายการให้ใครฟัง (กลุ่มเป้าหมายหลักคือใคร)
  - ทำไม ผู้ฟังกลุ่มนั้น (กลุ่มเป้าหมายหลัก) จึงต้องมาฟังรายการของเรา
3. การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูลในชุมชน แต่ละกลุ่มนำประเด็นหลักมาแตกรศมีแห่งความคิดออกมาเป็นประเด็นย่อยๆ แล้วจึงเลือกประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอในรายการของสัปดาห์นี้ พร้อมทั้งตอบคำถามว่า
  - ทำไมจึงเลือกเสนอประเด็นดังกล่าวในรายการครั้งนี้
  - ทำไม ผู้ฟัง (กลุ่มเป้าหมายหลัก) จึงต้องฟังรายการครั้งนี้
  - เราจะนำเสนอประเด็นดังกล่าวผ่านใคร (แหล่งข้อมูล) และเป็นแหล่งข้อมูลประเภทใด
  - ทำไมเราจึงเลือกบุคคลนั้นมาเป็นแหล่งข้อมูลของรายการ
4. การกำหนดประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ** แต่ละกลุ่มช่วยกันสร้างประโยคสำคัญของรายการที่ว่า “ใคร ทำอะไร ด้วยแรงจูงใจอะไร” หลังจากนั้น จึงช่วยกันออกแบบการนำเสนอรายการ พร้อมทั้งนำเสนอ โดยใช้เวลาในการนำเสนอของแต่ละกลุ่มไม่เกิน 10 นาที

* ในความเป็นจริงแล้ว วิทยากร (ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์) จะบรรยาย แล้วให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ฝึกปฏิบัติตามไปที่ละขั้นตอน แต่สำหรับในรายงานสรุปฉบับนี้ จะขอรวบรวมผลการปฏิบัติของกลุ่มต่างๆในคราวเดียว เพื่อให้เห็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่ม

** ในเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่มีขั้นตอนที่ 4 เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลา และในเวทีภาคใต้ทำได้เพียงแค่การกำหนดประโยคสำคัญเท่านั้น ยังไม่ถึงขั้นของการออกแบบการนำเสนอรายการ

✧ กิจกรรมกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ✧

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการจัดแบ่งกลุ่มโดยคณะจังหวัด มีทั้งสิ้น 9 กลุ่ม กลุ่มละ 7-8 คน และสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นจะปฏิบัติขั้นที่ 1 และ 2 พร้อมกันไปเลย โดยมีได้มีการนำเสนอประเด็นร่วมและประเด็นต่างของกลุ่มเหมือนดังเช่นในเวทีของภาคอื่นๆ

กลุ่มที่ 1

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

ญาติพี่น้องทำงานช่วยเหลือกัน (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

(วิทยากรได้ให้ความเห็นว่า อาจจะเป็นประเด็นหลักที่แคบเกินไป และจะมีปัญหาเมื่อไปแตก รศมีแห่งความคิดเป็นประเด็นย่อยในการออกอากาศแต่ละครั้งได้ ดังนั้น เมื่อทำงานในขั้นต่อไป กลุ่มนี้จึงเปลี่ยนประเด็นหลักของตนเป็น “ครอบครัวอบอุ่น”)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ความสามัคคีทำให้งานเสร็จ

เสนอให้ใครฟัง

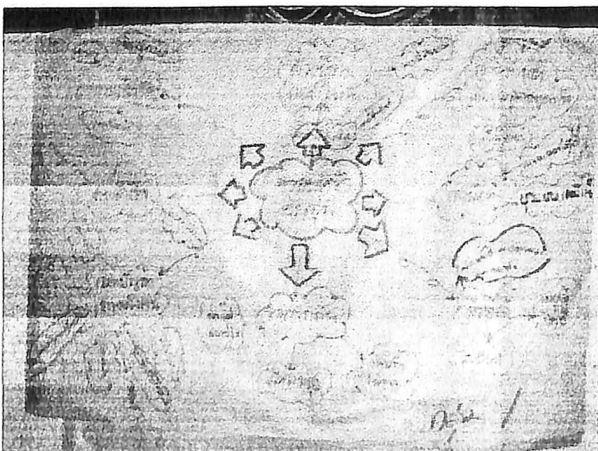
พ่อบ้าน แม่บ้าน

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพื่อให้เกิดความรักในครอบครัว และทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่ม

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ญาติพี่น้องช่วยเหลือกัน, สามัคคี, มีรายได้, ลูกรักกัน, งานสำเร็จ, ความเสียสละ

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้เป็นตัวอย่างที่น่า สนใจ ประเด็นหลักที่เลือกตอนแรก คือ ญาติพี่น้องช่วยเหลือกันนั้น ยากที่จะแตก รศมีแห่งความคิดออกมา จึงนำ ประเด็นครอบครัวอบอุ่นขึ้นมาเป็นประเด็นหลักแทน

การแตก รศมีบางอันมีความใกล้เคียงเชื่อมโยงกัน อยู่ เช่น ความสามัคคี กับ ลูกรักกัน และออกมาในเชิง ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ การพูดถึงครอบครัว ไม่จำเป็นต้อง พูดถึงบทบาทหน้าที่เสมอไป น่าจะมีประเด็นที่เกี่ยวกับ สายใย ความสัมพันธ์ เพิ่มเรื่องของจิตใจให้มากขึ้น)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ลดปัญหาทางสังคม เรื่องเอดส์

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ผู้ติดเชื้อเอดส์ในชุมชนถูกรังเกียจ

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และยอมรับผู้ติดเชื้อเอดส์

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- ผู้ติดเชื้อเอดส์ (ต้นเรื่อง) เพื่อให้เขาได้มาเล่าประสบการณ์
- ญาติพี่น้อง หรือครอบครัวของผู้ติดเชื้อเอดส์ ที่มีความเข้าใจในผู้ติดเชื้อ (ผู้ได้รับผล) เพราะเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้อง ใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อเอดส์ สามารถแสดงตัวอย่างการปฏิบัติที่ดีได้

(วิทยากรให้ความเห็นว่า อันนี้จะเยียดอ่อน อาจจะไม่ระบุชื่อก็ได้ หรือใช้วิธีปรับเสียง เพื่อสิทธิส่วนตัว นอกจากนี้ การตั้งคำถามต้องระวัง อย่าตั้งคำถามในลักษณะรุกเร้า)

กลุ่มที่ 2

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

ชุมชนพึ่งตนเอง

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ทำให้รู้จักใช้ทรัพยากรชุมชนให้เกิดประโยชน์ และสามารถพึ่งพาตนเองได้

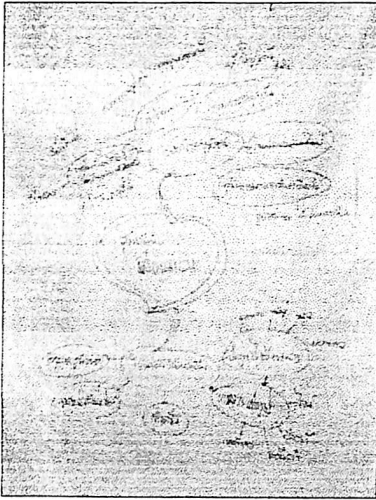
เสนอให้ใครฟัง

เกษตรกร

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

รู้จักพึ่งตนเอง และไม่เป็นหนี้

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ไร่นาสผสมผสาน (แปรรูปอย่างไร, ทำอย่างไร),
ปลูกไม้ผล, อาหารแปรรูป, องค์กรชุมชน (กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มเลี้ยง
สัตว์ ฯลฯ), ขุดบ่อเลี้ยงปลา, ปุ๋ยชีวภาพ

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้แต่กรัคมีให้เห็นว่าการพึ่งตนเอง
ได้อย่างไร ทำได้อย่างไร และให้แสดงตัวอย่างให้เห็นด้วย เป็นการแตก
รัคมีที่ำออกมาได้อย่างชัดเจนดี)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ปุ๋ยชีวภาพ

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เกษตรกรได้รับผลกระทบมากจากการใช้ปุ๋ยเคมี

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

รับทราบวิธีการทำปุ๋ยชีวภาพ

(วิทยากรแนะนำว่า จุดกระแทกใจที่ดึงให้เขาฟังรายการควรที่จะแรงและน่าสนใจมากกว่านี้)

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- สวัสดิ์ ทองน้อย เกษตรกรผู้รู้ (ต้นเรื่อง + ผู้ได้รับผล) เพราะรู้วิธีการปฏิบัติจริง และเมื่อ
เขานำไปใช้แล้ว ได้เกิดผลดีต่อชีวิต

(วิทยากรเสนอแนะว่า การแสดงให้เห็นผลดีที่เกิดขึ้นกับชีวิต เป็นจุดสำคัญของรายการ เพราะ
วิทยุชุมชนต้องการเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริง)

กลุ่มที่ 3

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรัคมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

ปล่อยวางบ้างในแต่ละวัน (เลือกจากประเด็นต่างของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

การปล่อยวางเป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์ และนำมาซึ่งปัญญา

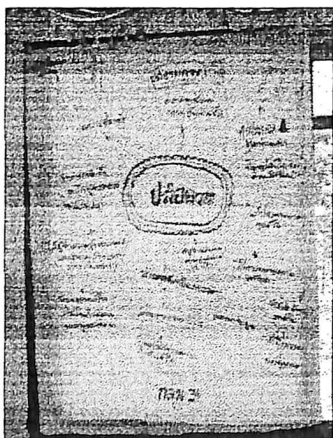
เสนอให้ใครฟัง

คนวัยทำงาน

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

จะได้รู้วิธีการปล่อยวาง

❖ **การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล**

ประเด็นย่อย : ลดการขัดแย้ง, สังคมน่าอยู่, มีสติ คิดก่อนทำ, แก้ไขปัญหาได้, หนักเป็นเบา, จิตผ่องใส คลายเครียด, ลดทุกข์ เพิ่มสุข

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้เน้นในเชิงประโยชน์ที่จะได้รับ แต่อยากเสริมว่า แล้วจะไปถึงประโยชน์เหล่านั้นได้อย่างไร มีวิธีการอย่างไร และควรจะต้องคิดว่า น่าจะเสนอเนื้อหาที่กว้างกว่า หรือกลมกลืนกว่าที่จะเป็นแค่รายการศาสนา)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ความทุกข์ลด ความสุขเพิ่ม

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ผู้ฟังติดต่อมาเพื่อขอคำแนะนำ

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

รู้วิธีการลดทุกข์ และรู้แหล่งฝึกอบรมจิต

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- พระคุณเจ้า (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้รู้ สามารถแนะนำได้
- พ.ต.สมชาย (ผู้ได้รับผล) เพราะเป็นผู้ที่ได้รับผลทางบวกจากการฝึกอบรมจิต

กลุ่มที่ 4

❖ **การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ "สุขภาวะ"**

ประเด็นที่เลือก

ชวนกันปลูกผัก เกษตรอินทรีย์ (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อจะได้ห่างไกลจากสารพิษ มีความปลอดภัยในการบริโภค

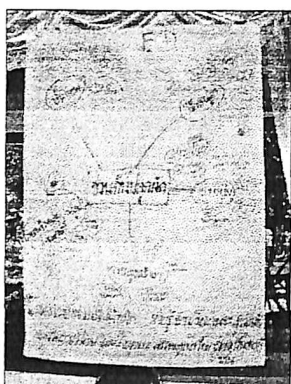
เสนอให้ใครฟัง

แม่บ้าน

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพราะเป็นงานของแม่บ้านอยู่แล้ว ทำให้แม่บ้านมีความรู้มากขึ้น สามารถนำไปใช้เพื่อทำให้คนในครอบครัวปลอดภัย และช่วยลดรายจ่ายครอบครัวด้วย

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : วิธีการ (ชนิด, ขั้นตอน, การเตรียมดิน, การปลูก, การดูแล, อุปกรณ์, การเก็บเกี่ยว), ประโยชน์ (ลดรายจ่าย, ร่างกายปลอดภัย, แบ่งปันเพื่อนบ้าน, ร่วมใจในครัวเรือน), การนำมาใช้ (ปรุง, แปรรูป, ถนอมอาหาร), ปุ๋ย (ชนิด, อุปกรณ์, การทำ, ประโยชน์, โทษ, วิธีใช้, วิธีป้องกัน)

(วิทยากรให้ความเห็นว่ารัศมีที่ออกมาค่อนข้างแบน เสนอว่าถ้าเปลี่ยนจากชวนกันปลูกผัก มาเป็นเรื่อง ผักเป็นยา อาจจะทำให้เรื่องนี้ดูน่าสนใจขึ้น)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

การแปรรูปผักทอง

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ผักทองล้นตลาด ทำให้ราคาตกต่ำ

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

รู้วิธีการแปรรูปผักทอง และรู้แนวทางการตลาด

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- แม่ชวย ประธานกลุ่มแม่บ้านเลิงนกทา (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการแปรรูป รวมทั้งเป็นผู้นำของกลุ่มแม่บ้านในชุมชน มีความน่าเชื่อถือด้วย

กลุ่มที่ 5

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรัศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาพะ”

ประเด็นที่เลือก

รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ภูมิปัญญาพื้นบ้านคือวิถีของชุมชน

เสนอให้ใครฟัง

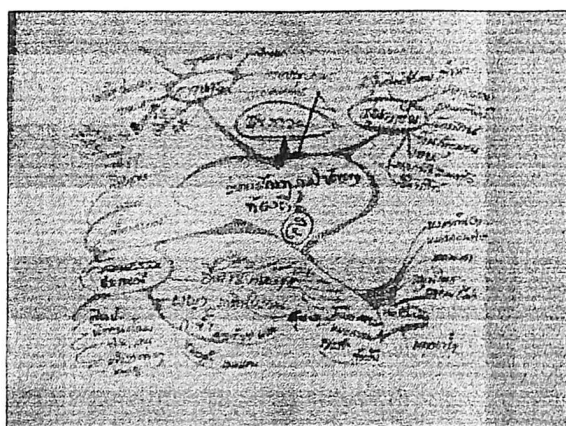
คนวัยกลางคนขึ้นไป

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพื่อจะได้ถ่ายทอดแก่ลูกหลานต่อ

(วิทยากรให้ความเห็นว่า เหตุผลนี้อาจจะไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ฟังฟังรายการได้ เพราะอาจทำให้เขารู้สึกว่าเป็นภาระที่ต้องไปถ่ายทอดต่อ ควรจะหาเหตุผลว่าผู้ฟังฟังแล้วเขาได้อะไรจะดีกว่า)

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : อาหาร (แบ่งปันกัน, ปลูกเอง, ยา), อาชีพ (หัตถกรรม, การทำไร่ไถนา, เลี้ยงสัตว์, การรวมกลุ่มกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้), หมอพื้นบ้าน (การรักษา, สมุนไพร, หมอตำแย, หมอนวด, อยู่ไฟ), วัฒนธรรมประเพณี (บ้านเรือนปลูกเข้ากับสภาพอากาศ, การแสดง)

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้จะแสดงให้เห็นว่าทั้งหมดคือกลไกสุขภาพก็ได้ แต่สิ่งที่จะช่วยโยงไปสู่ตัวเป้าหมายของรายการที่ตั้งไว้เดิม อาจจะผิดเพี้ยนไปได้)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

สมุนไพรใกล้ตัว

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อให้ประโยชน์จากสมุนไพรได้ในชีวิตประจำวัน

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

รู้ถึงประโยชน์ของสมุนไพร นำไปใช้ได้ ใช้เป็น

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- จสอ.อิสระ ใจมัน หมอยาพื้นบ้าน (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้รู้ ผู้ผลิต และผู้จำหน่ายสมุนไพร

(วิทยากรเสนอว่า ต้องระวัง ในกรณีที่แหล่งข้อมูลเป็นผู้จำหน่ายสมุนไพรด้วย เราอาจจะไม่เน้นตรงนี้ แต่ไปเน้นที่การให้ความรู้เป็นหลัก)

กลุ่มที่ 6

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากกรณีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

จัดทำข้อมูลชุมชน

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และความต้องการของคนในชุมชน

เสนอให้ใครฟัง

กลุ่มองค์กรชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากกรณีต่างๆ

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

สามารถนำข้อมูลไปใช้แก้ปัญหาได้

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : อาชีพ (เกษตรกรรม, หัตถกรรม), สิ่งแวดล้อม (ดิน, น้ำ, ป่า), ประเพณี (วัด, พระสงฆ์, ความเชื่อ, สิ่งก่อสร้าง), ผู้ด้อยโอกาส (ผู้สูงอายุ, ผู้พิการ), สถานบริการ (โรงพยาบาล)

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้มีลักษณะเป็นหัวข้อการวิจัยมากกว่าประเด็นในรายการวิทยุ อยากให้ลองถามตัวเองว่า ถ้าจะเสนอเรื่องอาชีพ ผู้ผลิตต้องการให้คนฟังได้รับข้อมูลของอาชีพ หรือต้องการให้คนฟังเห็นความสำคัญของการรู้ข้อมูลอาชีพ)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

บัตรสุขภาพ

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

คนในชุมชนจำนวนมากยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องการใช้บัตรสุขภาพ

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

นำบัตรสุขภาพไปใช้ได้ถูกต้อง

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- อสม. (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบเรื่องบัตรสุขภาพในชุมชน
- ผู้มีบัตร (ผู้ได้รับผล) เพราะเป็นผู้ที่มาเล่าถึงผลกระทบ หรือปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจในการใช้บัตร

กลุ่มที่ 7

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากระดับแนวคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

สังคมช่วยเหลือเกื้อกูล

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

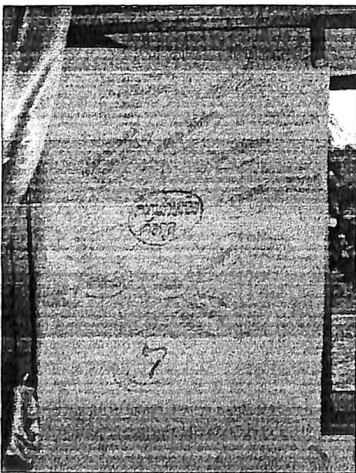
เสนอให้ใครฟัง

เยาวชน อายุ 13-25 ปี

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพื่อให้เขาได้อยู่ในสังคมที่ดี และเห็นถึงบทบาทความสำคัญของตนเองที่จะช่วยเหลือสังคม

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ส่งเสริมอาชีพสุจริต, ส่งเสริมกีฬา, ช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ, หางานมาฝาก ส่งเสริมรายได้ ลดภาระเศรษฐกิจ, ช่วยน้องผู้ติดเชื้อ, หนังสือช่วยน้อง, อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม

(วิทยากรให้ความเห็นว่าอยากให้กลับไปดูเรื่องที่ตั้งไว้เดิม การแตกเรื่องมี เช่นนี้เป็นการมองในเชิงบทบาทหน้าที่ที่เยาวชนต้องทำ การที่เราไปบอกว่า เยาวชนต้องทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ ไม่แน่ว่าผู้ผลิตได้วิเคราะห์จิตใจของเยาวชนด้วยหรือไม่ เพราะเยาวชนมักต้องการคิดเอง ทำเอง เพราะฉะนั้น จะต้องหาจุดที่ กระแทกใจ ทำให้เขาเห็นว่าเขามีความสำคัญ สังคมต้องการเขา)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ผูกเสี่ยว

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

มีเหตุการณ์เด็กวัยรุ่นตีกันในงานบุญ

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงคุณค่า และความหมายของการผูกเสี่ยว

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- เด็กวัยรุ่นคูกรณี (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้มาเล่าประสบการณ์ นับตั้งแต่ที่มีความขัดแย้งกัน และมาผูกเสี่ยว เข้าใจ คืบคลาน

- กลุ่มที่ 8

- ปศุสัตว์/ สาธารณสุข ในชุมชน (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้ดูแลนโยบาย
- คนขายไก่ และผู้เลี้ยงไกชน (ผู้ได้รับผล) เพื่อมาบอกเล่าสภาพที่ได้รับผลกระทบ
- ผู้สังเกตการณ์ เช่น คนกินไก่ ซึ่งกินแล้วก็ยังปลอดภัย

กลุ่มที่ 9

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรัศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

รักษาสีทธิของชุมชน

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ชุมชนมีสิทธิในการรักษาทรัพยากรของชุมชน

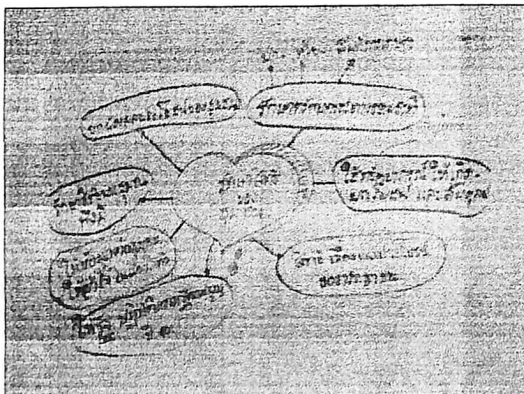
เสนอให้ใครฟัง

กลุ่มผู้ถูกละเมิดสิทธิในทรัพยากร

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพื่อปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของชุมชน

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : สิทธิตามรัฐธรรมนูญ, คนต้องเรียนรู้สิทธิของตนเอง (สิทธิพึงมีพึงได้มีอะไรบ้าง), ช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ (น้ำ, ป่า), ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล (บ่อน้ำ), ผลประโยชน์ของพี่น้องประชาชน

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้แตกรัศมีโดยดูที่องค์ประกอบของสิทธิ บางประเด็นมีความใกล้เคียงกัน อาจจะจับมารวมกันได้ ส่วนการนำเสนอ อาจจะใช้วิธีเสนอเป็นกรณีก็ได้)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ปกป้องลำน้ำพอง

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

การเน่าเสียของลำน้ำพองส่งผลกระทบต่อชุมชน

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

รู้สาเหตุของการที่ลำน้ำพองเน่าเสีย และทางแก้ไข

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- นายอำเภอ (ต้นเรื่อง) เพราะมีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของคนในอำเภอ
- คนเลี้ยงปลาในกระชัง (ผู้ได้รับผล) เพื่อมาเล่าถึงเรื่องปลาตาย
- ผู้ใช้น้ำ (ผู้ได้รับผล) เพื่อมาเล่าว่าน้ำใช้อุปโภคบริโภคไม่ได้

(วิทยากรเสนอแนะว่า จริงๆแล้ว ควรที่จะระบุให้ชัดเจนว่าคนเลี้ยงปลา หรือผู้ใช้น้ำ เป็นใคร เพราะจะทำให้เราเห็นภาพชัดเจนในการทำรายการมากขึ้น)

ข้อเสนอแนะโดยรวมจากวิทยากร

- จะเห็นได้ว่า กลุ่มที่เลือกประเด็นร้อน เช่น การรักษาสัตว์ มีทุกขั้วร่วมด้าน จะสามารถหาเหตุผลได้ง่าย และชัดเจนว่าทำไมจึงต้องเสนอ ทำไมคนฟังต้องฟัง และกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการคือใคร ในขณะที่กลุ่มประเด็นเย็น เช่น เรื่องภูมิปัญญา อาจจะค้นหาเหตุผลได้ยากขึ้น
- การคิดแหล่งข้อมูลที่ดีสำหรับวิทยุชุมชน จะต้องเป็นคนในชุมชน และเราควรระบุได้เลยว่า เป็นใคร ชื่ออะไร บ้านอยู่ที่ไหน ซึ่งจะทำให้เรามีความชัดเจนในการออกแบบรายการมากขึ้น
- เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ไม่สามารถฝึกฝนการออกแบบการนำเสนอรายการ จึงอยากจะขอฝากไว้ว่า การออกแบบการนำเสนอรายการ จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของสื่อวิทยุกระจายเสียง นั่นคือ วิทยุเป็นสื่อเสียง ผู้พูดไม่เห็นหน้าผู้ฟัง และเมื่อฟังแล้วก็ผ่านเลย ดังนั้น จึงควรพูดด้วยภาษาพูด เรียบลุ่มประเดินการพูดให้ดี ไม่ใส่รายละเอียดมากๆ (เช่นในกรณีของจำนวนตัวเลขต่างๆ) และถ้าสามารถเปรียบเทียบให้เห็นภาพได้ยิ่งดี เช่น เขาสูงเกือบเท่าประตู

★ กิจกรรมกลุ่มภาคตะวันออก ตะวันตก กลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล ★

การจัดแบ่งกลุ่มดังกล่าว เป็นการแบ่งตามจังหวัดและภาค เพื่อให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีบริบทที่ไม่แตกต่างกันเกินไปนัก รวมทั้งสิ้น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 8-14 คน โดยจัดแบ่งได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ระยอง จันทบุรี ตราด สระแก้ว

กลุ่มที่ 2 ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี

กลุ่มที่ 3 นครปฐม สมุทรสาคร ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มที่ 4 ชัยนาท สระบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง

กลุ่มที่ 5 นนทบุรี ปทุมธานี มีนบุรี วัดพระหม คนดอนเมือง หนองจอก จตุจักร ลาดพร้าว
สันติอโศก

กลุ่มที่ 6 ทีมเคลื่อนที่ กทม. หนองแขม ราม 53 วังทองหลาง ยานนาวา คลองเตย ประเวศ

กลุ่มที่ 1

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากกรณีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม - สุขภาพ, ครอบครัว

ประเด็นต่างของกลุ่ม - จินตนาการ, ปณิธาน

ประเด็นที่เลือก

ปลูกผัก

(เลือกจากประเด็นต่างของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ทุกคนควรรับประทานผัก และการปลูกผักเอง ทำให้ปลอดภัยจากสารพิษ

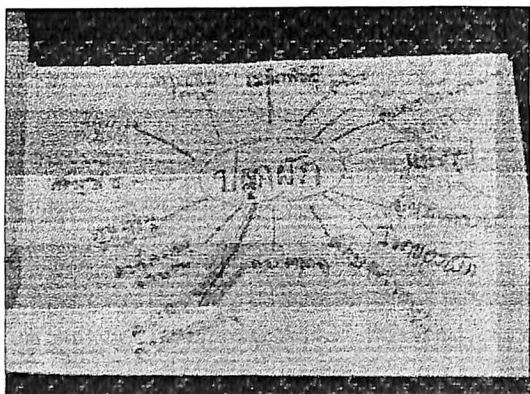
เสนอให้ใครฟัง

ผู้ปลูกผัก + ผู้รับประทานผัก

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพื่อสุขภาพที่ดี และลดค่าใช้จ่าย

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : เมล็ดพันธุ์, กำไร, ทุน, คุณค่าทางโภชนาการ, ฤดูกาล, การแปรรูป, ปุ๋ยชีวภาพ, โรคของผัก, ลักษณะของผัก, ตลาด, สะเดากำจัดแมลง, องค์ประกอบ, เพิ่มรายได้, ศัตรูพืช, การขนส่ง, ปลูกผักในกะบะ, การเก็บรักษา

(วิทยากรให้ความเห็นว่าสามารถแตกได้มีความคิดได้อีก เช่น โรคผัก นอกจากนี้ สื่อวิทยุไม่ใช่หนังสือ เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าจะเป็นประเด็นย่อยที่มีรั่มใหญ่ร่วมกัน แต่ก็ต้องเป็นอิสระต่อกัน)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

สะเดากำจัดแมลง

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อให้คนในชุมชนใช้สะเดาได้อย่างถูกวิธี

(วิทยากรเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า มีเหตุผลอื่นอีกหรือไม่ที่จะเสนอเรื่องสะเดาในช่วงเวลานี้)

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

สามารถนำความรู้ไปใช้ได้

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- คุณวิรัช และคุณอำนาจ (ต้นเรื่อง) เพราะทั้งสองเป็นผู้ที่ลงไปปฏิบัติ และเห็นผลจริง

(วิทยากรถามว่า ทั้งสองคนนี้ทำหน้าที่เหมือนกันในรายการเลยหรือ ถ้าเป็นเช่นนั้น ก็อาจจะซ้ำซ้อนได้)

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

คุณอำนวย และคุณวิรัช แนะนำการใช้สารสละเดาอย่างถูกวิธีแก่เกษตรกร เพื่อให้ผู้ฟังได้บริโภคผักปลอดสารพิษ และมีสุขภาพดี

รูปแบบการนำเสนอ

ใช้รูปแบบถามตอบ โดยเริ่มจากคุณอำนวยมาบอกเล่าปัญหาของตน ก่อนที่จะได้รับคำแนะนำจากคุณวิรัช, ต่อด้วยการสัมภาษณ์คุณวิรัช ถึงวิธีใช้สารสละเดาที่ถูกต้อง จากนั้น แห่ส่งข้อมูลทั้งสองคน จึงพูดถึงผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สารสละเดา

(วิทยากรให้ความเห็นว่าเมื่อมีการเปลี่ยนบทบาทของแหล่งข้อมูล ประโยคสำคัญของกลุ่มนี้ก็ต้องเปลี่ยนไปด้วยเป็น คุณอำนวย เล่าปัญหาของตนเอง และทางออกของปัญหา ซึ่งได้รับคำแนะนำมาจากคุณวิรัช เพราะพบว่าสารสละเดาสามารถช่วยแก้ปัญหาได้

คนถามจะต้องวางบทบาทและน้ำหนักให้ดีว่าหัวข้อใดควรจะถามใคร และถามอย่างไร)

กลุ่มที่ 2

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรัศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม	-	ออกกำลังกาย, เมตตา
ประเด็นต่างของกลุ่ม	-	สุริยจักรวาล, ความเจ็บ, บำบัด

ประเด็นที่เลือก

สุริยจักรวาล (เลือกจากประเด็นต่างของกลุ่ม)

(วิทยากรแสดงความคิดเห็นว่า เป็นประเด็นที่ไกลจากสุขภาวะเกินไปหรือไม่)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ทุกสิ่งทุกอย่างในสุริยจักรวาลล้วนมีความเชื่อมโยง และส่งผลต่อกัน

(วิทยากรเสนอแนะว่า ควรที่จะหาเหตุผลให้ชัดเจนมากกว่านี้)

เสนอให้ใครฟัง

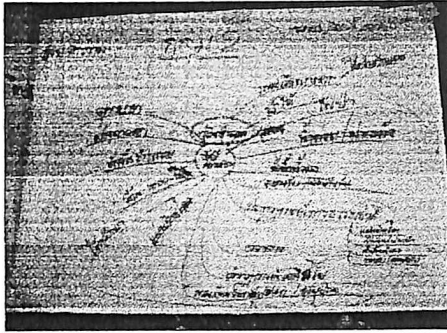
คนวัยทำงาน อายุ 35 ปีขึ้นไป

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตรจริง

(วิทยากรให้ความเห็นว่า เมื่อทำรายการออกมา ต้องทำให้คนฟังรู้สึกอย่างนั้นได้จริงๆ กลุ่มนี้น่าสนใจตรงที่เมื่อออกมาแล้วจะเป็นอย่างไร)

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ฝนดาวตก, อุทกภัย, ช้างขึ้นช้างแรม, ร้อนหนาว ฝน, ไข้หวัดนก, เอลนีโญ, จันทรุปราคา สุริยุปราคา, ดวงดาว, ภาวะเรือนกระจก, ป่าไม้, ภัยธรรมชาติ (แผ่นดินไหว, น้ำท่วม, ฝนแล้ง, วาตภัย, อัคคีภัย)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

1 วัน 3 ฤดู (ร้อน หนาว ฝน)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ใกล้ตัว เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชน และกระทบต่อสุขภาพ การทำอาชีพของคนในชุมชน

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เข้าใจถึงปรากฏการณ์ และเตรียมรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- เจ้าหน้าที่กรมอุตุนิยมวิทยาของตราด (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้มีความรู้ และน่าเชื่อถือ
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ต้นเรื่อง) เพราะมีหน้าที่ดูแลสุขภาพ

(วิทยากรเสนอว่า ควรเน้นแหล่งข้อมูลที่เป็นคนในชุมชนของเราเอง เช่น คนที่ผ่านเหตุการณ์ 3 ฤดู ใน 1 วันมาแล้วว่า เขามีวิธีรับมือ หรือป้องกันสุขภาพอย่างไร อย่างเจ้าหน้าที่อุตุนิยมวิทยา เขาสามารถไปพูดในสื่ออื่นๆ ได้ สิ่งที่เขาไม่รู้ไม่ได้มาจากการสภการณ์จริงเหมือนคนในชุมชน)

- ชาวบ้านที่เจอสถานการณ์จริง (ผู้ได้รับผล) เพื่อมาบอกเล่าถึงสิ่งที่เกิดขึ้น

(วิทยากรเสนอว่า ควรจะระบุว่าเป็นใคร และได้รับผลในแง่ไหน)

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

ก้านันชีว์ เล่าเรื่องให้ฟังว่าในระยอง เกิดเหตุการณ์ 1 วัน มี 3 ฤดู เพราะเป็นห่วงสุขภาพของคนในชุมชน

(วิทยากรตั้งข้อสังเกตว่า มีการเปลี่ยนแหล่งข้อมูล และชุมชนที่เกิดเหตุการณ์)

รูปแบบการนำเสนอ

(กลุ่มนี้ได้เปลี่ยนประเด็นใหม่จาก 1 วัน 3 ฤดู ไปเล่าเหตุการณ์ที่หนักกลิ้งมาจากภูเขา สร้างความเสียหายให้แก่ชุมชนแทน)

- เกริ่นนำ โดยผู้ดำเนินรายการ เปิดประเด็นเนื้อหาด้านดินฟ้าอากาศ และแนะนำก้านันชีว์
- ผู้ดำเนินรายการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับก้านันชีว์

- ผู้ดำเนินรายการโทรศัพท์ไปหาท่านนั้นชั่ว เพื่อให้ท่านนั้นเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- ผู้ดำเนินรายการโทรศัพท์ไปหาเจ้าอาวาสเพื่อให้เล่าถึงเหตุการณ์อีกครั้ง มีการพูดถึงสาเหตุของการที่หินกลิ้งลงมาจากภูเขาบ้างเล็กน้อย
- ผู้ดำเนินรายการสรุปว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาจากการตัดไม้ ทำลายป่า กระทั่งถึงสุริยจักรวาล ฝากผู้ฟังให้ช่วยกันรักษาต้นไม้

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้มีปัญหาดังแต่แรกแล้วว่า ทำไมจึงเสนอประเด็นนี้ และสุดท้ายก็ไม่สามารถไปได้ จึงต้องปรับเปลี่ยน

รูปแบบการนำเสนอมีแต่เล่าเรื่องซ้ำๆกันหลายครั้ง ทำให้น่าเบื่อ บางครั้ง เราอาจจะใช้รูปแบบละครเข้ามาทำให้ผู้ฟังเห็นภาพ สร้างบรรยากาศก็ได้

ทำไมถึงต้องมีเจ้าอาวาสเข้ามาด้วย

เมื่อเสนอรายการจนจบแล้ว ยังไม่ค่อยเห็นว่าตอบสนองต่อเป้าหมายของรายการที่ตั้งไว้ อย่าลืมในญที่เราตั้งเอาไว้)

กลุ่มที่ 3

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรัศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม	-	จิตใจแจ่มใส เบิกบาน
ประเด็นต่างของกลุ่ม	-	เป็นเรื่องของทุกคน, เป็นกระบวนการเรียนรู้

ประเด็นที่เลือก

จิตใจแจ่มใส เบิกบาน (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชน

เสนอให้ใครฟัง

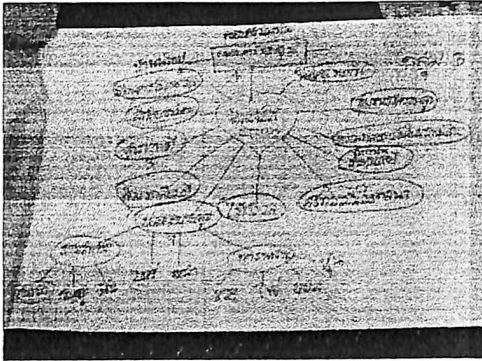
เยาวชน อายุ 13-20 ปี

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

ฟังแล้วสบายใจ มีความสุข

(วิทยากรเสนอแนะว่า การทำรายการให้เยาวชนฟัง ต้องถกถามใจเยาวชน และเข้าใจจิตใจของเยาวชนด้วย)

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ครอบครัวอบอุ่น, พออยู่พอกิน, ชุมชนมีสุข, ปลอดภัยในทรัพย์สิน, รู้เท่าทันเทคโนโลยี, ศรัทธาในศาสนา, ไร้กังวล, ปลอดภัยตามสุข, สิ่งแวดล้อมดี, สุขภาพดี, มีกัลยาณมิตร, มีดนตรีในหัวใจ

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ปลอดภัยตามสุข ยาบ้า

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ยาบ้ากำลังระบาดมากในชุมชน

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

ทำให้ชีวิตปลอดภัย

(วิทยากรเสนอแนะว่า เหตุผลนี้อาจจะอ่อนไป ควรหาเหตุผลที่แรง และกระทบใจมากกว่านี้)

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- เปี้ยก (ต้นเรื่อง) เพราะเคยติดยาบ้ามาแล้ว และปัจจุบันสามารถเลิกได้

(วิทยากรเสนอว่า การหาแหล่งข้อมูลที่เป็นคนจริง เรื่องจริง นั้นดี แต่จะต้องทำให้คนฟังรับรู้ด้วยว่า ติดเพราะอะไร อยากเลิกเพราะอะไร ไม่ใช่มาแล้วเรื่องเฉยๆ ดังนั้น คำถามในรายการ จะต้องลึกซึ้ง ไม่ผิวเผิน)

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

ลุงเปี้ยกเลิกเสพและเลิกขายยาบ้า เพราะสะท้อนใจที่ลูกชายเดินทางผิดเหมือนตนเอง

รูปแบบการนำเสนอ

- เปิดรายการด้วยเพลงเกี่ยวกับยาเสพติด
- ผู้ดำเนินรายการทักทายผู้ฟัง และเกริ่นนำ เล่าเรื่องลุงเปี้ยก
- สัมภาษณ์ลุงเปี้ยก ถึงประวัติ ข้อมูลทั่วไป เหตุที่ติดยาบ้า ผลที่ได้รับ ทำไมถึงเลิกยาบ้า
- โทรศัพท์ไปสัมภาษณ์ลูกของลุงเปี้ยก ซึ่งบอกว่า รู้สึกภูมิใจที่พ่อเลิกยาบ้าได้

(วิทยากรให้ความเห็นว่ารายการนี้ใช้รูปแบบถามตอบ เพราะฉะนั้น การตั้งคำถามเป็นสิ่งสำคัญ ทำอย่างไร จะถามได้อย่างกระแทกใจ และได้คำตอบ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่รายการวางไว้)

กลุ่มที่ 4

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากกรณีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม	-	สังคม, สิ่งแวดล้อม, ครอบครัว
ประเด็นต่างของกลุ่ม	-	การสร้างสุขภาพ

ประเด็นที่เลือก

ครอบครัวเป็นสุข (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ให้แนวทางการดำเนินชีวิตครอบครัว

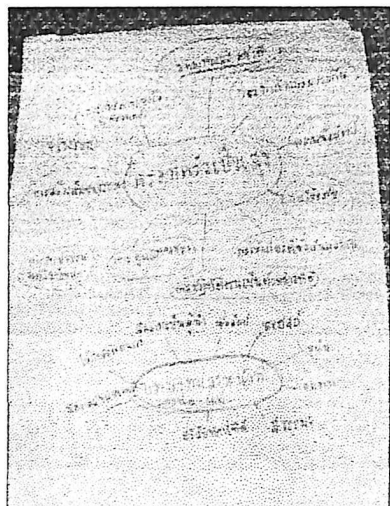
เสนอให้ใครฟัง

พ่อแม่

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

ทุกคนต้องการครอบครัวที่มีสุข

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ (ผู้นำ, ซื่อสัตย์, มัธยัสถ์, ขยัน, อดทน, มีธรรมะ, มีวิสัยทัศน์, รับผิดชอบ, ให้กำลังใจ), การปรึกษาหารือกันในครอบครัว, ทำกิจกรรมร่วมกัน, จริยธรรม, ความซื่อสัตย์, ให้อภัย, ให้เกียรติซึ่งกันและกัน, ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี, ดูแลคนชรา, รับฟังร่วมแก้ไขปัญหา, สร้างสัมพันธภาพ

(วิทยากรให้ความเห็นว่า มีหลายประเด็นที่ยังแตกไปได้อีก เช่น ทำกิจกรรมร่วมกัน หรือ ประเด็นบทบาทหน้าที่)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

บทบาทหน้าที่

(วิทยากรเสนอว่า เป็นประเด็นที่ใหญ่พอๆกับประเด็นหลัก ควรจะหาประเด็นที่แตกย่อยกว่านี้ เพื่อให้คนทำรายการมีความชัดเจนขึ้น)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เห็นบทบาทที่ดีของครอบครัว

(วิทยากรเสนอแนะว่า ยังไม่เห็นชัดว่าทำไมจึงเสนอเรื่องนี้)

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

นำไปใช้กับชีวิตจริงได้

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- คุณเต๋า พ่อค้าขายข้าวหน้าเปิด (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้ที่ขยัน อดทน และเลี้ยงลูกได้ดี

(วิทยากรเสนอแนะว่า จะให้คุณเต๋ามาพูดถึงบทบาทอันไหน ควรจะระบุให้ชัดเจนไป)

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

คุณเต๋าทำมาหากินด้วยความขยันและอดทน เพราะต้องการพิสูจน์ และแสดงศักยภาพของตนเอง ต่อแม่ยาย ครอบครัว และสังคม

รูปแบบการนำเสนอ

ผู้ดำเนินรายการมาเล่าเรื่องของ คุณเต๋าให้ผู้ฟังฟัง เล่าถึงชีวิตของคุณเต๋า ความขยัน อดทน จนสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวได้

(วิทยากรให้ความเห็นว่าทำไมจึงไม่เชิญคุณเต๋ามาเล่าชีวิตของตัวเอง ซึ่งทางกลุ่มอธิบายว่า คุณเต๋ามองไม่ค่อยดี เพราะต้องทำงาน ถ้าเช่นนั้น ผู้ดำเนินรายการจะต้องบอกให้ผู้ฟังรับทราบเหตุผล ด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้คุณเต๋ามองไม่ค่อยดี เราก็สามารถเชิญบุคคลรอบตัวคุณเต๋ามาเล่าถึงคุณเต๋าคงดีกว่าหรือไม่ เช่น แม่ยาย ครอบครัว เพราะแหล่งข้อมูลตรง จะสามารถพูดถึง เต๋าคงได้ดีกว่าเราแน่นอน)

กลุ่มที่ 5

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากกรณีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม	-	ธรรมาปฏิบัติ, สวัสดิภาพ
ประเด็นต่างของกลุ่ม	-	ความรู้ที่แตกต่างกัน

ประเด็นที่เลือก

ธรรมาปฏิบัติ (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

สังคมปัจจุบันขาดคุณธรรม ขาดสิ่งยึดเหนี่ยว

เสนอให้ใครฟัง

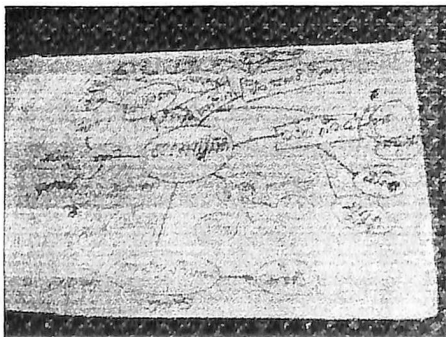
ผู้สูงอายุ 45 ปีขึ้นไป

(วิทยากรเสนอแนะว่า ส่วนใหญ่รายการศาสนา คนมักถึงนี้กับผู้สูงอายุ ความจริงน่าจะลองมองไปที่กลุ่มอื่นๆบ้าง นอกจากนี้ ผู้ผลิตรายการควรคิดต่อด้วยว่า แล้วปัญหาที่นำเสนอในรายการนั้น คนกลุ่มนี้เขาคิดเองไม่ได้หรือ)

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

นำไปใช้ให้เกิดความสุขได้จริง

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : อริยสัจ 4, สามัญลักษณะ, อิทธิบาท 4, พรหมวิหาร 4, สัมปยุตธรรม 7, ไตรสิกขา, ทุกข์ กิเลส ตัณหา

(วิทยากรให้ความเห็นว่ายังสามารถแตกประเด็นย่อยได้มากกว่านี้อีก)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ทุกข์

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อช่วยลดความทุกข์ของคนในชุมชน

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เพื่อรับทราบถึงวิธีลดความทุกข์

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- พระคุณเจ้า (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้ที่รู้หลักธรรมะ ที่จะช่วยแนะนำในการคลายทุกข์ได้

- คุณेमอร (ต้นเรื่อง + ผู้ได้รับผล) เพราะเป็นผู้ที่มาเล่าถึงความทุกข์ของตน

(วิทยากรเสนอว่า จะต้องทำให้ผู้ฟังเห็นว่า แหล่งข้อมูลต่างๆ มีความเชื่อมโยงกันอย่างไร แล้ว

คนฟังฟังแล้วจะพ้นทุกข์ได้อย่างไร

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

คุณेमอร บังคับให้ลูกชายเรียนหนังสือในแผนการเรียนระดับมัธยมปลายอย่างที่เธอต้องการ เพราะอยากให้ลูกมีอาชีพเป็นหมอ

รูปแบบการนำเสนอ

- ผู้ดำเนินรายการเปิดรายการ
- คุณेमอรเล่าถึงเหตุแห่งทุกข์
- ละครจำลองเหตุการณ์ที่เป็นเหตุแห่งทุกข์ของคุณेमอร
- สัมภาษณ์คุณेमอรถึงรายละเอียดของเหตุการณ์
- พระคุณเจ้าให้ธรรมะ ซึ่งเป็นคติสอนใจ แนะนำคุณेमอร
- ผู้ดำเนินรายการสรุป

(วิทยากรให้ความเห็นว่าการนำรายการที่บอกว่าคุณेमอรทำให้ลูกรักผิด ติดยา ก่อปัญหา เป็นการใช้วิธีการลงโทษ ทำให้ผู้ฟังตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้น

ละครทำหน้าที่ให้เห็นเหตุที่มาแล้ว เมื่อเข้าสู่ช่วงสัมภาษณ์ อาจจะคุยต่อไปเลยว่า เมื่อรู้สาเหตุแล้ว คุณेमอรทำอะไร เสียหายที่ไม่ได้ทดลองทำละครจริงๆ เพราะจะเป็นตัวอย่างให้กลุ่มอื่นๆ ได้แนวทาง หรือข้อแนะนำในการทำละครไปด้วย

การซักถามคุณेमอร ถึงความรู้สึกที่มีลูกติดยานั้น เป็นเรื่องละเอียดอ่อน สื่อในต่างประเทศจะคำนึงเรื่องนี้มาก เพราะอาจเข้าข่ายการละเมิดสิทธิ กระแทกเขาแรงเกินไป น่าจะมีวิธีถามอย่างอื่นได้

อย่าทำหน้าที่เพียงแค่ตีแผ่ชีวิตเขา เหมือนรายการฝันที่เป็นจริง หรือวงเวียนชีวิต แต่ต้องทำให้เขาได้เห็นอะไรในชีวิตของเขาด้วย)

กลุ่มที่ 6

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากระดมความคิดเห็น หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม - ครอบครัวยุคใหม่

ประเด็นที่เลือก

ครอบครัวยุคใหม่

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อให้ครอบครัวมีความสุข

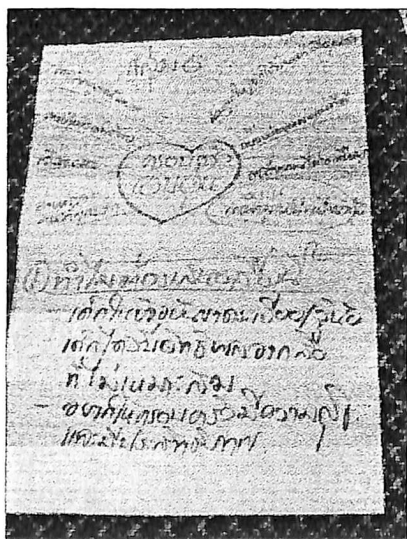
เสนอให้ใครฟัง

แม่บ้าน

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเขา และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ครอบครัวมีความสุข

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : บริหารค่าใช้จ่าย, สันทนาการ, อาหารของคนที่คุณรัก, ฝึกลูกให้มีระเบียบวินัย, ทำดีต่อเครือญาติ, แบบอย่างของพ่อแม่ที่ดี, สอนลูกให้ใช้เงินอย่างมีคุณค่า

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

เด็กต้องมีระเบียบวินัย

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อเสนอวิธีการฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัย

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เห็นถึงแบบอย่างที่ดี และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- ป้าจันทร์ทัย (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นแม่ตัวอย่าง สามารถเลี้ยงลูกได้ประสบความสำเร็จ

(วิทยากรเสนอว่า ป้าจันทร์ทัย อาจมาเป็นแหล่งข้อมูลให้รายการมากกว่า 1 ครั้งก็ได้ เพราะมีเรื่องที่เป็นแบบอย่างได้หลายเรื่อง)

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

คุณป้าจันทร์ทัยอบรมสั่งสอนให้มีระเบียบวินัย เพราะลูกจะได้ดำเนินชีวิตต่อไปด้วยดี มีความสุข และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

รูปแบบการนำเสนอ

- เป็นรายการสด เริ่มจากผู้ดำเนินรายการเล่าชีวิตของคุณจันทร์ทัยว่าเป็นแม่มายที่ต้องต่อสู้เพื่อลูก และสร้างให้ครอบครัวรู้สึกอบอุ่น
- สัมภาษณ์คุณจันทร์ทัย ถึงวิธีการเลี้ยงดูลูก เป็นลักษณะการให้ข้อมูล ต่อด้วยชี้แนะ และโน้มน้าวเชิญชวน

(วิทยากรให้ความเห็นว่าในรายการ คนฟังยังไม่รู้เลยว่า ทำไมต้องเป็นป้าจันทร์ทัย ไม่มีการยกคุณค่าของป้าให้คนฟังรับรู้)

ข้อเสนอแนะโดยรวมจากวิทยากร

- การกำหนดประเด็นหลัก หรือประเด็นย่อย ควรคิดคำที่มีกริยาอยู่ด้วย มิใช่คำนามลอยๆ เพราะจะช่วยทำให้เราไปคิดรายละเอียดต่อได้ง่าย และชัดเจนมากขึ้น
- หลักในการผลิตรายการพูดคุย หรือถามตอบ
  - กำหนดใจให้ชัดว่าจะถามเพื่อให้ผู้ฟังได้อะไรจากการฟัง
  - ยกคุณค่าแหล่งข้อมูล แนะนำให้เห็นว่า ทำไม เขา/เธอ จึงเป็นผู้เหมาะสมกับรายการในครั้งนี้
  - อย่าให้แหล่งข้อมูลแนะนำตนเอง ทำการบ้านก่อน แล้วหาวิธีแนะนำให้ผู้ฟังได้รู้จัก
  - คำถามส่วนใหญ่ต้องเป็นคำถามเปิด คือ ตอบได้มากกว่าเพียงแค่ใช่ / ไม่ใช่
  - จัดลำดับคำถามให้ดี เริ่มจากให้ผู้ฟังรู้จักคนตอบ และพัฒนาคำถามมาตามลำดับเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของรายการ
  - ถามแทนใจผู้ฟัง
  - คนถามต้องฟังให้มากกว่าคนตอบพูดถึงอะไร
- ระวังไว้เสมอว่า ทุกประเด็นมีเรื่องราว ทุกเรื่องราวเกี่ยวข้องกับคน คนทุกคนมีเป้าหมายในการกระทำ ทุกการกระทำถ้าค้นหาให้เจอ จะพบทั้งสุข ทุกข์ ขมขื่น ไม่ว่าเรื่องราวนั้น จะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ หรือล้มเหลว ล้วนมีค่าต่อชุมชนทั้งสิ้น

✧ กิจกรรมกลุ่มภาคใต้ ✧

การจัดแบ่งกลุ่มของภาคใต้ ใช้เกณฑ์จังหวัดที่มีลักษณะสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตใกล้เคียงกัน แบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 7-10 คน โดยจัดแบ่งได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 พัทลุง

กลุ่มที่ 2 นราธิวาส

กลุ่มที่ 3 ปัตตานี

กลุ่มที่ 4 ภูเก็ต ตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช

กลุ่มที่ 5 สงขลา

กลุ่มที่ 6 สตูล ยะลา

➤ กลุ่มที่ 1

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม - สิ่งแวดล้อมดี, ครอบครัว, วัฒนธรรม ประเพณี

ประเด็นที่เลือก

สิ่งแวดล้อม

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

(วิทยากรเสนอว่า เป็นประเด็นที่ใหญ่เกินไป ควรทำคำให้ย่อยกว่านี้ หรือเติมคำคุณศัพท์ คำกริยา จะทำให้ง่ายต่อการกำหนดประเด็น ต่อมาทางกลุ่มจึงเปลี่ยนประเด็นหลักเป็น “สิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพด้านการอุปโภคบริโภค”)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพราะสิ่งแวดล้อมสำคัญต่อสิ่งมีชีวิต

เสนอให้ใครฟัง

แม่บ้าน เพราะเป็นผู้ดูแลด้านการบริโภคของครอบครัว

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิต, ประหยัดค่าใช้จ่าย

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : อนุรักษ์ธรรมชาติ (สัตว์น้ำ, ภูมิทัศน์, สัตว์ป่า, ต้นไม้, แหล่งท่องเที่ยว), สุขภาพ (อาหารปลอดภัย, พืช, สาธารณสุข, สมุนไพร หมอพื้นบ้าน), ชุมชน สังคม (ยาเสพติด, ขยะ, มลภาวะ, น้ำเสีย), อารมณ์ (ศิลปินพื้นบ้าน, เพลง, ภาษาถิ่น, ความรู้สึกร่วม), ประชาสัมพันธ์ย่อยทั่วไป เหตุการณ์ประจำวัน

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้มีปัญหาในการหาคำจำกัดความสิ่งแวดล้อมไม่ชัด เพราะฉะนั้น ต้องหาความเข้าใจร่วมเสียก่อน มิฉะนั้นจะนำทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวมานำเสนอทั้งหมด ซึ่งเป็นสาเหตุ ทำให้กลุ่มนี้เปลี่ยนประเด็นหลักใหม่)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

เรียนรู้เรื่องสมุนไพร ขมิ้นชัน

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เป็นเรื่องใกล้ตัวที่มีคุณค่า มีประโยชน์ แต่คนจำนวนมากยังไม่ทราบ เป็นสมุนไพรพื้นบ้านที่มีอยู่ทั่วไป ประกอบกับข้อมูลจากสถานีอนามัยประจำตำบล พบว่า ช่วงนี้ มีจำนวนผู้ป่วยโรคกระเพาะเพิ่มขึ้นจนน่าเป็นห่วง

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เพื่อรับทราบประโยชน์ของสมุนไพร และสำหรับผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ ก็จะสามารถนำความรู้ไปรักษาตนเองได้

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- คุณสมบุญ (ต้นเรื่อง + ผู้ได้รับผล) เพราะเป็นผู้รู้เรื่องสมุนไพร และได้ทดลองนำขมิ้นชัน มาใช้รักษาโรคกระเพาะของตนเอง จนทำให้หายเป็นปกติ

กลุ่มที่ 2

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากกรณีแห่งความคิด หัวข้อ "สุขภาพ"

ประเด็นร่วมของกลุ่ม	-	จิตใจดี มีคุณธรรม, ร่างกายแข็งแรง
ประเด็นต่างของกลุ่ม	-	คนรู้ใจ, ทรัพย์สินเงินทอง, อยู่ด้วยความจริง ไม่หลอกตัวเอง

ประเด็นที่เลือก

ความเข้าใจ

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

(วิทยากรเสนอว่า การนำเสนอความดี ยกระดับจิตใจ เป็นสิ่งที่วิทยุชุมชนควรจะคำนึงถึง แต่ทั้งนี้ ต้องทำให้ชัด อย่าให้เป็นนามธรรมเกินไป ทางกลุ่มจึงได้เปลี่ยนเป็น “ความเข้าใจระหว่างวัย”) ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพราะทำให้ผู้ใหญ่เข้าใจ และเข้าถึงวัยรุ่น

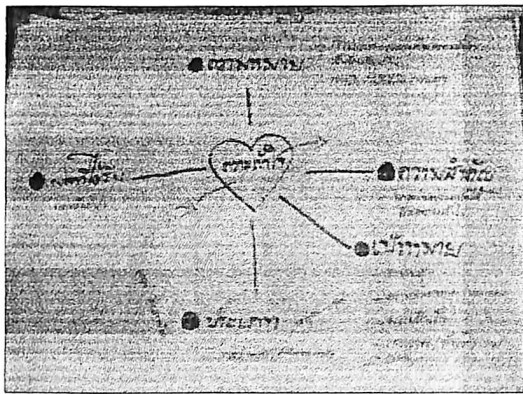
เสนอให้ใครฟัง

พ่อแม่ ผู้ปกครอง

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สำคัญ และนำไปใช้ในชีวิตครอบครัวได้

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ความหมาย (การประสานความคิด, ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว, การสื่อที่ก่อให้เกิดความสุข), ความสำคัญ (มนุษย์อยู่ร่วมกันได้ด้วยความรัก), เป้าหมาย (ความสุข, ความมีมิตรภาพ, ความสำเร็จ, เสรีภาพ, สันติภาพ ฯลฯ), ประเพณี (มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, มนุษย์กับมนุษย์, มนุษย์กับพระเจ้า), ผลที่ได้รับ (ความสันติสุข)

(วิทยากรให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้ทำวิทยุเหมือนเป็นหนังสือเล่มหนึ่ง ที่ต้องฟังติดตามไปตลอดเป็นขั้นๆ แต่ธรรมชาติของสื่อวิทยุ แม้จะอยู่ภายใต้ร่มใหญ่เดียวกัน แต่ก็มีอิสระในแต่ละรายการ ทำให้คนฟังรู้ว่ารายการของเราเป็นชุด แต่เขาก็สามารถเข้ามาเริ่มฟังรายการตอนไหนก็ได้ รายการแบบนี้ ถ้าทำให้ดี สามารถออกอากาศได้เป็นปี

การแบ่งประเด็นย่อยแบบนี้ ทำให้แตกประเด็นไม่ออก ทำไมจึงไม่เสนอเป็นความเข้าใจระหว่างสามีภรรยา, ความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวบ้าน ฯลฯ แล้วคนฟังจะเห็นถึงประโยชน์ของการเข้าใจเอง หรือเสนอตัวอย่างความเข้าใจหลายๆแบบ)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ความสุขที่เกิดจากความเข้าใจ การเสียสละ

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

สะท้อนความรู้สึกดีๆ ความผูกพัน แสดงให้เห็นความเสียสละ และสิ่งเล็กๆ ที่ยิ่งใหญ่

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เป็นเรื่องใกล้ตัว มีผลกระทบ และเป็นเรื่องจริงที่ยิ่งใหญ่ ชวนให้คิด

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- ผู้เฒ่า ปู่ของหลาน (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นเจ้าของเรื่องที่สะท้อนความเสียสละ
- หลาน (ผู้ได้รับผล) เพราะได้รับผลจากการเสียสละของปู่ และมาบอกเล่าความรู้สึก
- คนรอบข้างของครอบครัวนี้ (ผู้สังเกตการณ์) เพื่อมาสะท้อนความรู้สึก ความประทับใจ

กลุ่มที่ 3

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม	-	สังคมดี, สุขภาพดี, สิ่งแวดล้อมดี
ประเด็นต่างของกลุ่ม	-	ความเข้าใจ, ความภาคภูมิใจในชีวิต, อาชีพการงานดี

ประเด็นที่เลือก

สังคมดี (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

(วิทยากรเสนอว่า เป็นประเด็นที่กว้างเกินไป ต้องการสังคมดีในแง่มุมไหน ควรทำให้ชัด เช่น ร่วมสร้างสังคมดี ต่อมา ทางกลุ่มจึงเปลี่ยนเป็น “อาชีพเพื่อชุมชน”)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

สังคมเปลี่ยนไปในทิศทางที่น่าเป็นห่วง และวิถีชีวิตแบบไทยๆ ที่ดีกำลังจะเปลี่ยน

(เมื่อเปลี่ยนประเด็นหลักแล้ว จึงเปลี่ยนเหตุผลในการนำเสนอประเด็นเป็น เพื่อส่งเสริมอาชีพ ใช้เวลารวบรวมให้เป็นประโยชน์ และสร้างรายได้)

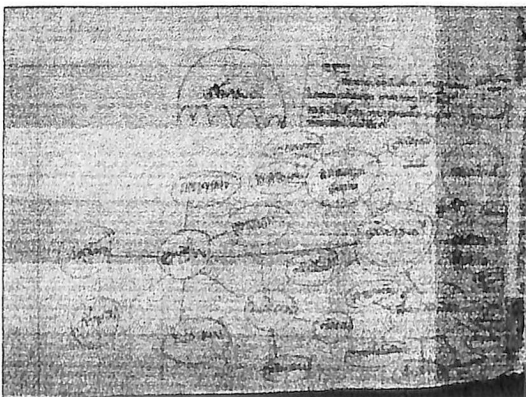
เสนอให้ใครฟัง

แม่บ้าน 18-50 ปี

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพราะเขารวบรวมงาน เมื่อฟังแล้วสามารถนำไปช่วยเพิ่มรายได้ และเพิ่มทางเลือกของอาชีพ

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : (ดึงมาเฉพาะตรงอาชีพ) ปศุสัตว์, การเกษตร, อุตสาหกรรม, ค้าขาย, ประมง, บริการ (ตัดเสื้อผ้า, ตัดผม, เสริมสวย)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

เลี้ยงปลาดุก

(วิทยากรถามให้แน่ใจว่า เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้อง วาระ เหมาะที่จะนำเสนอในเวลานี้หรือไม่)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อให้แม่บ้านได้ใช้เวลาว่างงานให้เป็นประโยชน์ เกิดปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัว หลังจากช่วยกันเกี่ยวข้าวแล้ว

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

ทำให้ทราบว่าควรจะทำอะไรในช่วงที่ว่าง และมีกิจกรรม เกิดความใกล้ชิดกันในครอบครัว

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- คุณสะอาดรี (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้รู้เรื่องการเลี้ยงปลาดี
- ประธานกลุ่มแม่บ้าน (ผู้ได้รับผล) เพราะเป็นผู้นำ มีผลต่อการโน้มน้าวทัศนคติของแม่บ้านคนอื่น ๆ ได้

กลุ่มที่ 4

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม	-	ครอบครัวดี, สิ่งแวดล้อม, มาตรฐานภาพ, ปัจจัย 4
ประเด็นต่างของกลุ่ม	-	การเรียนรู้ วิสัยทัศน์, ระบบ โครงสร้าง, ความตาย

ประเด็นที่เลือก

ครอบครัว (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

(วิทยากรเสนอว่า คำว่าครอบครัวมีมิติที่เข้ามาเกี่ยวข้องเยอะมาก เราต้องทำความเข้าใจกับคนฟังให้ตรงกันเสียก่อนว่าเราจะเน้นในประเด็นไหนของครอบครัว)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

สถาบันครอบครัวเป็นจุดที่เล็กที่สุด แต่สำคัญในฐานะที่เป็นหน่วยสร้างและพัฒนาสมาชิกในชุมชน รายการนี้จึงมุ่งให้ผู้ฟังรู้ถึงบทบาทในการร่วมสร้างครอบครัวและสังคม

เสนอให้ใครฟัง

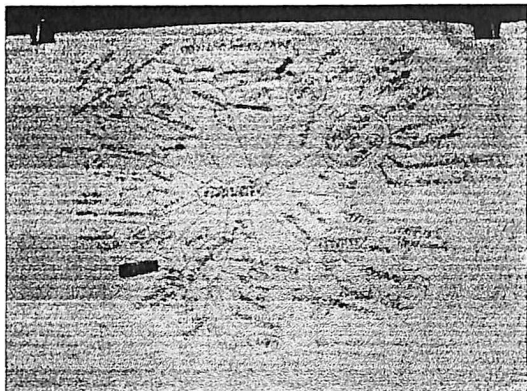
ชาย หญิง อายุ 25-60 ปี

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เป็นเรื่องพื้นฐานชีวิตของทุกคน และทำให้เขาได้ข้อมูล ความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

(วิทยากรเสนอว่า เหตุผลอาจไม่แรงพอ ทำอย่างไรให้สิ่งที่ควรรู้ กับสิ่งที่เขาอยากรู้ใกล้กันมากที่สุด เช่น อาจให้เหตุผลว่า ฟังแล้ว ครอบครัวจะอบอุ่น มีสุข รักกัน เป็นที่พึ่งของกันและกัน มีกำลังใจต่อสู้ชีวิต เป็นต้น)

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : สมาชิกของครอบครัว (พ่อ แม่ พี่ น้อง เครือญาติ), ความรักความเข้าใจ (เมตตา, ช่วยเหลือ, อบอุน, รับฟังความคิดเห็น, เปิดโอกาส, ให้อภัย, ใจเวลา), การเรียนรู้ร่วมกัน (ธรรมชาติ, ประสบการณ์, ยาเสพติด, การประกอบอาชีพ, การเลี้ยงดู, พัฒนาการเด็ก, เพศศึกษา), สุขภาพ (สันตนาการ, ออกกำลังกาย, โภชนาการ, จิตใจ), เศรษฐกิจและเทคโนโลยี (อาชีพแน่นอน, รายได้พอเพียง, ความบันเทิง, ทันยุคทันสมัย, อำนวยความสะดวก

สบาย), ปัจจัย 4, ความเท่าเทียม (ความคิดเห็น, การแสดงออก, ให้ออก, ยุติธรรม), ศาสนา ประเพณี (สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน, ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา, ความเชื่อ, พัฒนาจิตวิญญาณ)

(วิทยากรให้ความเห็นว่าเนื่องจากครอบครัวเป็นประเด็นที่แยกย่อยได้มาก ดังนั้น จึงต้องจัดการจรรยาของความคิดให้ดี นอกจากนี้ ประเด็นปัจจัย 4 ที่แตกออกมาจากเรื่องครอบครัว ควรที่จะต้องทำให้ชัดด้วยว่า เกี่ยวข้องกับครอบครัวอย่างไร และควรจะเป็นหน้าที่ของใคร)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ปัญหาของวัยรุ่น

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบวัยรุ่น

(วิทยากรเสนอว่า เหตุผลเช่นนี้ เป็นการคิดในเชิงบทบาทหน้าที่ ไม่ได้เน้นที่ความเข้าใจ ดังนั้น อาจจะเปลี่ยนเหตุผลเป็น การเข้าใจวัยรุ่นทำให้ป้องกันแก้ไขปัญหาได้)

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

ได้รู้ถึงความคิด ความต้องการของวัยรุ่นที่พ่อแม่ ผู้ปกครองอาจไม่ทราบ

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- หลานของอ.ไพศาล (ต้นเรื่อง) เพราะเคยใช้ชีวิตไม่เหมาะสม เพราะขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว
- ผู้ใหญ่ในครอบครัว (ต้นเรื่อง + ผู้ได้รับผล) เพราะจะมาถ่ายทอดถึงเหตุการณ์ในช่วงวิกฤต และช่วงคลี่คลาย
- นักจิตวิทยา หรือผู้นำศาสนา (ผู้สังเกตการณ์) เพื่อมาให้ข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำกับครอบครัวอื่นๆ

(วิทยากรเสนอว่า วิทยุชุมชน ถ้าเป็นไปได้ ควรหลีกเลี่ยงกรณีที่เอาเขาออกมาประนาม การนำเสนอประเด็นแบบนี้ ทำได้ แต่ต้องระวังให้มาก)

กลุ่มที่ 5

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากระดมความคิดเห็น หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม	-	โภชนาการ, วิถีชีวิต, สิ่งแวดล้อม, สุขภาพจิต
ประเด็นต่างของกลุ่ม	-	ความฝัน, อุดมการณ์, เทคโนโลยี

ประเด็นที่เลือก

วิถีชีวิต (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

(วิทยากรเสนอว่า เป็นประเด็นที่กว้างเกินไป เป็นเป้าหมายในระดับสถานี มิใช่ระดับรายการ ถ้ามองตัวเองให้ชัดว่าต้องการเสนออะไร เพราะวิถีชีวิตมีหลายมิติ เช่น มิติวัฒนธรรม ทำมาหากิน ถ้าเราชัดแล้ว คำว่าวิถีชีวิตจะหายไป กลายเป็นชุดรายการวัฒนธรรม ชุดรายการเยาวชน เป็นต้น ภายหลังกลุ่มจึงเปลี่ยนประเด็นเป็น “มองโลกในแง่บวก”)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิต และการดำเนินชีวิตของคน ใกล้ตัว และใช้ประโยชน์ได้ (เมื่อเปลี่ยนประเด็นแล้ว ก็เปลี่ยนเหตุผลในการนำเสนอว่าเพื่อให้คนมีความสุข เกิดพลังชีวิต)

เสนอให้ใครฟัง

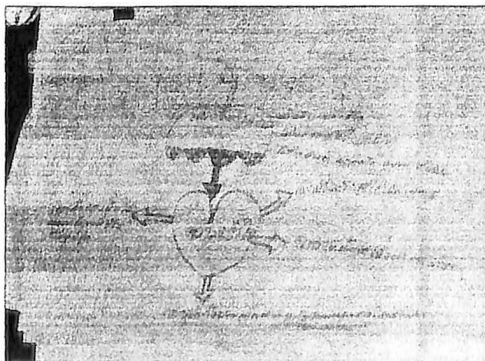
ผู้เผชิญกับปัญหาชีวิต

(วิทยากรเสนอว่า กว้างไปหรือไม่ คนแต่ละวัยมีปัญหาต่างกัน และอาจจะทำให้ผู้ฟังไม่แน่ใจว่า ตอนไหนที่คนกลุ่มเขาควรจะเปิดฟัง ทางกลุ่มจึงปรับเป็นวัยรุ่น 15-25 ปี)

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

ทำให้เขาคลายทุกข์ แก้ปัญหา เห็นทางออก

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : เสริมสร้างพลังชีวิต, นำไปสู่ทางแก้ ปัญหาชีวิต, สร้างสรรค์ครอบครัว ชุมชน สังคม, ความเข้าใจ (เปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส, วิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางออก, สื่อสารเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข, พูดถึงประเด็นเชิงบวก)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ชีวิตกับการเรียน

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

การเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต อยากให้เพื่อนเยาวชนใช้ชีวิตช่วงวัยเรียนอย่างมีคุณค่าและมีความสุข

(วิทยากรเสนอแนะว่า ระวัง จะออกมาในลักษณะที่เป็นการสอนเพื่อน)

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เขาจะได้มีความสุขในช่วงวัยเรียน

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- ยุพิน นักเรียน (ผู้ได้รับผล) เพื่อให้ข้อมูลจากประสบการณ์ของตนเอง
- ครูแนะแนว (ต้นเรื่อง) เพื่อมาแนะนำการเรียน และการใช้ชีวิตในวัยเรียน
- ผู้ปกครอง (ผู้สังเกตการณ์) เพื่อแสดงทรรศนะต่อชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

(วิทยากรเสนอแนะว่า วิทยุชุมชนควรหาแหล่งข้อมูลที่คนไม่ค่อยมองถึง ถ้ามัวแต่ตัวเองให้แน่ใจว่า จำเป็นว่าจะต้องมีครู เป็นแหล่งข้อมูลในรายการนี้หรือไม่)

กลุ่มที่ 6

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นร่วมของกลุ่ม - สุขภาพ, ความรู้, เสรีภาพ, สิ่งแวดล้อม

ประเด็นต่างของกลุ่ม - ความตาย, การเมือง, เศรษฐกิจ

ประเด็นที่เลือก

สิทธิเสรีภาพ (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพราะสิทธิถูกละเมิด เห็นถึงความไม่เป็นธรรม และต้องการให้คนในชุมชนได้รับรู้ เข้าใจเรื่องสิทธิ สามารถนำไปขยายผลต่อได้ จนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วม

(วิทยากรเสนอเพิ่มเติมว่า รายการแบบนี้เป็นรายการที่วิทยุชุมชนควรจะมีอย่างมาก)

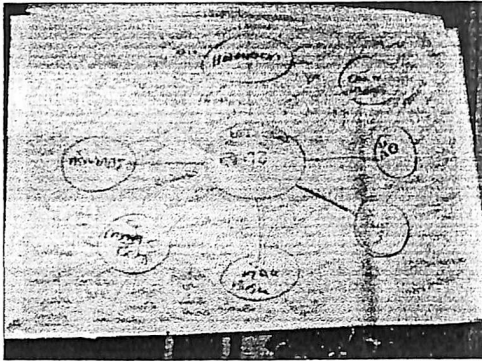
เสนอให้ใครฟัง

กลุ่มที่ถูกละเมิดสิทธิจากนโยบายของภาครัฐ

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ และหาทางแก้ปัญหาที่เขาถูกละเมิดสิทธิอยู่

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ทรัพยากร (ประมง, คลื่นความถี่, แร่, มนุษย์, น้ำ, ป่า), การเรียนรู้ (ห้องเรียนชุมชน, เรียนรู้ประวัติชุมชน, ภาษา, ภูมิปัญญา, การศึกษาในระบบ, ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ), ที่ดินทำกิน (ความยั่งยืน, แปลงสินทรัพย์เป็นทุน, ความเท่าเทียมในการถือครอง, เขตป่า, ราชพัสดุ ฯลฯ), การรับรู้ (ข้อมูลข่าวสาร, โทรศัพท์มือถือ, โทรทัศน์, วิทยุชุมชน ฯลฯ), การตรวจสอบการทำงานภาครัฐ ฯลฯ), สื่อ (วิทยุชุมชน, ภาษาถิ่น, โทรคมนาคม, หนังสือพิมพ์), อาชีพ (ข้าราชการ, นักการเมือง, หมอ, เ็นจีโอ ฯลฯ), แสดงออก (ศิลปินท้องถิ่น, โนรา, พุด, ประทัด ฯลฯ)

(วิทยากรให้ความเห็นว่าเป็นการแตกความคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพในเชิงประเด็น ซึ่งสามารถทำได้ แต่เวลาจะเลือกหยิบประเด็นใดขึ้นมาเสนอ จะต้องมีโอกาส วาระ เหตุการณ์)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

สิทธิในที่ดินทำกิน

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพราะขณะนี้ชาวบ้านเดือดร้อนจากการที่ภาครัฐประกาศให้ชาวบ้านในป่าสงวนมาจดทะเบียนที่ดินทำกิน ทำให้ชาวบ้านบางกลุ่มเกิดความขัดแย้งจากสิทธิที่ซ้ำซ้อนกัน

(วิทยากรเสนอเพิ่มเติมว่า รายการแบบนี้ ถ้าทำให้คนที่แม้จะไม่ได้ถูกละเมิดสิทธินี้ รู้สึกไปด้วยจะดีมาก)

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เสนอให้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการไม่ตระหนักถึงสิทธิ

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- คุณมานพ เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าว (ผู้ได้รับผล) เพื่อมาบอกเล่าถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น
- คุณนิพัทธ์ เกษตรอำเภอ (ต้นเรื่อง) เพื่อมาบอกเหตุผลของการกระทำ

(วิทยากรเสนอเพิ่มเติมว่า อาจจะมีผู้รู้เรื่องสิทธิเสรีภาพมาเสริมด้วย เพื่อให้รายการมีความรอบด้าน และทำให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องสิทธิดังกล่าวนี้มากขึ้น)

ข้อเสนอแนะโดยรวมจากวิทยากร

- การคิดประเด็นในหลายๆรายการของภาคใต้ ยังออกมาเป็นคำกว้างๆ และเป็นนามธรรมเสียมาก เราควรที่จะใส่คำคุณศัพท์ หรือกริยาลงไปด้วย เพื่อให้เรามีทิศทางของรายการชัดเจนมากขึ้น

- สำหรับการคิดประโยคสำคัญนั้น วิทยากรเพียงแต่อธิบาย และให้บางกลุ่มเสนอขึ้นมา ได้ว่า

กลุ่มครอบครัว : นายศตวรรษใช้ชีวิตไม่เหมาะสม เทียบกลางคืน เพราะพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ จึงไปติดเพื่อน

(วิทยากรเสนอแนะว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ต้องระวังให้ดี อาจมีการคุยกันก่อน เพราะถ้าพลาดไปนิดเดียว จากการให้เป็นตัวอย่าง จะกลายเป็นการประจานทันที)

กลุ่มอาชีพเพื่อชุมชน : นายสะอาดให้ความรู้เรื่องปลาตกในบ่อซีเมนต์ เพราะเขาอยากให้แม่บ้านได้รู้ และนำไปดำเนินการ ทำให้แม่บ้านมีรายได้มากขึ้น

(วิทยากรเสนอแนะว่า ถ้าเช่นนั้น จะต้องไม่เน้นเพียงแค่ว่าเลี้ยงอย่างไร แต่ควรเน้นให้ผู้ฟัง คือ กลุ่มแม่บ้าน เห็นถึงประโยชน์ในการเพิ่มรายได้ของตนเอง)

กลุ่มสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ : คุณสมบุญ เล่าเรื่องที่หายจากการเป็นโรคกระเพาะ เพราะใช้สมุนไพร เพื่อให้คนในชุมชนที่มีอาการเหมือนกันหายจากโรคนี้

✦ กิจกรรมกลุ่มภาคเหนือ ✦

การจัดแบ่งกลุ่มของภาคเหนือ ใช้เกณฑ์จังหวัดที่มีลักษณะสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับกรณีของภาคใต้ แบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน โดยจัดแบ่งได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 พิจิตร พิษณุโลก

กลุ่มที่ 2 เพชรบูรณ์ ลำปาง

กลุ่มที่ 3 อุตรดิตถ์ สุโขทัย

กลุ่มที่ 4 นครสวรรค์ อุทัยธานี กำแพงเพชร

กลุ่มที่ 5 พะเยา น่าน เชียงราย

กลุ่มที่ 6 ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน

กลุ่มที่ 1

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

ครอบครัวอบอุ่น

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ครอบครัวเป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จึงต้องการแนะนำวิธีปฏิบัติที่จะทำให้ครอบครัวเป็นสุข

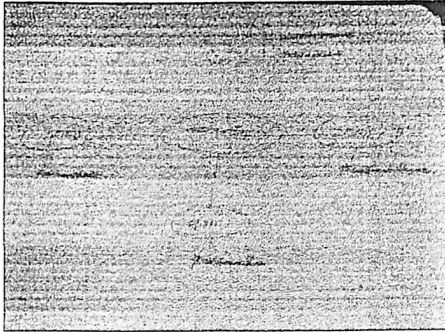
เสนอให้ใครฟัง

ผู้นำครอบครัว ทั้งเพศชายและหญิง

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

ใครๆก็อยากอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น มีสุข

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ทำหน้าที่ของตนเองให้ดี ในฐานบทบาทพ่อ (เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นผู้นำ อาชีพมั่นคง), แม่ (เป็นแม่บ้านที่ดี), ลูก

(วิทยาการแสดงความเห็นว่าอย่าคิดประเด็นเพียงแค่มิติของครอบครัวทั่วๆไป)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

หน้าที่ของพ่อที่ดี

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

พ่อมีบทบาทสำคัญในครอบครัว การมีพ่อที่ดี ก็จะทำให้ครอบครัวนั้นมีความสุข

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

รู้จักตัวอย่างที่ดี นำไปใช้เป็นแนวทางได้

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- นาย A หัวหน้าครอบครัว (ต้นเรื่อง) เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเป็นพ่อที่ดี
- สมาชิกในครอบครัวของนาย A (ผู้ได้รับผล) เพื่อเล่าถึงผลที่เกิดจากการเป็นพ่อที่ดี
- เพื่อนบ้าน (ผู้สังเกตการณ์) เพื่อมาแสดงความคิดเห็นต่อการทำหน้าที่พ่อของ A

(วิทยาการเสนอแนะว่า กลุ่มจะต้องระบุชื่อ และพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างของนาย A ให้ชัดเจน มิฉะนั้น จะไม่สามารถคัดลอกแบบรายการต่อไปได้)

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

- ลุงคำภา เป็นพ่อดีเด่นที่ชุมชนยอมรับ เพราะได้ต้นแบบมาจากพ่อแม่ของลุง และอยากให้ลูกเป็นคนดีในสังคม
- อำนาจ เพื่อนบ้านของลุงคำภา และเป็นกรรมการคัดเลือกพ่อดีเด่น นำเสนอว่า เพราะเหตุใด ลุงคำภาจึงได้รับคัดเลือก เพราะอยากให้เรื่องลุงคำภาเป็นตัวอย่างกระตุ้นให้เกิดพ่อเช่นนี้อีกในชุมชน

(วิทยาการเสนอแนะว่า เดิมมีแหล่งข้อมูลที่เป็นลูกด้วย ซึ่งน่าจะยังคงอยู่)

รูปแบบการนำเสนอ

- เพลงนำรายการ
- ผู้ดำเนินรายการแนะนำผู้ร่วมรายการ
- สัมภาษณ์ลุงคำภา ลูกสาว และเพื่อนบ้าน ถึงการเป็นพ่อดีเด่นของลุงคำภา แนวทางการเลี้ยงลูกของลุงคำภา ผลที่เกิดจากการทำหน้าที่พ่อที่ดีของลุงคำภา
- ผู้ดำเนินรายการสรุป

(วิทยากรให้ความเห็นว่าวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ เรามักจะใช้แต่รูปแบบของการสัมภาษณ์ ทั้งที่ความจริง เราอาจจะมียุธีนำเสนออื่นๆได้อีก เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ มีเสน่ห์ และสนองตอบเป้าหมายของรายการมากที่สุด)

กลุ่มที่ 2

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

มีผู้นำระดับท้องถิ่นที่ดี (เลือกจากประเด็นต่างของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อให้คนในชุมชนมีวิสัยทัศน์ที่ดีในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น

เสนอให้ใครฟัง

ชาย หญิง อายุ 18 ปีขึ้นไป

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น และเป็นผู้ออกเสียงเลือกตั้งที่มีคุณภาพ

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : เสียสละ, วิสัยทัศน์ก้าวไกล, ไม่คอร์รัปชั่น, มีทักษะการสื่อสาร, เป็นตัวอย่างที่ดี, ฟังเสียงประชาชน, ไม่ถูกครอบงำ, ความสามารถในการนำพาท้องถิ่น

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ผู้นำกับการพัฒนาท้องถิ่น

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาท้องถิ่น

(ตอนหลังทางกลุ่มเพิ่มเติมเหตุผลให้ชัดเจนมากขึ้น คือ ต้องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกำนันศุภกิจ ซึ่งเป็นผู้นำธรรมชาติ)

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เพราะเขาจะได้ผู้นำท้องถิ่นที่ดี มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของพวกเราให้ดีขึ้น

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- ตัวแทนชุมชน หมู่บ้านละ 1 คน รวม 9 คน (ผู้ได้รับผล) เพื่อพูดถึงผลที่จะเกิดกับชุมชน จากการมีผู้นำที่ดี
- กกต.ระดับตำบล หรืออาสาสมัครผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้ง (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้ที่จะมาบอกแนวทางที่จะทำให้เราสามารถเลือกผู้นำท้องถิ่นที่ดี มีคุณภาพ
- กำนันศุภกิจ (ต้นเรื่อง) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างที่ดีของผู้นำชุมชน

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

- ลุงไหวเล่าเรื่องที่ได้รับประโยชน์จากกำนันศุภกิจ เพราะชื่นชมในความกล้าทำ กล้าพูดของกำนัน
- ป้าพรได้รับความช่วยเหลือจากกำนันศุภกิจ ตอนน้ำท่วม เพราะประทับใจที่กำนันเอาเครื่องอุปโภคบริโภคมาให้
- ป้าจิตเล่าเรื่องที่กำนันศุภกิจเคยช่วยพาไปโรงพยาบาล เพราะประทับใจในน้ำใจของกำนัน
- น้ามีเล่าเรื่องลูกที่เลิกเสพยาบ้า จากการที่กำนันศุภกิจสนใจ เพราะดีใจที่ลูกเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- ฯลฯ

(วิทยากรเสนอแนะว่าดีที่กำนันไม่ได้มาพูดวีรกรรมของตนเอง ให้คนอื่นเป็นผู้พูดถึง แต่ก็ทำให้คนฟังไม่รู้ถึงแรงบันดาลใจของกำนัน จุดนี้เป็นประเด็นสำคัญของรายการ เพราะจะช่วยทำให้คนอื่นทำตามแบบอย่างได้)

รูปแบบการนำเสนอ

- ผู้ดำเนินรายการเกริ่นนำรายการ แนะนำกำนันศุภกิจ
- สัมภาษณ์กำนันศุภกิจ เล่าถึงสิ่งที่กำนันช่วยเหลือชาวบ้านในด้านต่างๆ

(วิทยากรให้ความเห็นว่าควรเน้นคำถามถึงเหตุผลของการทำความดี มากกว่าแค่มาแล้วว่ากำนันได้ทำอะไรบ้าง)

เดิมใช้วิธีให้คน 9 คนมาเล่าถึงกำนันศุภกิจ แต่ภายหลังกลับเปลี่ยนไปใช้วิธีให้กำนันมาพูดถึงตัวเองแทน จริงๆ ใช้แหล่งข้อมูล 9 คนอย่างเดิมก็ทำได้ ตัดเป็น Vox Pop สั้นๆ ซึ่งจะทำให้มีความหลากหลายของเสียงด้วย หรือจะทำเป็นละครสั้นก็ได้ แล้วจึงค่อยไปคุยกับกำนัน)

กลุ่มที่ 3

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

อาหารถูกสุขอนามัย

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

การรับประทานอาหารถูกสุขอนามัย ทำให้ร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ หลีกเลี่ยงโรคภัยไข้เจ็บได้

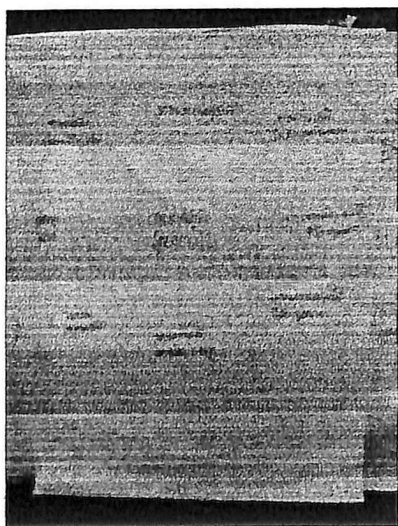
เสนอให้ใครฟัง

กลุ่มแม่บ้าน

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ประชุมอาหารสุก ใหม่, ผักปลอดสารพิษ, ไม่มีแมลงวันตอม, มีเส้นใยอาหาร, สีไม่ฉูดฉาด, ครบ 5 หมู่, ไม่ทานรสจัด, อาหารสด สะอาด

(วิทยากรแสดงความเห็นว่าออกมาเป็นประเด็นทั่วไปทั้งหมด น่าจะหาประเด็นต่างบ้าง เช่น ปลุกผักกินเอง ขนมหอมกรอบ อาหารที่เชื่อมโยงภูมิปัญญา)

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

ผักสวนครัว รั้วกินได้

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย และทำให้ปลอดภัยจากสารพิษ

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

ได้ประโยชน์ นำไปใช้ได้

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- ลูกปลื้ม และผู้ปลูกผักสวนครัวอื่นๆ อีก 1-2 คน (ต้นเรื่อง + ผู้ได้รับผล) เพราะจะมาแนะนำการปลูกผักสวนครัว และผลที่ได้จากการปลูกผัก

❖ การสร้างประโยชน์สำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยชน์สำคัญ

- ลูกปลื้มปลูกผักสวนครัว เพราะผักที่ขายในตลาดมีสารฆ่าแมลง นอกจากนี้ การปลูกผักเองยังช่วยให้ลูกปลื้มและครอบครัวประหยัด ปลอดภัยจากสารพิษด้วย

รูปแบบการนำเสนอ

- เพลงประจำรายการ
- ผู้ดำเนินรายการทักทายผู้ฟัง และแนะนำผู้ร่วมรายการ
- ผู้ดำเนินรายการเล่าถึงบรรยากาศของบ้านลูกปลื้ม
- ลูกปลื้มให้สัมภาษณ์ถึงที่มาที่ไปของการปลูกผัก การบำรุงรักษาที่ไม่ใช้สารเคมี วิธีการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ ผลที่ได้ และเชิญชวนให้คนอื่นๆ มาปลูกผักเหมือนกับตน

(วิทยากรให้ความเห็นว่าเป็นรายการเรียบง่าย ความสมบูรณ์ของรายการจะอยู่ที่การตั้งคำถาม และคนตอบต้องมีความน่าสนใจจริงๆ)

กลุ่มที่ 4

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรัศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

เกษตรไร้สาร อาหารปลอดภัย (เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

(วิทยากรเสนอแนะว่า จะเอาประเด็นไหนเป็นประเด็นหลัก ต้องทำให้ชัด ทางกลุ่มจึงเลือกเกษตรไร้สาร เป็นประเด็นหลัก)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ทำให้เกษตรกรมีความรู้ นำไปใช้ได้ ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ชุมชนยังจะมีอาหารปลอดสารพิษ ซึ่งเป็นผลผลิตมาจากการเกษตรที่ปลอดสารเคมี

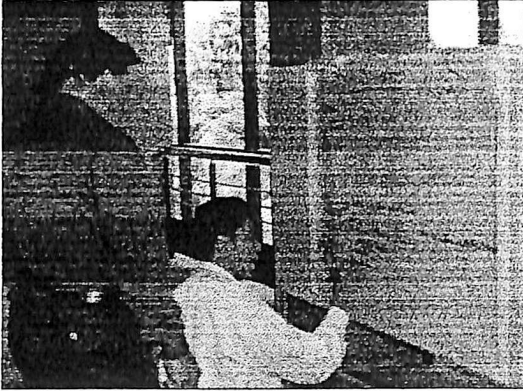
เสนอให้ใครฟัง

เกษตรกร ทั้งชายและหญิง อายุ 18 ปีขึ้นไป

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และมีความปลอดภัย

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : วิธีทำปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์, ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีสารเคมี, การจัดเก็บเมล็ดพันธุ์, ทำให้ได้อาหารปลอดภัย

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

การทำปุ๋ยหมัก

(วิทยากรเสริมว่า ที่ผ่านมา คนในชุมชนทำปุ๋ยหมักไม่เป็นหรือ ทางกลุ่มจึงอธิบายว่า เป็นการทำจากวิธีใหม่ ไม่ใช่จากฟางข้าวเหมือนในอดีต เพราะปัจจุบัน ฟางข้าวหายากขึ้น)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เพื่อให้คนทำปุ๋ยเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งสารเคมี

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

ได้รู้วิธีการทำปุ๋ยหมักแบบใหม่ ไม่ต้องเสียเงินซื้อปุ๋ยเคมี

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- คุณบุญเลิศ (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้รู้ และเป็นผู้ประยุกตการทำให้ปุ๋ยหมักแบบใหม่จนสำเร็จ
- กลุ่มผู้ปลูกผัก 3 คน (ผู้ได้รับผล) เพราะเป็นผู้ที่ได้รับคำแนะนำจากคุณบุญเลิศ และไปทดลองใช้แล้ว

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

- คุณบุญเลิศ ปลูกผัก ทำสวนมะม่วง โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ เพราะลดต้นทุนการผลิต นำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ มีความปลอดภัย จึงอยากให้เพื่อนในชุมชนได้ทำเช่นนี้บ้าง
- ป้าตอง ลุงโชน และน้องกบ ทำตามคุณบุญเลิศ เพราะอยากประสบความสำเร็จ ได้รับประโยชน์เช่นคุณบุญเลิศ

(วิทยากรเสนอแนะว่า 3 คนหลังนี้ เหมือนกัน อาจจะต้องหาจุดที่ต่างกันบ้าง มิฉะนั้น ผู้ฟังจะต้องฟังเรื่องเดียวกันซ้ำๆ นอกจากนี้ ยังควรเพิ่มแหล่งข้อมูลที่เป็นคนรับประทานอาหารที่เป็นผลจากการปลูกผักของคุณบุญเลิศด้วย)

รูปแบบการนำเสนอ

- เพลงประจำรายการ

- คุณบุญเลิศ (ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการด้วย) เกริ่นนำประเด็นที่จะเสนอในรายการ และแนะนำผู้ร่วมรายการอีก 3 คน
- คุณบุญเลิศเล่าเรื่องการทำบุญหมักว่าทำอย่างไร นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
- คุณบุญเลิศคุยกับผู้ร่วมรายการว่าเมื่อนำไปใช้แล้ว ได้ผลอย่างไร
- คุณบุญเลิศแนะนำสถานที่ติดต่อ สำหรับผู้ที่สนใจ

(วิทยากรให้ความเห็นว่าถ้าไปแนะนำผู้ร่วมรายการ 3 คนแต่แรก อาจจะทำให้ผู้ฟังสงสัยได้ว่าผู้ร่วมรายการทั้ง 3 หายไปไหนเสีย)

กลุ่มที่ 5

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

อารมณ์ดี มีสุข

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

(ต่อมา ทางกลุ่มเห็นว่าประเด็นที่เลืกเกินไป จึงปรับประเด็นนี้กลายเป็นประเด็นย่อย และเสนอประเด็นหลักใหม่ คือ “สุขภาพจิตดี”)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

การมีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนได้ จึงต้องการให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ร่วมกันสร้างสุขภาพจิตที่ดี

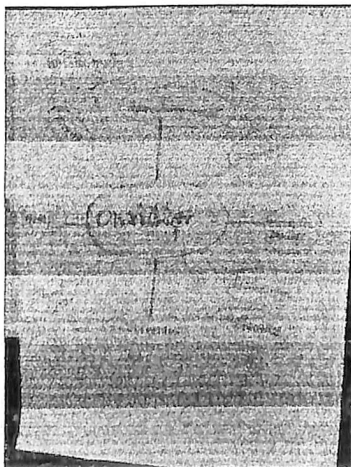
เสนอให้ใครฟัง

ชาย และหญิง อายุ 20 ปีขึ้นไป

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตได้

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : ใจดี, พึ่งพาได้กับทุกคน, ยิ้มง่าย, อารมณ์ดี, จิตใจแจ่มใส, แก้ไขปัญหาเป็น

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

อารมณ์ดี มีสุข

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ต้องการให้ชุมชนของเรามีแต่คนอารมณ์ดี

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

คนอารมณ์ดี ใครๆก็อยากอยู่ใกล้

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- พ่อหนานแสง (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นคนอารมณ์ดี
- ภรรยา ลูก และเพื่อนของพ่อหนานแสง (ผู้ได้รับผล) เพื่อมาเล่าถึงผลที่ได้รับจากการเป็นคนอารมณ์ดีของพ่อหนานแสง

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

- พ่อหนานแสงอารมณ์ดี เพราะยึดหลักธรรมะ การให้อภัย
- ภรรยาพ่อหนานแสงใช้ชีวิตกับพ่อหนาน โดยไม่เคยทะเลาะกันเลย เพราะมีความสุข ภูมิใจในตัวพ่อหนาน
- ลูกของพ่อหนานแสงมีแต่ความสุข เพราะภูมิใจในตัวพ่อหนาน

(วิทยากรเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ถ้าเพิ่มแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้สังเกตการณ์ด้วย อาจจะทำให้เรื่องของพ่อหนานแสงดูน่าเชื่อถือมากขึ้น และไม่ได้เป็นการที่คนในครอบครัวมาชื่นชมกันเอง)

รูปแบบการนำเสนอ

- เพลงประจำรายการ
- ผู้ดำเนินรายการเล่าประวัติคร่าวๆของพ่อหนานแสง
- เทปสัมภาษณ์พ่อหนานแสง เรื่องการใช้ชีวิต
- เทปสัมภาษณ์ภรรยา และลูกของพ่อหนานแสง

(วิทยากรเสนอว่าถ้าเป็นไปได้ น่าจะให้พ่อหนานแสง และครอบครัวมาพูดคุยในรายการจริงๆ)

กลุ่มที่ 6

❖ การเลือกประเด็นหลักของรายการ จากรัศมีแห่งความคิด หัวข้อ “สุขภาวะ”

ประเด็นที่เลือก

ชุมชนเข้มแข็ง

(เลือกจากประเด็นร่วมของกลุ่ม)

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

ปัจจุบัน ชุมชนอ่อนแอ เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง

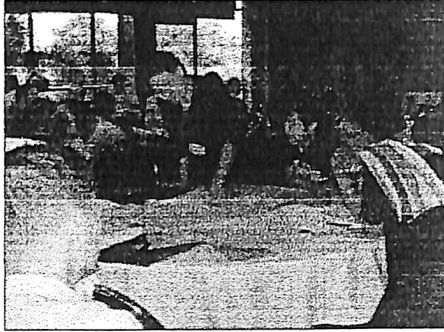
เสนอให้ใครฟัง

ชาย หญิง อายุ 18 ปีขึ้นไป

ทำไมเขาจึงต้องฟัง

เพราะต้องการให้ชุมชนของตนเองเข้มแข็ง ทุกคนอยู่ดี มีสุข

❖ การกำหนดประเด็นย่อยในรายการแต่ละครั้ง และการค้นหาแหล่งข้อมูล

ประเด็นย่อย : มีส่วนร่วม, เสียสละ, มีศรัทธา, มีเอกภาพ, มีรูปธรรมให้เห็น, ความรู้ ภูมิปัญญา, ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ จิตวิญญาณ

ประเด็นย่อยที่จะนำมาเสนอ

การเรียกขวัญ

ทำไมจึงเสนอประเด็นนั้น

เป็นภูมิปัญญาที่ช่วยแก้ปัญหาชุมชนที่ไม่เข้มแข็งได้

ทำไมผู้ฟังจึงต้องฟังรายการของเรา

เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาของชุมชน และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้

เสนอผ่านใคร และทำไมจึงเลือกแหล่งข้อมูลนั้น

- พ่อหนานปั่น (ต้นเรื่อง) เพราะเป็นผู้รู้ ผู้ทำพิธีเรียกขวัญ
- ตัวแทนชาวบ้าน 3-4 คน ที่เคยใช้บริการจากพ่อหนานปั่น (ผู้ได้รับผล) เพราะเป็นผู้ที่เคยเชิญพ่อหนานปั่นไปทำพิธีเรียกขวัญ

❖ การสร้างประโยคสำคัญ และการออกแบบการนำเสนอรายการ

ประโยคสำคัญ

- พ่อหนานปั่นเล่าถึงพิธีเรียกขวัญ เพราะต้องการใช้ภูมิปัญญาลดปัญหา หรือความกังวลของผู้ได้รับเคราะห์ และครอบครัวของผู้ได้รับเคราะห์
- น้องเฟิร์ส ได้รับอุบัติเหตุ และได้ร่วมพิธีเรียกขวัญ เพราะต้องการคลายความกังวล ความไม่สบายใจจากการประสบอุบัติเหตุ
- ป้าพรแสดงความคิดเห็นสนับสนุนการเรียกขวัญ เพราะเชื่อว่า ภูมิปัญญาการเรียกขวัญมีส่วนช่วยด้านจิตใจได้

รูปแบบการนำเสนอ

- ลูกทูป ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการ แนะนำรายการ
- เปิดเพลงประกอบพิธีเรียกขวัญ
- ลูกทูปแนะนำผู้ร่วมรายการ

- ลูกที่สัมภาษณ์พ่อหนานนั้น ถึงความเป็นมา วิธีการ และความสำคัญของพิธีเรียกขวัญ
- ลูกที่ปถามป้าพร และพ่อแม่ของน้องเฟิร์ส ว่าทำไมจึงต้องจัดพิธีเรียกขวัญ
- ลูกที่สัมภาษณ์น้องเฟิร์สถึงสาเหตุที่ต้องมาทำพิธีเรียกขวัญ ความรู้สึกก่อนทำพิธี และหลังจากทำพิธีเสร็จแล้ว
- ลูกที่ปถามป้าพร และพ่อแม่ของเฟิร์สว่า พิธีกรรมนี้ช่วยชุมชนได้อย่างไร
- ปิดรายการด้วยเพลงประกอบพิธีเรียกขวัญ

(วิทยากรให้ความเห็นว่าเป็นรายการพุดคุย ซึ่งจะช่วยให้มีเสน่ห์ได้มากขึ้นจากเสียงบรรยากาศของการทำพิธี ซึ่งอาจจะคลอเป็นช่วงๆ อย่างไรก็ตาม อย่าลืมร่วมใหญ่ ชุมชนเข้มแข็ง ไม่เช่นนั้น รายการจะขาดเอกภาพ)

ข้อเสนอแนะโดยรวมจากวิทยากร

- ทุกรายการเป็นสัมภาษณ์ทั้งสิ้น จึงให้หลักของการสัมภาษณ์ ดังที่ปรากฏอยู่ในข้อเสนอแนะโดยรวมจากวิทยากร ของเวทีภาคกลาง

สรุปสาระสำคัญ

โดย ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์

คนทำงานวิทยุชุมชน ตา หู หัวใจ ต้องอยู่ในชุมชน การบอกเล่าเรื่องราวใดๆผ่านสื่อวิทยุชุมชน จะไม่บอกเพียงว่าเกิดอะไรขึ้น แต่จะต้องบอกด้วยว่า ทำไมจึงเกิด และทำอย่างไรจึงจะเกิดผลนั้น หรือไม่เกิดผลนั้น

การเรียกตัวเองว่าเป็น จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน ไม่ใช่เรียกเพื่อโก้ๆ หรือเลียงบาลีไม่ให้หน่วยงานใดมาจับเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญ คือ การตอกย้ำอยู่เสมอว่าเราทุกคนกำลังเรียนรู้ เราต้องตั้งตน ตั้งจิตให้ชัดว่า เราอยู่ที่ไหนในกระบวนการปฏิรูปสื่อ

ผศ.ดร.เอื้อจิต กล่าวว่า ตนเองไม่ได้สอนให้มีสถานีวิทยุ แต่เป็นการให้ความรู้ แนะนำแนวทางให้เราทุกคนมีแหล่งหลอมใจในชุมชน ทำให้พี่น้องได้รู้สิทธิ และใช้สิทธิ

การรับเงินสนับสนุนจากแหล่งทุนใดๆก็ตาม เราจะต้องคำนึงว่า เป็นเงินที่นำมาสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน มิใช่รับเงินเพื่อมาทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้แก่หน่วยงานใด เราต้องมีอิสระในการทำงาน อย่าให้เกิดรายการเฉพาะกิจเพื่อตอบสนองแหล่งทุน ทางที่ดี คือ ให้เขาเอาความรู้ แนวคิดมาให้ แล้วหลังจากนั้น เราจะนำไปคิดสร้างสรรค์ ออกแบบรายการของเราเอง โดยเป็นรายการที่มีรากฐานมาจากชุมชน กลืนเนื้อหาให้เข้ากับวิถีชีวิตชุมชน อย่าเอาใจแหล่งทุน แต่เอาหัวใจชุมชนมาเป็นตัวตั้ง หรืออาจกล่าวได้ว่า รายการในวิทยุชุมชน ต้องเป็นรายการของชุมชน คิดโดยคนในชุมชน มิใช่แค่ผลิตโดยคนในชุมชน

เครื่องมือที่ให้ไปในการสัมมนาครั้งนี้ เป็นแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้ เพื่อออกแบบรายการอื่นๆได้ ภายใต้อำนาจวิทย์ชุมชน เพื่อให้รายการในวิทย์ชุมชนมีคุณค่า มีความเฉพาะ และสามารถตอบสนองเป้าหมายของชุมชนอย่างแท้จริง บางคนอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก หรือซับซ้อน แต่คิดว่าเมื่อทุกคนได้กลับไปลองฝึกหัดคิด หัดตั้งคำถาม หัดปฏิบัติบ่อยๆเป็นประจำแล้ว จะเห็นว่าไม่ได้ยากอย่างที่คิด นอกจากนี้ ในฐานะที่แต่ละคนเป็นตัวแทนที่จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนส่งมา จึงอย่าหลงลืมภารกิจที่จะนำความรู้ ประสบการณ์ หรือแนวคิดที่ได้กลับไปเผยแพร่ ถ่ายทอดต่อให้แก่คนที่ไม่มีโอกาสมาร่วมสัมมนาด้วย

คุณหามะ มะยูนู (จากนราธิวาส) ได้ตั้งคำถามไว้อย่างน่าสนใจว่า โดยหลักการของวิทย์ชุมชน ผู้ส่งสารกับผู้รับสาร คือคนๆเดียวกัน แต่รอบที่ ผศ.ดร.เอื้อจิต นำมาให้เป็นครั้งนี้ จะเป็นการที่เราเอาเรื่องของคนอื่น ไปเสนอให้คนอื่นฟัง ถือเป็นการเปลี่ยนหลักเกณฑ์ของวิทย์ชุมชนหรือไม่ ผศ.ดร.เอื้อจิต จึงอธิบายว่า หลักยังไม่เปลี่ยน วิทย์ชุมชนยังเป็นที่พบกันทางอากาศของคนกลุ่มต่างๆ แต่ครั้งนี้ เรามาฝึกยกวิทย์ชุมชนขึ้นเป็นระดับประเด็น เป็นภาระงานที่กลุ่มรายการวิทย์ชุมชนต้องไปชวนกลุ่มต่างๆมาร่วมรายการ หรือวิเคราะห์ว่ายังมีเรื่องใดอีกที่ชุมชนสนใจอยากรู้ และควรรู้

สรุปหลักในการออกแบบรายการที่อยากจะทำไว้ ประกอบไปด้วย

- คิดให้รอบ
- ตอบให้ได้
- ขยายให้ชัด
- จัดเนื้อหาให้ดี
- มีแหล่งข้อมูลในชุมชน
- มีลีลา รูปแบบการนำเสนอ
- เพื่อให้รายการมีแต่ ได้ - ดี - เด่น - โดดดัง

สนทนาไร้รูปแบบ : สถานการณ์การทำงานวิทยุชุมชน และการปฏิรูปสื่อ

ร่วมสนทนาโดยตัวแทนจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน

และ ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์

การสนทนาไร้รูปแบบ เป็นการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการในภาคค่ำของแต่ละวัน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานวิทยุชุมชนอย่างอิสระ ตามความต้องการของตนเอง สรุปประเด็นที่น่าสนใจในแต่ละเวทีได้ดังนี้

★ เวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ★

ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ เปิดประเด็นการสนทนาว่า วิทยุชุมชนต้องประกอบไปด้วย 3 ค คือ คน คลื่น และ เครื่อง แต่ปัจจุบัน ดูเหมือนว่าพวกเราหลายคนจะมัวไปสนใจอยู่แต่เครื่อง จินลิ้มหรือละเลยที่จะเตรียมคน การขยายและเพิ่มจำนวนวิทยุชุมชนให้มากขึ้นนั้นดี เพราะจะทำให้วิทยุชุมชนเป็นที่รับรู้ในวงกว้างมากขึ้น แต่ต้องระวัง อย่าให้หลุดจากหลักการ ปรัชญาวิทยุชุมชน มิฉะนั้น จำนวนที่เพิ่มขึ้น แทนที่จะสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิทยุชุมชน จะกลับเป็นจุดอ่อน ที่สร้างความเปราะบางให้แก่พวกเราทั้งหมด จากนั้นจึงเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้สนทนากันอย่างอิสระ สรุปประเด็นได้ดังนี้

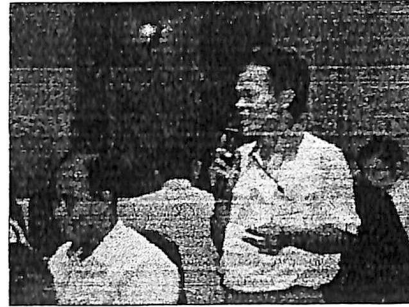
- ปลายปี 2547 ต่อปี 2548 วิทยุชุมชนจะต้องเผชิญกับศึกหนักที่เกิดจากการเลือกตั้ง พวกเราต้องยึดมั่น และชัดเจนในแนวทางวิทยุชุมชน ถ้าชุมชนเข้มแข็งจริง และวิทยุชุมชนทำดี ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนจริง ก็ไม่มีอะไรต้องกลัว ระว่างสนิมที่เกิดจากเนื้อในตน ซึ่งจะเป็นแรงเสียดทานที่น่ากลัวที่สุดสำหรับวิทยุชุมชน
- สถานการณ์วิทยุชุมชนที่สับสนวุ่นวายอยู่ในขณะนี้ ทำให้มีบางกลุ่มฉวยโอกาสใช้ชื่อวิทยุชุมชน เพื่อเปิดสถานีวิทยุหาผลประโยชน์ใส่ตัว แต่คิดว่าประชาชนจะรู้เองว่าอันไหนทำเพื่อชุมชน อันไหนทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และเมื่อมี กสช.เกิดขึ้นแล้ว คงจะช่วยคัดกรองวิทยุชุมชนที่แอบอ้างชื่อเหล่านี้ให้หมดไปได้

- บางคนเสนอว่า วิทยุชุมชนไม่ควรจำกัดกำลังส่ง หรือความสูงเสา ซึ่ง ผศ.ดร.เอื้อจิต ได้อธิบายว่าเป็นเพราะต้องการให้วิทยุชุมชนพึ่งตนเองได้ ถ้ากำลังส่งสูง ค่าใช้จ่ายก็ต้องสูง ประกอบกับจะทำให้คนในชุมชนที่อยู่รอบนอกจะกลายเป็นผู้ฟังอย่างเดียว นอกจากนี้ การจำกัดกำลังส่ง ยังทำให้เรามีคลื่นที่จัดสรร โดยไม่ทับซ้อนกันได้มากขึ้นด้วย
- กฎ กติกาของวิทยุชุมชนที่เราร่วมกันกำหนดขึ้นมาตั้งแต่เรียนรู้เริ่มแรกในเวทีของ SIF เป็นสิ่งที่ทำให้เราอยู่ในกรอบ และหน่วยงานเขาก็ไม่กล้ำมาจับ ดังนั้น เราควรที่จะให้ความสำคัญกับกฎ กติกา เพราะทุกวันนี้ เรายังไม่ถูกกฎหมาย 100 % อย่างคำนึงเพียงแค่จัดเอาสนุก สะใจ หรือออกอากาศได้ไกลๆ วิทยุชุมชนควรจะคิดเล็กๆ ทำในพื้นที่เล็กๆ ให้ดีที่สุดมากกว่า ถ้าทำวิทยุชุมชนให้เกิดคุณค่าได้จริง ออกอากาศไกลเพียง 5 กิโลเมตรก็ดีแล้ว แต่ถ้าไม่มีคุณค่า ถึงออกอากาศได้ไกลถึง 100 กิโลเมตร ก็ไม่มีประโยชน์
- บางคนเล่าว่า พอพูดสาระมากๆ ปรากฏว่าคนไม่ฟัง โทรมาขอแต่เพลง แต่ในกลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนา ก็เสนอว่า อย่าทำ เราทำงานเพื่อสร้างคุณค่า ไม่ใช่ความนิยม ถึงคนฟังจะมีจำนวนน้อย แต่เขาก็สนใจที่จะฟัง เพราะไม่สามารถไปหาฟังเรื่องราวเหล่านี้ได้จากที่อื่นๆ
- การจัดรายการ หรือเปิดเพลง 2 แ่ง 2 ง่าม ควรใช้วิจารณญาณด้วยว่า เป็นเรื่องสมควรหรือไม่ จำเป็นต้องพูด หรือเปิดเพลงนั้นหรือไม่ วิทยุชุมชนไม่ควรทำสิ่งที่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน ถ้าผู้พูดรู้อยู่แล้วว่าเป็นเนื้อหา 2 แ่ง 2 ง่าม ก็ถือว่าเป็นความตั้งใจ ซึ่งไม่สมควรทำ ดังนั้น การพูดจา หรือเสนอเนื้อหาใด เราควรมีการกลั่นกรอง อาจใช้ศีล 5 เป็นหลัก เน้นการคิดดี พูดดี ทำดี มากกว่าแค่เพื่อความสนุก หรือเพื่อความนิยม
- ทำวิทยุชุมชน อย่าหวังชื่อเสียง หรือความดัง เพราะจะทำให้เราลอยห่างจากชุมชน หลงคิดไปแล้วเราเป็นสื่อที่ใหญ่ มีอำนาจ มีชื่อเสียง
- การระดมทุนส่วนใหญ่ จะใช้การบริจาค ซึ่งถ้าคนในชุมชนเห็นคุณค่า ศรัทธาในวิทยุชุมชน เรื่องเงินทุนก็ไม่ใช่วิธีหา ส่วนการจะขอบคุณผู้บริจาคหรือไม่ และขอบคุณด้วยวิธีใด อันนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ที่กรรมการแต่ละจุดปฏิบัติการจะต้องพิจารณาให้ดี ทำอย่างไร ไม่ให้คนในชุมชนรู้สึกว่าเราเป็นหนี้บุญคุณใคร หรือได้รับผลประโยชน์จากใคร
- การมีสมาพันธ์วิทยุชุมชนคนอีสาน และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ คือ การจับมือ รวมพลังกันคอยดูแลซึ่งกันและกัน รวมทั้งตอนนี้ หวังที่จะมีศูนย์ข้อมูล เพื่อรวบรวมข้อมูลของเพื่อนๆ วิทยุชุมชน และคอยสื่อสารข้อมูลระหว่างเพื่อนให้ทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ผศ.ดร.เอื้อจิต เสนอเพิ่มเติมว่า การมีเพื่อน การจับมือกันนั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่จะต้องระวัง อย่าให้เป็นลักษณะว่าหลุดจากอำนาจเดิม ไปอยู่ภายใต้อำนาจใหม่ และจะต้องมีการสื่อสารกันให้เพื่อนเข้าใจ ให้เพื่อนรับรู้ในสิ่งที่สมาพันธ์

หรือสหพันธ์กำลังทำอยู่ด้วย สหพันธ์ สมาพันธ์ หรือเครือข่ายก็ยังอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ เหมือนกับผู้ปฏิบัติงานวิทยุชุมชนทุกคน

- คราวหน้าที่มาเจอกัน เราควรที่จะนำองค์ความรู้มาแลกเปลี่ยนกันบ้างว่า เมื่อมาสัมมนา ได้แนวคิด ได้ฝึกปฏิบัติไปแล้ว ได้ผลอย่างไรบ้าง

✧ เวทีภาคตะวันออก ตะวันตก กลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล ✧

ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ เกริ่นนำการสนทนาว่า สถานการณ์วิทยุชุมชนของภาคกลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล มีความน่าเป็นห่วงมาก เพราะใกล้จุดศูนย์กลาง ได้รับอิทธิพลจากสื่อกระแสหลักมาก ประกอบกับไม่ได้เข้ากระบวนการเรียนรู้วิทยุชุมชนมาตั้งแต่แรก เหมือนภาคอื่นๆ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานวิทยุชุมชนในหลายจุดยังไม่ชัดเจน หรือเข้าใจในหลักการ แนวทางของวิทยุชุมชนมากนัก เราจึงควรที่จะมาคิดร่วมกัน ทำอย่างไรจะทำให้คนในชุมชนได้มีสิทธิพูด ให้โอกาสแก่คนที่ไร้โอกาสที่สุดก่อน เน้นการนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ บุคคลในชุมชน ตอกย้ำให้พวกเราได้เรียนรู้ เกิดความเชื่อมั่น ไม่โดนใครมาเชือด ฉวย หรือใช้ วิทยุชุมชนเป็นสิทธิในการเรียนรู้ เราควรขยายให้เพื่อนได้เรียนรู้ด้วย อย่าเก็บความรู้ หรือบทเรียนไว้กับตัวเพียงคนเดียว จึงอยากจะสนับสนุนให้วิทยุชุมชนทุกแห่งมี ไดอารี่วิทยุชุมชน บอกเล่าเรื่องราว เหตุการณ์ ปัญหา เพื่อเป็นการช่วยสรุปบทเรียนให้แก่ชุมชน และสังคม จากนั้น จึงเป็นการสนทนาเพื่อแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา สรุปได้ดังนี้

- หลายคนไม่แน่ใจว่า สิ่งที่ตนเองทำอยู่ แม้จะมีเจตนารมณ์ดี แต่จะถูกต้อง เป็นไปตามแนวคิด หลักการของวิทยุชุมชนหรือไม่ นอกจากนี้ บางคนขอให้อธิบายว่าวิทยุชุมชนจะช่วยสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้อย่างไร และรายการที่ตนเองจัดอยู่ จะช่วยสร้างให้เกิดชุมชนเข้มแข็งได้หรือไม่
- มีวิทยุชุมชนบางแห่งประกาศตัวเป็นสถานี ก่อตั้งโดยผู้มีอำนาจการเงิน หรือมีอิทธิพลในพื้นที่ และไม่ได้เข้ากระบวนการเรียนรู้ เราจะมีวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้อย่างไร หรือไม่
- เวลาที่ผ่านมา ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า วิทยุชุมชนจะเข้มแข็ง ปราศจากการแทรกแซงจากอำนาจใดๆ ต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มาตั้งแต่เริ่มต้น อย่าหวังพึ่งเงินทองของบุคคล หรือกลุ่มใดโดยเฉพาะ มิฉะนั้น จะทำให้ขาดอิสระในการทำงาน และไม่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าของวิทยุชุมชน

- วิชยชุมชนควรเป็นกระบวนการที่ร่วมกันตรวจสอบผู้ที่มาแอบอ้างชื่อวิชยชุมชน มิฉะนั้น จะเกิดกรณีปลาเน่าตัวเดียว เหม็นไปทั้งข้อง
- ถ้าชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกับวิชยชุมชนจริง ใครก็มาล้มไม่ได้ การมีส่วนร่วมอาจจะไม่จำเป็นต้องมาเป็นผู้จัดรายการเท่านั้น สามารถมาร่วมในงานอื่นๆได้ด้วย เช่น ช่วยจัดของเก็บกวาด เรียงแผ่นเสียง ฯลฯ นอกจากนี้ เราต้องมีการส่งไม้สลับกันบ้าง เพื่อไม่ให้เกิดการยึดติดตัวตน หรือไปหลงคิดว่าใครเป็นเจ้าของ
- วิชยชุมชนที่อยู่ในเมือง กับนอกเมือง มีความยากง่ายต่างกัน การทำงานวิชยชุมชนในเขตเมืองจะเป็นไปได้ยาก สื่ออื่นๆมันมีมาก อย่างไรก็ตาม วิธีที่ใช้ คือ การพยายามไปเข้าร่วมในงานต่างๆของชุมชน หรือนำข่าวสารของงานในชุมชนมานำเสนอ ซึ่งก็ทำให้ได้ผลพอสมควร เริ่มมีเพื่อนมาร่วมงานมากขึ้น มีผู้ฟังเพิ่มขึ้น
- เราต้องถามตัวเองเสมอว่า เราทำวิชยชุมชนไปเพื่ออะไร และเราต้องทำโดยเชื่อมั่นว่า มันคือสิทธิของเรา และรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่คนไทยทุกคน เราไม่จำเป็นต้องต่อสู้เพื่อให้ได้สิทธิ เพราะเรามีสิทธิอยู่แล้ว เชื่อว่าเราทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ต้องกลัวว่าใครหรือหน่วยงานใดจะมาทำอะไรเราได้
- วิชยชุมชนเป็นงานอาสาสมัคร ถ้ารู้สึกที่ทำแล้วมีความสุข เราก็ทำต่อไป วิชยชุมชนจึงไม่เพียงแต่สร้างให้คนในชุมชนเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข ชุมชนเป็นสุขเท่านั้น แต่เราเองในฐานะคนทำงานวิชยชุมชนก็ต้องเป็นสุขด้วย จึงจะเกิดสุขภาวะอย่างแท้จริง
- เริ่มจากการจับหัวใจวิชยชุมชนให้ได้ก่อน ถ้ามีศรัทธาแล้ว เราก็จะทำงานอย่างมีความสุข คนทำงานวิชยชุมชนทุกคนได้คำตอบแทนเป็นความสุข อยากลุขมาก ก็ทำงานมาก เมื่อคนทำงานซึ่งมีความสุข ได้สื่อสารผ่านวิชยออกไป คนฟังก็มีความสุขด้วย
- วิชยชุมชนทำให้วัฒนธรรมการให้กลับคืนมาสู่ชุมชน
- เราต้องฟังความคิดเห็นจากคนในชุมชนด้วย และต้องฟังอย่างเคารพ เพราะทุกคนคือเจ้าของสถานี่ร่วมกัน มีสิทธิในวิชยชุมชนเท่าเทียมกับเรา
- หลักการทำงานวิชยชุมชน คือ การหาเพื่อน ดึงเพื่อนให้เข้ามาทำงานร่วมกันอย่างเพื่อน และทำให้เพื่อนเชื่อมั่นในหลักการ แนวทางวิชยชุมชนเดียวกับเราให้ได้
- มาตรา 40 เปิดโอกาสให้เราแล้ว แต่เจตนารมณ์จะเป็ยเบนไปหรือไม่ ขึ้นอยู่กับคนใช้ ซึ่งจะต้องมีอิสระในความคิด อิสระในกระบวนการทำงาน
- ต้องการที่จะเห็นวิชยชุมชนเป็นเอกภาพ พูดคำเดียว ดังทั่วประเทศ เพื่อให้คนในสังคมเห็นถึงอำนาจและคุณค่าของวิชยชุมชน

- ผศ.ดร.เอื้อจิต เสริมว่า วิทยุชุมชนแต่ละแห่ง แม้จะยึดหลักการ ปรัชญาเดียวกัน แต่การดำเนินงานของแต่ละแห่ง ก็สามารถแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับมิติทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ช่วงนี้ น่าสงสัยเหมือนกันว่า ทำไม ภาครัฐจึงนิ่งไป อย่างไรก็ตาม อยากให้เราทุกคนตกย้ำเสมอว่า เราไม่ได้ทำแค่สถานี ไม่อย่างนั้น ถ้าภาครัฐเขาจับทางได้ เจตนารมณ์มาตรา 40 อาจจะเบี่ยงเบนไป และเกิดเป็นวิทยุเอื้ออาทรแทน บางที ภาครัฐอาจจะคิดว่าให้เกิดขึ้นมากๆ แล้วเดี๋ยวก็จะตายกันไปเองก็ได้ วิทยุชุมชนไม่ควรถูกใช้ไปเพื่อการกดดัน งานด้านนี้ ทางคปส. (คณะกรรมการเพื่อการปฏิรูปสื่อ) เขาทำอยู่แล้ว เครือข่ายควรมีหน้าที่สร้างความอบอุ่น คอยดูแลกัน และกันอย่างเพื่อนมากกว่า และควรจะต้องกระจายตัวให้เพื่อนมีอิสระในการทำงานด้วย เพราะวิทยุชุมชนต้องมีฐานในชุมชนเป็นสำคัญ

★ เวทีภาคใต้ ★

ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ เกริ่นนำว่า สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในภาคใต้ขณะนี้ ได้ส่งผลทำให้การออกอากาศวิทยุชุมชนบางแห่งต้องยุติไปเป็นการชั่วคราว แต่อยากจะทำให้กำลังใจคนทำงานทุกคนว่าอย่าท้อ ถึงแม้ว่าไม่ได้ออกอากาศ แต่กระบวนการเรียนรู้ งานของวิทยุชุมชนก็ควรที่จะดำเนินต่อไป แม้ว่าจะมีอุปสรรคในการทำงานอยู่ค่อนข้างมาก อย่าให้ความฝัน จินตนาการ ความมุ่งมั่นที่เรามีหายไป จากนั้น จึงเป็นการร่วมกันสนทนา แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ สรุปได้ดังนี้

- วิทยุชุมชนเปรียบเสมือนร่างกายที่กำลังเข้มแข็งขึ้น แต่เราอย่าทะนงตัว ต้องระวังไวรัส ซึ่งหมายถึง ความไม่เข้าใจของคนในชุมชนด้วย ดังจะเห็นได้ว่า แม้บางพื้นที่ จะมีคนสนใจวิทยุชุมชนมาก แต่มีได้หมายความว่าเราจะเข้าใจว่าวิทยุชุมชนคืออะไร มีแนวทาง ปรัชญา และเป็นการเรียนรู้สิทธิอย่างไร บางคนไปเข้าใจว่ารายการวิทยุชุมชน ที่ออกอากาศในวิทยุกระแสหลัก ก็คือ วิทยุชุมชนเหมือนกัน เราทุกคนมีภารกิจที่จะต้องทำให้คนในชุมชน และคนในสังคมเกิดความเข้าใจในหัวใจของวิทยุชุมชนให้ได้
- คนทำงานวิทยุชุมชนหลายคน โดยเฉพาะบริเวณชายแดนภาคใต้ โดนตรวจประวัติ เพราะเขามองว่า เรากำลังสร้างสถานการณ์ แม้เราจะมั่นใจในอุดมการณ์ว่าทำเพื่อชุมชน แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก็ทำให้เกิดความหวาดผวาก็ได้

- ถ้าเป็นไปได้ สำหรับกรณีวิทยุชุมชนบริเวณชายแดนภาคใต้ ทางเครือข่ายน่าจะหารือกันว่า สามารถสร้างหลักประกัน หรือออกไปรับรองให้แก่ทีมงานว่าเราเป็นคนทำงานวิทยุชุมชนจริงได้หรือไม่ เพราะที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่บางคนเขาไม่เชื่อ ทำให้เราต้องถูกค้นตัว ถูกสอบสวน
- คนทำงานวิทยุชุมชนในภาคใต้ด้วยกัน รู้สึกเห็นใจ และเป็นห่วงวิทยุชุมชนใน 3 จังหวัดชายแดนอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่เกิดขึ้นกับวิทยุชุมชนในจังหวัดนราธิวาส แต่ก็อยากให้กำลังใจ เมื่อใดที่บรรยากาศดีแล้ว ก็สามารถมาสู้ร่วมกันต่อไป
- เมื่อคนในชุมชนเห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ของวิทยุชุมชน และตระหนักว่าเป็นสิทธิของเขาเช่นกัน เขาก็จะมาร่วมงานกับเรามากขึ้น โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ
- เราอย่าทำให้ใครรู้สึกเหนื่อย หรือรู้สึกว่าการวิทยุชุมชนเป็นภาระ เช่น ในกรณีที่มีคนมาจัดมาก เวลาออกอากาศก็นานขึ้น ทำให้ช่างเทคนิคไม่มีเวลาไปเฝ้าเครื่อง ซึ่งเรื่องนี้สามารถแก้ไขได้โดยพยายามพัฒนาให้คนจัดรายการสามารถเปิด ปิดเครื่องเองได้ ช่างเทคนิคไม่จำเป็นต้องมาอยู่ตลอด
- จากการที่ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน พูดคุยกับเพื่อนๆวิทยุชุมชนจากภาคอื่นๆ ทำให้เห็นว่า การเกิดของแต่ละที่ มีความแตกต่างกัน ของภาคใต้ เราเริ่มมาจากความต้องการของแกนนำ และนำไปสู่การมีเวที เพื่อสร้างความชัด ความเชื่อ และขยายฐาน อย่างไรก็ตาม เห็นว่า ถ้ากระบวนการเรียนรู้จะเกิดผลอย่างแท้จริง เราจะต้องเอาความจริงขึ้นมาพูด ไม่สร้างภาพ มิฉะนั้น จะเดินหน้าลำบาก
- วิทยุชุมชนที่ไปเจอในบางภาค เรียกตัวเองว่าสถานีเลย ซึ่งทำให้อาจจะละเลยหรือหลงลืมไปว่า เราไม่ใช่สื่อ แต่เรากำลังทำงานด้านสิทธิ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในสังคม วิทยุชุมชนจึงไม่ใช่เพียงแค่เสนอรายการไปวันๆ แต่เราต้องเป็นตัวสร้างให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่า เกิดชุมชนที่เป็นสุขด้วย
- การทำงานวิทยุชุมชนเป็นสิ่งที่ท้าทายเราทุกคน เราทำงานมา 3-4 ปี แต่พบว่า คนภายนอกบางคนกลับมองว่าวิทยุชุมชนเป็นแค่กิจกรรม เป็นแค่ความสนใจของคนบางคนที่ได้พูดผ่านสื่อ เราไม่ควรไปโกรธคนเหล่านั้น แต่ต้องหันกลับมามองตัวเราเองด้วยว่าทำไมจึงทำให้เขาคิดเช่นนั้น
- การเคลื่อนไหวงานวิทยุชุมชน ต้องเคลื่อนด้วยจิตวิญญาณ ทำด้วยใจ ทำด้วยกำลัง ความเสียสละ ความมุ่งมั่น ที่จะสะท้อนให้เห็นวิทยุชุมชน ถ้ามองตัวเองให้ชัดว่า เราต่อสู้ไปเพื่ออะไร เพื่อแค่มียศถาบรรดาศักดิ์ มีสถานีเล็กๆ มีเครื่องส่งราคาไม่กี่แสน หรือเพื่อสะท้อนถึงสิทธิพื้นฐานที่ควรจะมี และได้รับการยอมรับอย่างยั่งยืน มิใช่เพียงแค่ช่วงเวลาสั้นๆ

- ไม่ว่าจะเกิดปัญหาอะไรขึ้น เราต้องแก้ไข ด้วยวิชา และความฉลาดของเรา หากเราแก้ปัญหาได้ มันก็จะเป็นสิ่งทำหาย เกิดเป็นความภาคภูมิใจ และแรงบันดาลใจในการทำงานต่อไปของเรา หากเราตายไป เราก็จะสามารถตอบคำถามพระเจ้าในปรโลกได้ว่า เราได้ทำแล้ว
- ตั้งใจไว้ว่า อยากจะทำสื่อเพื่อให้พี่น้องต่างศาสนามองมุสลิมดีขึ้น ไม่ใช่ว่าเปิดรับสื่อเมื่อใด ก็จะได้ยินแต่คำว่า หัวรุนแรง กองโจร ซึ่งทำให้เรารู้สึกปวดร้าวมาก แม้ว่าเราจะต่างศาสนา กัน แต่เราก็คือรักประเทศไทย รักแผ่นดินไทยเหมือนกับพี่น้องคนไทยทุกคน
- สื่อมีพลัง 2 ทาง คือ ทั้งดีและไม่ดี อยู่ที่ว่าจะไปอยู่ในมือใคร เราทุกคนควรใช้สื่อเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีงาม และสันติภาพให้เกิดขึ้นในสังคม
- เรากำลังร่วมกันทำงานประวัติศาสตร์ จากเหตุการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เรายิ่งเห็นว่า วิถุชุมชนเป็นมากกว่าแค่ช่องทางการสื่อสาร เพราะสื่ออื่นๆกำลังทำให้ภาพที่เกิดขึ้นรุนแรงเกินความเป็นจริง และครอบงำความคิดประชาชน ทำให้คนเกิดความแตกแยกเกลียดชังกัน เพราะฉะนั้น ในภาวะวิกฤตที่วิถุชุมชนภาคใต้ถูกบีบคั้นเช่นนี้ เราอาจจะถือเป็นโอกาสทำให้วิถุชุมชนภาคใต้เป็นวิถุชุมชนที่ดีที่สุดก็ได้ คนภายนอกมักมองว่าคนใต้มีทะเล แต่เราได้แสดงให้เห็นว่าในการทำงานวิถุชุมชนของพวกเรา เต็มไปด้วยความสุข อ่อนน้อม น่าจดจำดีขึ้นมาพูด เพื่อสร้างสันติสุข ความรัก และความดี

✧ เวทีภาคเหนือ ✧

ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ เกริ่นนำโดยเล่าถึงสถานการณ์ของวิถุชุมชน ที่มีข่าวออกมาว่า กรมประชาสัมพันธ์จะจัดสรรคลื่นความถี่ให้ 1,556 ความถี่ และกำหนดว่าวิถุชุมชนทั้งหมดต้องมาขึ้นทะเบียนกับกรมประชาสัมพันธ์ มิฉะนั้นจะถือว่าผิดกฎหมาย ซึ่งรายละเอียดจะเป็นอย่างไร คงต้องติดตามกันต่อไป ในขณะที่สถานการณ์ด้านการสรรหาคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ก็ยังคงไม่มีความคืบหน้าใดๆ มากกว่า 6 เดือนแล้ว เพราะไม่ติดอยู่ที่กระบวนการตีความของสำนักงานกฤษฎีกาว่าวัดเข้าข่ายว่าเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนหรือไม่ สำหรับในส่วนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็กำลังจะ

เปิดการไต่สวนสาธารณะว่า เพราะเหตุใดการปฏิรูปสื่อจึงล่าช้านัก จากนั้น จึงเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐหลายแห่งขอเข้ามาร่วมจัดรายการในวิทยุชุมชน นอกจากนี้ ยังทราบข่าวว่า มีผู้ว่า CEO ขอดังวิทยุชุมชน เป็นวิทยุชุมชนของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้งบจากรัฐบาลจังหวัดละ 1 แห่ง แห่งละ 200,000 บาท และมีเจ้าหน้าที่ครูสภาบางคนมาขอรายชื่อวิทยุชุมชน โดยบอกว่าจะผลิตเครื่องส่งออกขายด้วย
- วิทยุชุมชนที่กรมประชาสัมพันธ์จะจัดสรรคลื่นให้ นั้น บางคนอาจมองว่าดี ไม่เหนียว และเข้าไปร่วมงานเลย อยากให้พวกเราทุกคนคิดพิจารณาให้ดี ระวังอย่าไปตกหลุมพราง วิธีการของกรมประชาสัมพันธ์อาจทำให้พวกเราเกิดความแตกแยกกันภายใน เพราะฉะนั้น ในสถานการณ์แบบนี้ อยากให้วิทยุชุมชนอย่าทิ้งกัน คอยส่งข่าวสารถึงกันโดยตลอด
- คิดว่าเจ้าหน้าที่ไม่กล้ามาจับเรา ถ้าเราทำงานจริง เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนจริง และเป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชนจริง เราต้องเชื่อในพลังของคนในชุมชนที่จะปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน ถ้าเขารู้สึกว่าวิทยุชุมชนเป็นปากของเขา ใครจะยอมให้อาปากออกไป
- วิทยุชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่กำลังเกิดขึ้นหลายแห่งมาก ทำให้วิทยุชุมชนสิ้นป่าตองและช้างคลาน ต้องทำงานหนักมาก ในการพยายามขยายให้คนเข้าใจว่า รูปแบบการทำงานวิทยุชุมชนที่แท้จริงเป็นอย่างไร และหัวใจของวิทยุชุมชนอยู่ตรงไหน เราเองก็ต้องบอกตัวเองให้ได้ ทำให้ดี ทำให้ถูก สร้างภาพให้ชัด และต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่เราต้องทำ ไม่ใช่เพียงแค่มาร่วมวิทยุกัน
- ทำอย่างไร เราจึงจะสามารถสร้างความเป็นเพื่อนกับจุดที่เกิดใหม่ได้ ไปอธิบายให้เขารู้ ให้เขาเข้าใจ มิใช่ไปชี้ว่าเขาทำผิด หรือเขาเป็นของปลอม
- ทุนในการดำเนินงานจะไม่ใช้ปัญหา ถ้าคนในชุมชนรู้สึกว่าเป็นของเขาด้วย เขาจะช่วยเหลือเอง เสียสละกันเอง
- อยากสนับสนุนให้เราเปิดเพลงที่แต่งขึ้นโดยคนในชุมชน และมีการแลกเปลี่ยนเพลงกันบ้าง เพื่อที่เราจะได้ไม่จำเป็นต้องไปเปิดเพลงของค่ายเทปกระแสหลัก
- การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลอาจเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องทำ แม้ว่าเราจะไม่ต้องการ เพื่อให้เรามีสิทธิ มีเสียง อย่างน้อยก็สามารถร่วมในกระบวนการสรรหา กสช. ได้ในครั้งต่อไป อย่างไรก็ตาม ผศ.ดร.เอื้อจิต เสนอทางออกไว้ว่า เราอาจจะไม่จำเป็นต้องตั้งนิติบุคคลเป็นวิทยุชุมชนจังหวัด.... ก็ได้ แต่อาจใช้วิธีไปร่วมกับสมาคม หรือนิติบุคคลที่มีอยู่แล้วในจังหวัด โดยให้เขาไปเพิ่มในตราสารของเขาว่า มีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเพื่อประโยชน์สาธารณะ
- สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติไม่ใช่ศูนย์รวมอำนาจ แต่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานงาน

- วิทยุชุมชนมันมีอยู่ทั่วไป แต่ไม่ได้รวมตัวกัน ความเข้มแข็งจึงไม่เกิด เพราะฉะนั้น เราต้องแสดงตัวตนของเราให้ชัด ใครมารังแกก็ช่วยกัน ผศ.ดร.เอื้อจิต เสริมว่า การมีสหพันธ์ เป็นเรื่องที่ดี แต่ต้องทำงานในรูปแบบเครือข่าย ประกาศพันธกิจชัดเจน เน้นการสื่อสารข้อมูลให้ทั่วถึง และอย่าให้เป็นลักษณะที่ว่า ถ้าล้มสหพันธ์ได้ คือการล้มวิทยุชุมชนทั้งหมด เพราะวิทยุชุมชนคือตัวจริงภาระงานจริงอยู่ในพื้นที่ ดังนั้น ถึงแม้สหพันธ์จะไม่มี แต่วิทยุชุมชนต้องยังอยู่
- ที่ผ่านมา เครือข่ายวิทยุชุมชนภาคเหนือค่อนข้างจะมีปัญหา ต่อไปนี้ เราควรที่จะมาลงพูดคุยวางกรอบร่วมกันใหม่ อาจจะแบ่งเป็นเหนือล่าง เหนือบน หรือทำโซน 2-3 จังหวัดร่วมกัน เพราะภาคเหนือมีขนาดใหญ่ การติดต่อไปมาหาสู่ก็ลำบาก ทำให้ที่ผ่านมา เคลื่อนงานได้ยาก และต้องระวังอย่าให้เกิดเครือข่ายในระดับแนวตั้ง
- ไม่แน่ใจว่าปัญหาในอดีตที่เรารวมกันไม่ได้ มีสาเหตุมาจากการที่เรามีที่มาของวิทยุชุมชนต่างกัน ด้วยหรือไม่ คือ บางจังหวัดเกิดจาก SIF บางจังหวัดเกิดจาก พอช. ดังนั้น หากเราต้องการทำงานร่วมกัน ก็ควรที่จะละลายข้อขัดแย้งที่เคยยึดติดเสียก่อน
- อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะไปจับมือกันในระดับโซน หรือระดับภาค แคนจังหวัดจะต้องจับมือกันเสียก่อน เพราะบางจังหวัด แคนนำยังขัดแย้งกัน มีการแย่งพื้นที่การทำงานกัน หรือยึดติดกับอำนาจตำแหน่ง
- ที่สำคัญควรที่จะมีการพูดคุย สื่อสารกัน อย่างน้อยเดือนละครั้ง สำหรับทุนในการดำเนินการ อาจจะลองเสนอไปที่ พอช.ภาคเหนือ

ในการสนทนาในรูปแบบช่วงหนึ่ง ได้มีการนำเสนอในหัวข้อ “จับชีพจรวิทยุชุมชน” ด้วย เพื่อให้แต่ละจังหวัดเสนอภาพรวมของวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้นในจังหวัดของตน สรุปได้ดังนี้

เชียงใหม่ ปัจจุบันมีวิทยุชุมชน 10 กว่าแห่ง แต่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามขั้นตอนอย่างชัดเจน จากพอช. เพียง 2 แห่ง คือ วิทยุชุมชนสันป่าตอง และวิทยุชุมชนช้างคลาน นอกเหนือจากนี้ คือ

- วิหคเรดิโอ : เป็นธุรกิจ + การเมือง
- ท่าศาลา : สนใจด้านเทคนิค แต่ไม่มีชุมชนเป็นฐาน
- คนรักกีฬาสุภาพ : เป็นรูปแบบของสถานีวิทยุ
- บ่อแก้ว สะเมิง : มีปกากะญอเป็นฐานชุมชน และทราบว่าหมอเมย์ (ไพศาล เจียนศิริจินดา) จากนครสวรรค์ ไปช่วยทำกระบวนการอยู่
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้ : เป็นสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์สถาบัน
- พายัพเทคโนโลยี : เพื่อการศึกษา แต่เน้นเปิดเพลง มีการจ้างผู้จัดรายการ แต่กำลังพยายามเข้าไปสร้างกระบวนการอยู่

- เสี่ยงเสริมสร้างพลังชุมชน : พยายามจัดกระบวนการมีส่วนร่วม แต่พื้นที่ทางกายภาพยังไม่ชัด
- มูลนิธิโลกทัศน์ไทย : คิดว่าอาจจะมีการเตรียมกระบวนการ แต่เป็นเฉพาะกลุ่ม

นอกจากนี้ ทราบมาว่ายังมีอีกหลายกลุ่มที่เตรียมจะออกอากาศ เช่น กลุ่มโศก โภธิyalย วัดโสธการาม ฯลฯ และมีข่าวว่า สส.ไทยรักไทย ที่สันกำแพง กำลังจะตั้งวิทยุชุมชน โดยจะนำนักฟุตบอลเกาหลีมาแข่งกีฬา เพื่อหาทุนทำวิทยุชุมชน รวมทั้ง อ.ส.ม.ท.ก็ให้เครื่องส่ง 100 วัตต์ ให้ทางแม่แดงไปทดลองออกอากาศด้วย

พิจิตร เริ่มออกอากาศวิทยุชุมชนครั้งแรกที่ตะพานหิน (วังหว่า) โดยได้รับทุนจาก SIF แต่ทดลองจนไปปัจจุบันเครื่องอยู่ที่วิทยุชุมชนเมืองพิจิตร ส่วนเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง ซึ่งได้รับทุนจาก พอช. ลงที่วังทรายพูน ทำให้ปัจจุบัน พิจิตรมีออกอากาศอยู่ 3 แห่ง คือ เมืองพิจิตร วังทรายพูน และคนสามง่าม (ระดมทุนกันเองของคนในชุมชน) โดยมีวิทยุชุมชนเมืองพิจิตรเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ทุกจุดที่สนใจเข้ามาเรียนรู้

ลำพูน ได้เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงจาก พอช. 1 เครื่อง ไปลงที่แรกที่บ้านโง้ง เมื่อครบ 1 ปี ทางบ้านโง้งจึงจัดทอดผ้าป่า หาเงินซื้อเครื่องส่งใหม่ เพื่อเวียนเครื่องส่งไปที่สันป่าสัก และเมื่อสันป่าสักใช้ 3 เดือน ก็จะส่งไปที่ลี และต่อไปที่แม่ทา ซึ่งได้เตรียมกระบวนการไว้แล้ว นอกจากนี้ ยังมีวิทยุชุมชนริมปิง ซึ่งออกอากาศครอบคลุมลำพูน และเชียงใหม่ เข้าใจว่าเป็นเครื่องส่งจากสถานีวิทยุ มก. และออกอากาศโดยมีโฆษณา

เพชรบูรณ์ ปัจจุบันมีวิทยุชุมชนออกอากาศอยู่ 5 แห่งได้แก่ ที่วิเชียรบุรี (พอช.), บ้านดิว (SIF), เขาค้อ (SIF เดิมเครื่องส่งนี้อยู่ที่ท่าข้าม 3 เดือน ต่อมานวนมาที่ปากดุก 3 เดือน ปัจจุบันอยู่ที่เขาค้อ), หนองไผ่ และนางั่ว (2 จุดหลังนี้ ชุมชนระดมทุนเอง แต่ได้เข้ากระบวนการเรียนรู้ของ พอช. มาตั้งแต่แรก)

สุโขทัย วิทยุชุมชนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้มี 4 แห่ง คือ ที่หนองป่าตอ (พอช.), หนองกลับ (SIF), คลองเขนง (SIF) และทุ่งเสลี่ยม (ระดมทุนเอง แต่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้มาตลอด) นอกจากนี้ ได้ข่าวว่าเริ่มมีวิทยุนักการเมือง และนักธุรกิจด้วย แต่ไม่ทราบรายละเอียดมากนัก

เชียงราย ออกอากาศแล้ว 3 แห่ง คือ สันป่าเมา (ได้เครื่องส่งจากพอช. มีการให้ค่าตอบแทน จ้างคนในชุมชนมาจัดรายการ โดยได้งบจาก อบต. กกด. แล่งบของชุมชนเอง), ราชภัฏเชียงราย (SIF), โรงแรมยูนิานแม่สาย (เป็นภาคธุรกิจ) และที่ยังไม่ได้ออกอากาศ แต่มีกระบวนการคือที่ ต.แม่กรณ์ และที่อ.เวียงป่าเป้า

พะเยา ออกอากาศแล้ว 1 จุด คือที่ภูซาง (พอช.) ซึ่งในขณะนี้กำลังเตรียมการทอดผ้าป่าอยู่ เพื่อจัดซื้อเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง เพื่อจะนำเครื่องส่งเดิมไปให้ที่ภูกามยาว

นครสวรรค์ มีวิทยุชุมชนที่ผ่านกระบวนการ 5 จุด ได้แก่ แม่वंก (เดิมได้เครื่อง SIF หลังจากนั้นจึงส่งต่อให้แม่เลย์ และระดมทุนซื้อเครื่องส่งใหม่เอง), แม่เลย์, ปากน้ำโพ (ระดมทุนเอง), เขาทอง (ระดมทุนเอง), ไพศาลี (ระดมทุนเอง) นอกจากนี้มีที่มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา (ซึ่งเป็นภาคธุรกิจ) และที่ อ.เก้าเลี้ยว (เป็นวิทยุของวัด)

อุทัยธานี มีอยู่ 3 จุด คือ ที่วัดทัพคล้าย, บ้านไร่, และลานสัก ซึ่งเป็นการระดมทุนกันเอง และมีแนวโน้มที่จะเปิดอีก 2 แห่ง คือ อ.ห้วยคต และ อ.เมืองฯ

แม่ฮ่องสอน ออกอากาศแล้ว 3 จุด คือที่ปาย (พอช.), แม่ล่าน้อย (ระดมทุนเอง) และแม่สะเรียง (พระซื้อเครื่องส่งให้ แต่เปิดได้เพียง 1 เดือนก็ต้องปิด เพราะชุมชนไม่มีส่วนร่วม และมีปัญหากับเจ้าหน้าที่รัฐ ตอนนี้กำลังปรับโครงสร้างใหม่ โดยเชื่อมกับวิทยุชุมชนปาย และแม่ล่าน้อย) นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มที่จะเปิดอีกที่ปางมะผ้า และขุนยวม ซึ่งระดมทุนใกล้ครบแล้ว และมาเข้ากระบวนการร่วมเรียนรู้กับวิทยุชุมชนปาย

พิษณุโลก ออกอากาศแล้ว 9 แห่ง แต่ส่วนใหญ่ไม่มีกระบวนการภาคประชาชน และมีโฆษณา ประกอบด้วย วัด 2 แห่งในอ.บางระกำ, วิทยาลัยสงฆ์ พุทธชินราช (มีโฆษณา ไม่เข้าร่วมกระบวนการ โดยให้เหตุผลว่าไม่จำเป็น), เนินมะปราง (ตั้งในวัด ไม่มีข้อมูลแน่นอนว่าเป็นอย่างไร), วัดสันติวัน (เคยเข้ากระบวนการ 3 ครั้ง แต่ตอนนี้เป็นสถานีของสงฆ์ไปแล้ว), เพื่อการศึกษานครไทย (เปิดแต่เพลง แกนเป็นบุคคล), ห้วยรอ (เครื่องของ SIF แต่มีโฆษณา และการเมืองแอบแฝง), คนพิษณุโลก (มีกระบวนการภาคประชาชน), เทศบาลนครพิษณุโลก (เครื่อง พอช. แต่หยุดออกอากาศไปแล้ว โดยไม่ทราบสาเหตุ)

น่าน ปัจจุบันมีอยู่ 4 สถานี คือ ยักษ์เมืองน่าน (พอช. ใช้สำหรับออกอากาศแบบสัญญาณ ช่วยทำกระบวนการให้แก่พื้นที่ต่างๆ), ท่าวังผา (กลุ่มยักษ์เมืองน่านมาจัดกระบวนการให้ ได้งบจัดซื้อเครื่องส่งมาจากสหกรณ์ท่าวังผา), นาน้อย (ยังอยู่ในช่วงของการทดลองออกอากาศ กลุ่มยักษ์เมืองน่านมาทำกระบวนการให้ ส่วนเครื่องส่งเกิดจากการระดมทุนกันเองของคนในชุมชน), บ้านสวนหอม (ไม่มีกระบวนการ และมีโฆษณา) อย่างไรก็ตามสำหรับท่าวังผา และนาน้อย แม้จะได้รับการจัดกระบวนการจากกลุ่มยักษ์เมืองน่าน แต่ก็ยอมรับว่ายังไม่ค่อยชัดเจนในหลักการมากนัก ในอนาคต มีแนวโน้มว่าจะมีวิทยุชุมชนเกิดขึ้นอีกแห่งที่เขียงกลาง ซึ่งมีกลุ่มยักษ์เมืองน่านไปช่วยกระบวนการเช่นกัน

*****

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาปฏิบัติการ

วิทยากร และทีมจัดการสัมมนา

ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน	ที่อยู่	โทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail address
นพ.อำพล จินดาวัฒนะ	สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ	สปรส. กระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี	01-8138867
อ.กรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ	สปรส. กระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี	
ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์	สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน	33/1 เมืองแก้ว ซอย 6 ถ.บางนา-ตราด อ.บางพลี สมุทรปราการ 10540	01-8128974 / Fax. 02-7402989 / uajit_v@hotmail.com
น.ส.มรรยาท พงษ์ไพบูลย์	สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน	100/172 ซอยรามอินทรา 67 ถ.รามอินทรา ดินนายาว กทม. 10230	01-6270910 / Fax. 02-9457365 / muya_p@hotmail.com
น.ส.ชัยยาภรณ์ ธรรมภารา	สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม	693 ถ.บำรุงเมือง แขวงเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบฯ กทม. 10100	01-8289469 / 02-6217814-5 / Fax. 02-6217816
น.ส.อัจฉรา อัจฉรา	สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม	693 ถ.บำรุงเมือง แขวงเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบฯ กทม. 10100	02-6217814-5 / Fax. 02-6217816
นางพลินี เสริมสินศิริ	สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ	สปรส. กระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี	09-7759287 / 02-5902307
นายนิมิตร เครือเอม	-	15/4 ม.8 ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา ปทุมธานี	01-8362411, 02-9878522

ตัวแทนจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

56 คน (จาก 33 จุดปฏิบัติการฯ ใน 20 จังหวัด)

จังหวัด	ชื่อจุดปฏิบัติการ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail address
กาฬสินธุ์	คนภูจินารายณ์	สุพรรณทิพย์ ประทุมทา ไพบูลย์ ไชยพันธ์	125/1 ม.5 บ้านทุ่งคลองไผ่ ต.กุดคำว อ.ภูจินารายณ์ 191 ม.1 บ้านกุดหว้า ต.กุดหว้า อ.ภูจินารายณ์	07-2140037 07-2316772
"	ภูมิปัญญาชุมชน	ชาติ บุญหนุน	9/51 เครือข่ายวิทย์ชุมชนคนห้องชัย	06-9282668
"	คนเขาวง	ศรีสยาม แคล้วคล่อง	35/2 ม.3 ต.สงเปลือย อ.เขาวง กาฬสินธุ์	01-7490627
ขอนแก่น	เมืองนครขอนแก่น	วิเชียร พรบัณฑิต	131/174 ม.4 ซาดะผดุง อ.เมือง ขอนแก่น	07-8556517
ชัยภูมิ	ต้นน้ำชี	อำนาจ คณากักดี บรรดิษฐ์ คณากักดี	34 ม.12 ต.หนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง ชัยภูมิ 119 ม.1 ต.กุดชุมแสง	09-8654218 06-2493397

ชัยภูมิ	บ้านแท่น	ร.อ.สุเทพ บริสุทธิ์ จ.อ.นพพล กรุ่มรัมย์	255 ม.12 ต.บ้านแท่น อ.บ้านแท่น ชัยภูมิ 181 ม.8 ต.บ้านแท่น อ.บ้านแท่น ชัยภูมิ	01-7094823 06-2229297
นครพนม	ภูมิพลังภาคมวชน	นิตยา แก่นนาคำ	25 ม.20 ต.บ้านฝาง อ.เมือง นครพนม	06-2306028
"	ชุมชนร่วมใจ	หาญ ทรงบรรดิษฐ์ น้ำเพชร ปาทา	29/65 ม.3 ต.นาคุณใหญ่ อ.นาหว้า 38 ม.3 ต.นาคุณใหญ่ อ.นาหว้า	042-535722 01-3203598
"	คนภูลังกา	สมศักดิ์ ไชยศล	36 ม.7 ต.หนองซน อ.นาทม	01-9818526
นครราชสีมา	คนเมืองบัว	นัฐพล เตาะหนองนา	ต.หนองแจ้งใหญ่ อ.บัวใหญ่	01-3218610
"	ภูมิปัญญาคนพิมาย	ปรัชญา ยอดสุรินทร์ บุญเที่ยง บางเที่ยง	394 ม.1 ต.ในเมือง อ.พิมาย นครราชสีมา 30110	044-471113
บุรีรัมย์	คนสตึก	สมพร ชะเคื่องรัมย์ ยม ชุนรัมย์	202 ม.8 ต.หนองใหญ่ อ.สตึก 31/9 ม.6 ต.ร่อนทอง อ.สตึก บุรีรัมย์	06-0921370 01-0663680
มหาสารคาม	ดักศิลานคร	วัฒนา อัดถาก	2 ถ.นครสวรรค์ 29 อ.เมือง มหาสารคาม	043-713769
มุกดาหาร	คนมุกดา	จ.ส.อ.อิสระ ใจมั่น อนุวัฒน์ แซ่โจ้ว	102 ม.5 ต.บ้านค้อ อ.คำชะ มุกดาหาร 118 ม.3 ต.ฝางแดด อ.เมือง มุกดาหาร	06-2204476, 042-636240 042-636404
"	ตำบลบ้านเป่า	สมบัติ ไตรยวงศ์ พานิช อาจวิชัย	89/2 ม.3 ต.บ้านเป่า 42 ม.2 ต.บ้านเป่า หนองสูง มุกดาหาร	
ยโสธร	สวนธรรมร่วมใจ	สวัสดิ์ ทองน้อย สี นามตาแสง	21 ม.1 ต.โคกนาโก อ.ป่าติ้ว ยโสธร 30 ม.1 ต.โคกนาโก อ.ป่าติ้ว ยโสธร	045-716756 045-716756
ร้อยเอ็ด	คนรักบ้านเกิด	บุญสี สิทธิสวนจิก	36 ม.4 ต.หนองใหญ่ อ.ศรีสมเด็จ ร้อยเอ็ด	06-8851648
"	เพื่อคนทุ่งกุลาร	อังคนตร วรนาม บัวเอง โยกันยา	19 ม.11 ต.หนองแก้ว อ.เมือง ร้อยเอ็ด 79 ม.4 ต.หนองใหญ่ อ.ศรีสมเด็จ ร้อยเอ็ด	09-2752008 09-2782802
เลย	คนเอราวัณ	เจริญม ชาชุมพร นวลจันทร์ อินองอาจ	43 ม.10 ต.ผาอินทร์แปลง อ.เอราวัณ เลย 255 ม.10 ต.ผาอินทร์แปลง อ.เอราวัณ เลย	01-7291521 09-2756974
"	คนรักป่า	สลัป บัวระภา	47 ม.4 บ้านห้วยไผ่ ต.ห้วยส้ม อ.ภูกระดึง เลย	09-2766221
ศรีสะเกษ	คนอุทุมพรพิสัย	วีระ สุบัติ พระเกริกเกียรติ กนตสีโล	1/6 ม.9 ต.หนองไฮ อุทุมพรพิสัย วัดบ้านหนองไฮ อุทุมพรพิสัย	01-0701980

ศรีสะเกษ	คนทำทาง	จ.ส.ต.อนันตเสวี ทรงกลด ยุพิน ภิบาลวงศ์	620/19 ม.5 ถ.อนันต์ดี ต.น้ำอ้อม อ.กันทรลักษ์ ศรีสะเกษ "	09-8496530 045-661423
"	คนเมืองกันทร	สนอง ห้วยจันทร์ ประยุทธ ภูติวัชร	643 ถ.วีระเทพ ม.5 ต.น้ำอ้อม อ.กันทรลักษ์ 109/6 ม.15 ต.หนองหญ้าवाद อ.กันทรลักษ์	01-9990941 01-3213566
"	กัลยาณมิตร	พระมฤคินทร์ อัมมรโต ดวงทองรัตน์ เชื้อชัย	วัดบ้านหนองไฮ อ.อุทุมพรพิสัย 101 ม.7 บ้านหนองหัวหมู ต.สระกำแพงใหญ่ อ.อุทุมพรพิสัย	045-692423 09-8455284
สกลนคร	คนไทโส้	เพลิน ไยปางแก้ว	วิทยุชุมชนคนไทโส้	042-769138
"	คนภูพาน	โกสินทร ดาบลาดำ	68/1 ม.2 ต.กุดบาก อ.กุดบาก สกลนคร	06-2255586
หนองคาย	โพธิ์ตาก	สมจิต วงษ์รักไทย ไสว พุทธสังข์	98 ม.1 บ้านโพธิ์ตาก ต.โพธิ์ตาก กิ่งอ.โพธิ์ตาก หนองคาย 22 ม.2 บ้านโพธิ์ตาก	06-2318608 06-2423884
หนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	พิสมัย แฉ่งกล้า สุริตา ผาเนตร	57 ม.5 ต.หนองภัยศูนย์ อ.เมือง หนองบัวลำภู 13 ม.10 ต.หนองภัยศูนย์ อ.เมือง หนองบัวลำภู	06-2215685 01-7692891
อำนาจเจริญ	ตำบลนาผือ	เพียร ละหารุณ สุบิน ทัศนบุตร	40 ม.12 ต.นาผือ อ.เมือง อำนาจเจริญ 65 ม.2 ต.นาผือ อ.เมือง อำนาจเจริญ	06-5837431
"	เสมานันปี	วิเชียร อุดสาหวะวงษ์ ทศพล แสงชาติ	16 ม.7 ต.เปือย อ.ลืออำนาจ อำนาจเจริญ 80 ม.3 ต.ดงบัง อ.ลืออำนาจ อำนาจเจริญ	045-272169 07-2599279
"	ปทุมราชวงศา	จักรทิพย์ กีฬา ทองแสง หน่อแก้ว	261 ต.ป่าหว้าใหญ่ อ.ปทุมราชวงศา ร.ร.ปทุมราชวงศา อ.ปทุมราชวงศา	01-8799924 07-2541043
อุดรธานี	คนอีกถิ่น	ปัญญา โคตรเพชร ถาวร มะโนศิลป์	152 ม.3 ต.ห้วยสามพาด กิ่งอ.ประจักษ์ฯ 45 ม.11 ต.นาม่วง กิ่งอ.ประจักษ์ศิลปาคม	01-0621318 01-2601318
อุบลราชธานี	วัดบ้านหนองหลัก	ภูมเดช มาตระวงศ์	141 ม.2 ต.เหล่าบก อ.ม่วงสามสิบ	01-0761884, 045-339015
ผู้ประสานงานภาค	-	นำใจ อุทกภัย คำพอง เทพาคำ	360 ม.9 ต.กุดหว้า อ.ภูจินารายณ์ กาฬสินธุ์ 17 ถ.ประชาชัดเจน ต.วารินฯ อ.วารินฯ อุบลราชธานี	01-3923808 09-5852356

ภาคตะวันออก

31 คน (จาก 13 จุดปฏิบัติการ ใน 8 จังหวัด)

จังหวัด	ชื่อจุดปฏิบัติการ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail address
จันทบุรี	บางสระเก้า	ด.ต.พัฒน์พงษ์ กระทุ่มเขต กัลยา สำอาง นริศ บ้านเนิน	70/3 ม.1 ต.บางสระเก้า อ.แหลมสิงห์ จันทบุรี 15 ม.3 ต.บางสระเก้า อ.แหลมสิงห์ จันทบุรี 26 ม.2 ต.บางสระเก้า อ.แหลมสิงห์ จันทบุรี	09-8039718 09-4039202 01-6956727
"	ทับไทร	เทียนไชย กล้ารัมย์ย์	20/1 ม.2 ต.ทับไทร อ.โป่งน้ำร้อน จันทบุรี	07-1122139
ฉะเชิงเทรา	คนพนมสารคาม	กฤษณะ ส่องแสงจันทร์ สงัด ชัยเทศ ศศิวิมล พัทธกิจสงคราม จุฑารัตน์ ศรีสังวาลย์	55 ม.7 ต.บ้านช่อง อ.พนมสารคาม ฉะเชิงเทรา 165/2 ม.2 ต.เขานินช้อน อ.พนมสารคาม 52 ม.3 ต.พนมสารคาม อ.พนมสารคาม 92 ม.7 ต.ท่าด่าน อ.พนมสารคาม	09-7544868 038-854092 038-552853 01-6669313
ชลบุรี	กิ่งอำเภอเกาะจันทร์	สุทธิชล เอมสถิตย์ ปานขวัญ รื่นเรือง	311/1 ม.5 ต.เกาะจันทร์ กิ่งอ.เกาะจันทร์ ชลบุรี 87/2 ม.7 ต.เกาะจันทร์ กิ่งอ.เกาะจันทร์	06-1481168 017-0004809
ตราด	ตำบลไม้รูด	พรสิทธิ์ ประคองจิตร ปิยวรา พงศ์พิรามพันธ์ พิมพ์ใจ ไกลาเมา ธันธร รัตนพรสมปอง	11 ม.3 ต.ไม้รูด อ.คลองใหญ่ ตราด 206/1 ม.7 ต.คลองใหญ่ อ.คลองใหญ่ 167/6 ม.2 ต.คลองใหญ่ อ.คลองใหญ่ 167/6 ม.2 ต.คลองใหญ่ อ.คลองใหญ่	06-0940190 01-9961962
นครนายก	คนพื้นบ้าน องค์รักษ์	กาญจนาพร แซ่เอี้ยบ กาญจนา แซ่เอี้ยบ	293/10 ม.1 ต.องค์รักษ์ อ.องค์รักษ์ นครนายก	01-6347756 01-7156814
"	บ้านนาสาริต	พ.ท.ปฏิยุทธ์ ทราชทอง	108 ม.2 ต.บ้านนา อ.บ้านนา นครนายก	09-0142000
ปราจีนบุรี	นาดี	เสริม น้อยเพชร อำนวยการ โพธิ์แก้ว	61 ม.15 ต.นาดี อ.นาดี ปราจีนบุรี 269 ม.2 ต.นาดี อ.นาดี ปราจีนบุรี	07-1411282 07-1311548
"	ศรีมหาโพธิ์	วิรัช อนุชิตอนันท์	97 ม.3 ต.หนองโพรง อ.ศรีมหาโพธิ์ ปราจีนบุรี	01-3431167
ระยอง	บ้านจำรุง	เชือน ผลงาม ลำยอง กว้างขวาง สำเร็จ ดีนิทาน	61 ม.7 ต.เนินขั้ว อ.แกลง ระยอง 24/3 ม.7 ต.เนินขั้ว อ.แกลง 59 ม.7 ต.เนินขั้ว อ.แกลง ระยอง	038-866184 038-866231 038-866196

ระยอง	องค์กรชุมชนระยอง	อารีย์ กอเข้ม	องค์กรเครือข่ายชุมชนระยอง	01-5886312
"	ชาวกบก	วัชรภรณ์ อภิวัชรวงกูร วัฒนา บรรเทึงสุข	76 ม.9 ต.ชาวกบก อ.บ้านค่าย ระยอง "	01-8019435 09-1592051, 09-4034293
สระแก้ว	โคกสูง	สิงห์ ศรีวิจารณ์	22 ม.12 ต.หนองม่วง โคกสูง	09-9305850
ผู้ประสานงานภาค	-	เดชา คชเลิศ วัลลภ พลเสน เจษฎา มิ่งสมร ชาติชาย เหลืองเจริญ	14 ม.6 ต.บ้านซ่อง อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา วิทยุชุมชนกิ่งอ.เกาะจันทร์ ต.เกาะจันทร์ กิ่งอ.เกาะจันทร์ ชลบุรี 19 ม.7 ต.เนินซ้อ อ.แกลง ระยอง	06-1409354 09-4036374 038-866330

ภาคตะวันตก

13 คน (จาก 8 จุดปฏิบัติการ ใน 4 จังหวัด)

จังหวัด	ชื่อจุดปฏิบัติการ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail address
นครปฐม	เพื่อนชุมชน	ช่วยบุญ จันทร์รักษา สุกัญญา ประยูรศร	66 ม.5 ต.พระประโทน อ.เมือง นครปฐม 752/27 ถ.ทหารบก ต.ปอพลับ อ.เมือง นครปฐม	09-1645722 09-6146493
"	ตำบลดอนข่อย	ปิ่น รุจยากรกุล	75/1 ม.10 ต.ดอนข่อย อ.กำแพงแสน นครปฐม	01-8172407
"	พุทธมณฑล	ปรีชา ก้อนทอง	137/3 ม.6 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล นครปฐม	02-8892828
ประจวบคีรีขันธ์	ตำบลทองมั่งคด	วัชรินทร์ จันทร์เดช ลำดวน หนูยิ้มซ้าย	272 ม.4 ต.ทองมั่งคด อ.บางสะพาน ประจวบฯ 30/2 ม.4 ต.ทองมั่งคด อ.บางสะพาน	09-9197836 01-1901559
ราชบุรี	วัดม่วง	สมชาติ สมนแก้ว	16/1 ม.5 ต.บ้านม่วง อ.บ้านโป่ง ราชบุรี	01-7134373
สมุทรสาคร	ปทุมสาคร	สุภัทรา ทองจุฑา นฤนาท ปุจฉากา	97 ม.5 ต.คลองตัน อ.บ้านแพ้ว สมุทรสาคร 3/2 ม.8 ต.บางยาง อ.กระทุ่มแบน	034-484518
"	คนสาคร	บุญเจ็ด ไรจน์รุ่ง	29/4 ม.4 ต.ท่าทราย อ.เมือง สมุทรสาคร	01-9443088
"	บ้านแพ้ว	วรุดมิ บุญเพ็ญ วาสนี บุญเพ็ญ น.พ.วิจิต อรรถเวชกุล	91 ม.8 ต.บ้านแพ้ว อ.บ้านแพ้ว โรงพยาบาลบ้านแพ้ว อ.บ้านแพ้ว	034-483195 01-8578701

ภาคกลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล

39 คน (จาก 23 จุดปฏิบัติการฯ ใน 7 จังหวัด)

จังหวัด	ชื่อจุดปฏิบัติการ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail address
กรุงเทพฯ	ทีมเคลื่อนที่	ดาอูธ และไหม ณัฐสิทธิ์ สันติศิริ	11/8 ม.18 ต.บางพิง พระประแดง สมุทรปราการ 310/776 ถ.สรงประกา ดอนเมือง	09-4511585 01-6869122
"	ประเวศ	ธิดารัตน์ ลอยเกตุ สุไธมาน ทิพยคุณ	100/25 ม.มิตรภาพ นองประเวศ 11/2 ม.10 ประเวศ	09-7933235 05-1476857
"	มีนบุรี	สวัสดิ์ รูปแคว สยาม คงสบาย	79/211 แสนแสบ มีนบุรี 57/27 บางชัน เขตคลองสามวา กทม.10510	09-887023109-4111848
"	ราม 53	บรรดาศักดิ์ ศรีเจริญ	408/46 รามคำแหง 39 รังทองกลาง	07-9254942
"	หนองแขม	ลำไย ทองแก้ว สำรอง วรรณพัฒน์ พหล รัตปฏิรูป จันทร์ทัย กลิ่นโกศล	9/8 ม.6 หนองค้างพลู หนองแขม 40/14 หนองค้างพลู หนองแขม ม.3 หนองค้างพลู 28/57 ม.5 หนองค้างพลู	05-1378634 02-4202000 09-4860638 09-3133978
"	ยานนาวา	ธนิสร ขจรกลิ่นมาลา ดาว ร้อยด๊ะ	6/9 ถ.เชื้อเพลิง ซ่องนนทรี ยานนาวา	09-3112192
"	วัดพระหมวังซี	พระสมเกียรติ อนาลโย พระทีปถิราร ที่ปวไล พระเอกชัย ชิตจิตโต	วัดพระหมวังซี ถ.สรงประกา สีกัน ดอนเมือง วัดเวฬุวนาราม ถ.สรงประกา สีกัน ดอนเมือง วัดเวฬุวนาราม ถ.สรงประกา สีกัน ดอนเมือง	02-9281894 07-0697086 09-7441379
"	คลองเตย	เสรี เอี่ยมนุช	64 ถ.อาจณรงค์ คลองเตย กทม.	09-1067099
"	หนองจอก	ปรีดา พักทองพันธ์	28 ม.8 แขวงกระทุ่มราย หนองจอก	07-1615322
"	ร่วมสุขพัฒนา จตุจักร	สุรศักดิ์ อินทรประสิทธิ์	8/72 วิทยาดี 17 ลาดยาว จตุจักร	01-7118980
"	ดอนเมือง	ญาณภา ลอยสุวรรณ	วิฑูรย์ชุมชนดอนเมือง	01-3410956
"	สันติอโศก	สุชาติ จันทร์รุ่งเรือง	65/1 ซ.นวมินทร์ 44 ชุมชนสันติอโศก บึงกุ่ม	01-9281447
"	ลาดพร้าว	อุปถัมภ์ เปี่ยมญาติ เปรมชล ศรีธัญรัตน์	62/182 ม.11 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 61/101 ม.5 จรเข้บัว ลาดพร้าว	02-9421400 05-0569034

กรุงเทพฯ	วังทองหลาง	รังสรรค์ ปุทรวง	4/3 ถ.รามคำแหง วังทองหลาง	01-6130286
ชัยนาท	จังหวัดชัยนาท	ทง ช่างคิด สุพจน์ อำนาคิล	327/22 ต.บ้านกล้วย อ.เมือง ชัยนาท 22/1 ต.ในเมือง อ.เมือง ชัยนาท	01-9723743 07-2124123
นนทบุรี	ท่าอิฐ	วิโรจน์ พูลสุข	27/54 ร่วมสันติ ประดิพัทธ์ 19 พญาไท กทม. 10400	01-4878048, 02-7212871
ปทุมธานี	คนเมืองปทุม	ล้วน ธรรมสุข เอมอร นางนิ่มน้อย	22 ม.3 ต.บึงกาสาม อ.หนองเสือ ปทุมธานี 13/5 ม.5 ต.คลองสาม อ.คลองหลวง ปทุมธานี	06-7744513 09-9263892
สระบุรี	ทับกวาง	สุณี สุขสอาด วาสนี ลิ้มปิตาติ	4/1 ม.2 ต.ทับกวาง อ.แก่งคอย สระบุรี	06-6668953 01-6825192
สุพรรณบุรี	คนสองพี่น้อง	มนู สำเนียงล้ำ	186 ม.3 ต.ทุ่งคอก อ.สองพี่น้อง สุพรรณบุรี	035-589860
"	คนสามชุก	สมควร แพร่วาที	799/5 ม.2 ต.สามชุก อ.สามชุก	09-8074118
"	คนเดิมบาง	โสภิตา ทิรชาพงศ์	62/2 ม.7 ต.เดิมบาง อ.เดิมบางนางบวช	01-7003542
"	คนเขาพระ	ดวงค์ จิมวัย ดำรงค์ ทับทอง	392 ม.8 ต.อุ้มทอง อ.อุ้มทอง สุพรรณบุรี 22 ม.5 ต.อุ้มทอง อ.อุ้มทอง สุพรรณบุรี	
อ่างทอง	เกษไชโย	โสวัจ นามเสนาะ	73/1 ม.4 ต.บ้านอิฐ อ.เมือง อ่างทอง	01-4564263, 09-4781207
ผู้ประสานงานภาค	-	ประสาร ประดิษฐ์โสภณ วิภาศติ ช้างทอง	2/282 ซ.พหลโยธิน 52 สายไหม กทม. 85 ม.2 ต.ย่านยาว อ.สามชุก สุพรรณบุรี 72130	06-5719818, 02-5528313 09-5153342

ภาคใต้

53 คน (จาก 18 จุดปฏิบัติการฯ ใน 10 จังหวัด)

จังหวัด	ชื่อจุดปฏิบัติการ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail address
กระบี่	บ้านคลองยาง	ไพศาล เพ็งแก้ว สัมพันธ์ เกื้อชาติ	ร.ร.บ้านคลองยาง อ.เกาะลันตา กระบี่ 72 ม.2 ต.คลองยาง อ.เกาะลันตา กระบี่	06-9510252 07-2824679
"	โคกหาร	ผ่อง สงอาจินต์	107 ม.10 ต.โคกหาร อ.เขาพนม กระบี่	01-6065247
ตรัง	คลื่นสายรุ้ง	จิระภา เขาวนัฏสกุล ประนอม เดชธรราดล	38 ม.1 ต.ท่าสะบ้า อ.วังวิเศษ ตรัง 133/59 ถ.รัชฎา อ.เมือง ตรัง	06-0906165 09-7236550

นครศรีธรรมราช	ลานสกา	อรอุมา สามพิมพ์	109 ม.2 ต.กำโลน อ.ลานสกา นครศรีธรรมราช	06-2836719
		เสาวนีย์ วิสิทวิวงศ์	115/3 ม.4 ต.กำโลน อ.ลานสกา	09-5935027
		จ.ส.ต.อดิศักดิ์ รักษ์ทอง	140 ม.6 ต.ลานสกา อ.ลานสกา	06-8814881
นราธิวาส	บานารายอ	อับโดรอมัน เปาะจิ	24 ม.7 ต.เฉลิม อ.ระแงะ นราธิวาส	
		อับดุลเลาะ มาหะ	2/1 ม.5 ต.ลาโละ อ.เรือเสาะ นราธิวาส	09-2353376
"	สุคริน	ยามาลุดิน การ์	35 ม.5 ต.สากอ อ.สุไหงปาดี นราธิวาส	07-1037945
"	ตากใบ	คอบูซามัน มะ	96 ม.6 ต.เจ๊ะเห อ.ตากใบ นราธิวาส	06-2870925
		ฟาตีฮะห์ ฮาวิตอังกูร	50/6 ถ.พิทักษ์ลิขิต ต.บางนาค อ.เมือง นราธิวาส	01-5985620
ปัตตานี	เมืองปัตตานี	สะอารี ตอแลมา	179/5 ซ.เพชรสุภา ต.ยะรัง อ.เมือง ปัตตานี	01-7382161
		ยะห์ อาลี	332/1 ถ.ปัตตานีภิรมย์ อ.เมือง ปัตตานี	09-2959422
		วันเพ็ญ เจะเอาะ	14/3 ม.3 ต.บานา อ.เมือง ปัตตานี	09-6559765
"	เตราะบอน	อภิเชษฐ์ เจะเล็ง	24 ม.11 ต.เตราะบอน อ.สายบุรี ปัตตานี	01-2771510
		เจะรอซารี ยูโอะ	174/4 ม.1 ต.เตราะบอน อ.สายบุรี	07-3688569
		ฮามะ และยาซิน	112/2 ม.9 ต.เตราะบอน อ.สายบุรี	06-2844845
พัทลุง	ลำสินธุ์	सानิตย์ นานข้า	35 ม.6 ต.ลำสินธุ์ กิ่งอ.ศรีนครินทร์ พัทลุง 90000	01-0941457
		ยุทธพร ศรีภักดี	115 ม.8 ต.ลำสินธุ์ กิ่งอ.ศรีนครินทร์	06-9638822
		สมบุญ จันทรระยับ	159 ม.6 ต.ลำสินธุ์ กิ่งอ.ศรีนครินทร์	06-6903976
"	ห้วยพุด	ดลหรือหมาน หมัดอาดัม	65 ม.2 ต.โคกสัก อ.บางแก้ว พัทลุง	06-2993639
		ธีระวุฒิ ช่วยแก้ว	387 ม.12 ต.โคกสัก อ.บางแก้ว	06-2976030
		สิทธิศักดิ์ งามฝ่าย	155 ม.12 ต.โคกสัก อ.บางแก้ว	01-0930923
"	เกาะหมาก	พระสสิริ แพทย์หมัด	174 ม.6 ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน พัทลุง	07-8999445
		ศิราณี ชูช่วย	221 ม.6 ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน พัทลุง	07-2858340
ยะลา	คนยาลอ	ถ้วนอัลดุลรอซะ ถ้วนกะจิ	52 ถ.สิโรต ข.รวมมุสลิม อ.เมือง ยะลา	01-7129592
		อนิรุทธ์ วานิชอังกูร	11 ซ.จะปะทียา ถ.สิโรต อ.เมือง	06-9611259
		มูฮัมมัด	14 ม.3	07-2901264
		หะซัน ภาลวัน	63 ถ.รถไฟ อ.เมือง ยะลา	09-4666103

ภูเก็ต	ป่าคลอก	วิจิตร ควรกล้า	92/1 ม.6 ต.ป่าคลอก อ.ถลาง ภูเก็ต 83110	06-9529286
สงขลา	ควนเนียง	ไพโรจน์ ทองคำ จิระยุทธ์ ร่วมสุข สุจิน แก้วบุญส่ง	160/1 ม.9 ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง สงขลา 1/1 ม.1 ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง 76 ม.4 ต.ท่าช้าง อ.บางกล่ำ สงขลา	06-2997057 01-6086233 01-0981624
"	นาหว้า	ปราโมทย์ อริยณัฐวงศ์ วิไลลักษณ์ สุสานนท์ ยุพา หนูทอง กระจำจ ชูชื่น เรวดี จันทมุต	106/9 ม.3 ต.บ้านนา อ.จะนะ สงขลา 7/1 ม.1 ต.นาหว้า อ.จะนะ 43/1 ม.1 ต.นาหว้า อ.จะนะ 45/3 ม.1 ต.นาหว้า อ.จะนะ 73/1 ม.4 ต.จะโหนด อ.จะนะ สงขลา	01-0962439 09-5993037 09-5974086 01-6904460 01-0956466
"	เด็กและครอบครัว	พิชญกิตติ แก้วละเอียด สุทธิณี เดชอรัญ สมศักดิ์ ชูช่วยคำ	70/2 ถ.เพชรมงคล ต.ยอขาว อ.เมือง สงขลา 82/35 ม.5 ถ.สงขลา-นาทวี ต.เขารูปช้าง อ.เมือง วิฑูรย์ชุมชนเด็กและครอบครัว อาคารศรีเกียรติพัฒน์	06-9690023 09-4621284 09-9485830
สตูล	ควนกาหลง	วสันต์ สันเพ็ญไธย มานพ เกตมณี ประพันธ์ จรุงโรจน์	139 ม.10 ต.ควนกาหลง อ.ควนกาหลง สตูล 98 ม.5 ต.ควนกาหลง 67 ม.2 ต.ควนกาหลง	01-6900219
ผู้ประสานงานภาค	-	อุดมศรี ศิริลักษณ์พร แคตสุริยา ฤทธิไพโรจน์ อุดมศักดิ์ ถนอมพงศ์ ทวี สร้อยสิริสุนทร ณรงค์ มะแข็ง หามะ มะยูน ศิริพล สัจจาพันธุ์	พอช.ภาคใต้ 62/17-18 ถ.เอเชีย ต.เขาเจ็ยก อ.เมือง พัทลุง พอช.ภาคใต้ 62/17-18 ถ.สี่แยกเอเชีย ต.เขาเจ็ยก อ.เมือง พัทลุง 299 ม.2 ต.ควนกาหลง อ.ควนกาหลง สตูล 51/1 ม.3 ต.เกาะเกิด อ.เชียรใหญ่ นครศรีธรรมราช 71/1 ม.4 ต.บางเขา อ.หนองจิก ปัตตานี 94170 253 ม.2 ต.เกาะ อ.สุไหงปาดี นราธิวาส	01-7489842 09-2939967, 074-617559 06-9627349 07-2706172 09-6586285 06-2858633 01-7483723

ภาคเหนือ

63 คน (จาก 33 จุดปฏิบัติการ ใน 15 จังหวัด)

จังหวัด	ชื่อจุดปฏิบัติการ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail address
กำแพงเพชร	ไทรงาม	โสภี ชำอิง	151 ม.1 ต.มหาชัย อ.ไทรงาม กำแพงเพชร	01-6757569
เชียงราย	สันป่าเม้า	รุ่งโรจน์ ธรรมขันธุ์	4 ม.5 ต.แม่ฮ้อ อ.พาน เชียงราย	09-9505926
		ด.ญ.กัญญาดา ศรีมูล	80/13 ต.แม่ฮ้อ อ.พาน เชียงราย	053-671325
		สมคิด ศรีมูล	80/13 ต.แม่ฮ้อ อ.พาน เชียงราย	06-1945848
เชียงใหม่	สันป่าตอง	มนตรี อิ่มเอก	115/1 ม.2 ต.บ้านกลาง อ.สันป่าตอง	01-7965701
		ขวลิต หล้าพรหม	87/1 ม.6 ต.ทุ่งต่วน อ.สันป่าตอง	06-1908521
		ศราวุฒิ บุษปเลิศ	574 ม.1 ต.ยุหว่า อ.สันป่าตอง	06-6587037
		สุรเชษฐ ชัยวงษ์	20/1 ม.6 ต.มะขุนหวาน อ.สันป่าตอง	09-7563851
"	เมืองเชียงใหม่	ประทีป บุญหมั่น	74/5 ถ.ประชาสัมพันธ์ ต.ช้างคลาน อ.เมือง	01-3668162
		ศิลา บุญเลิศ	43 หลังตลาดทิพย์เนตร	053-203170
"	เสียงเสริมสร้างพลังชุมชน	ชัยวา สิริทองตั้ง	180 ม.2 ต.ช้างเผือก อ.เมือง เชียงใหม่	01-7967792, 053-217624
นครสวรรค์	สัมพันธ์ไพศาลี	ไสว หงษ์น้อย	8 ม.8 ต.ไพศาลี อ.ไพศาลี นครสวรรค์	09-5083240
		สุติน ขาวหินฟ้า	65/45 ซ.เทียมพร ถ.นวมินทร์ บึงกุ่ม กทม.	
"	เขาทอง	จำนงค์ ล้อมริน	22/1 ม.1 ต.เขาทอง อ.พยุหะคีรี นครสวรรค์	09-2688791
"	แม่वंก	ธนาคม จันทรังษี	104 ม.5 ต.แม่เลย์ อ.แม่वंก	056-295137
		พิทักษ์ เชียงปู	207 ม.24 ต.แม่เลย์ อ.แม่वंก	056-295155
"	ปากน้ำโพ	นพนันต์ ทับทิม	153/71 ม.10 ต.นครสวรรค์ตก อ.เมือง	09-7055254
		ดำรงค์ เขียวเยี่ยม	79/11 ม.13 ต.วัดไทร อ.เมือง	056-214443
น่าน	คนนา้อย	สุรศักดิ์ กำบังตน	83 ม.12 ต.ศรีสะเกษ อ.นา้อย น่าน	06-9195319
"	ท่าวังผา	ปิยะฉัตร พูลทรัพย์	214 ม.3 ต.ท่าวังผา อ.ท่าวังผา น่าน	09-8328343
พะเยา	คนภูซาง	เพชรรัตน์ ยิ้มเพชร	328 ม.3 ต.ท่าวังทอง อ.เมือง พะเยา	06-6849643
พิจิตร	คนสามง่าม	คำภา พิถีเรือเดช	47/6 ม.6 ต.เนินปอ อ.สามง่าม พิจิตร	056-842012

พิจิตร	วังทรายพูน	วรารม นิวตัน กลิ่นบรรจง สุทธิธัญญกิจ ศักดิ์ณรงค์ วงศ์สุพรรณ พระวิเศษศักดิ์ ฐานุดโร	83 ม.12 ต.วังทรายพูน พิจิตร 72/1 ม.12 ต.วังทรายพูน อ.วังทรายพูน 192 ม.8 ต.วังทรายพูน อ.วังทรายพูน วัดทุ่งไผ่ ม.7 ต.วังทรายพูน	056-606012 01-6759943 06-2011674 07-2064042
"	เมืองพิจิตร	อำนาจ มหันโต ชญาวัตร สุขวิฟู	137 ถ.ปึงสี่ไฟ อ.เมือง พิจิตร	01-2807820, F.056-652234
"	บ้านวังห้ว	วิชัย ทองชัย สมพงษ์ บุญเกิดวงษ์	85 ม.2 วังห้ว ตะพานหิน 64 ม.2 ต.วังห้ว อ.ตะพานหิน	056-601074 056-623580
พิษณุโลก	คนพิษณุโลก	เขาวรัตน์ เอี่ยมอ่อน นพชัย โพธิ์เงิน	วิทยุชุมชนคนพิษณุโลก	055-214602 055-214602
"	ต.บึงพระ	พระครูปลัดธีรวัฒน์ จิราภรณ์ สมบูรณ์	วัดสันติวัน ต.บึงพระ อ.เมือง สถานีอนามัยต.บึงพระ อ.เมือง พิษณุโลก	01-8067003, 055-287869 01-8888910, 055-287029
"	ท่าทอง	นที จิตรกำเนิด	323/49 ถ.พิชัยสงคราม อ.เมือง พิษณุโลก	055-378029
เพชรบูรณ์	วิเชียรบุรี	วิรัตน์ สุนทร อำพร ศรีนาค	215 ม.3 ต.ทุบาย อ.วิเชียรบุรี เพชรบูรณ์	09-7970893 056-797412
"	หนองไผ่	สุรสิทธิ์ เสาวโมกษ์ วรพิภัทร พงษ์ธนะพจน์ สมมาตย์ แยมจิตต์ กิตติพงษ์ เทศเขียว	666 ม.3 เทศบาล ข.6 ต.หนองไผ่ อ.หนองไผ่ เพชรบูรณ์ 529 ม.9 ต.ยางงาม อ.หนองไผ่ เพชรบูรณ์ 188 ม.1 ต.ยางงาม อ.หนองไผ่ เพชรบูรณ์	056-781583 06-0560997 01-4758127 06-9265167
"	บ้านนางัว	จันทร์ทา จันทะสิงห์ นภาพรณณ์ ด่วงโป	56/2 ม.4 ต.นางัว อ.เมือง 90 ม.6 ต.นางัว อ.เมือง	06-2119856 01-0364724
"	ท่าข้าม	อุษณีย์ ทาใจ	55/1 เพรงพัฒนา อ.เมือง เพชรบูรณ์	06-6769524, 056-722470
แม่ฮ่องสอน	คนเมืองปาย	อาภรณ์ แสงโชติ	212 ต.เวียงใต้ อ.ปาย แม่ฮ่องสอน	01-8933649
"	แม่ลาน้อย	พัลลภ สัมฤทธิ์สกุล	วัดคอกแก้ว อ.แม่ลาน้อย แม่ฮ่องสอน	09-6326578
ลำปาง	แจ้ห่ม	สุกคำ ไชยมงคล พัลลภ วงศ์เจริญโน	742 ม.1 ต.แจ้ห่ม อ.แจ้ห่ม ลำปาง	01-8825834

ลำพูน	บ้านโฮ้ง	สมชัย เมืองแก้ว	308 ม.7 ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง ลำพูน	06-1867681
“	ป่าสัก	ชูเกียรติ หมวกเครือ ชุม กันทา	346 ม.1 ต.อุโมงค์ อ.เมือง ลำพูน 131 ม.6 ต.สันป่าสัก	09-8542308 09-7575722
สุโขทัย	ทุ่งเสลี่ยม	บุญปลื้ม หาญณรงค์ ธนวัฒน์ สุขเรือง สมศักดิ์ หินเพชร	222/1 ม.6 ต.เขาแก้ว ศรีสมบุญ อ.ทุ่งเสลี่ยม 167/3 ม.8 ต.ทุ่งเสลี่ยม อ.ทุ่งเสลี่ยม 32/2 ม.9 ต.ทุ่งเสลี่ยม อ.ทุ่งเสลี่ยม สุโขทัย	09-8273367, 055-624777 06-9385543, 055626412 06-8878406
“	วัดหนองป่าตอ	พระครูวิจิตรธรรมนิเทศก์ ศุภโชค อินทรกำแหง วาลย์ จุยกาย	วัดหนองป่าตอสามัคคีธรรม ต.ท่าทอง อ.สวรรคโลก 94/4 ถ.หน้าเมือง อ.สวรรคโลก สุโขทัย 12/3 ม.1 ต.ท่าทอง อ.สวรรคโลก	01-7855056 06-9388656 055-647323
อุดรดิตถ์	ท่าอิฐ	สมพิศ ชุ่มเจริญ	101 ม.7 ต.แม่พูล อ.ลับแล อุดรดิตถ์	06-1999887, 055-457187
“	เมืองอุดรดิตถ์	กิตติ เชื้ออนแก้ว บุญเปล่ง แสงนรินทร์	49 ม.8 ต.จันทาม อ.เมือง 128 ม.14 ต.ผาจุก อ.เมือง อุดรดิตถ์	09-2681283
อุทัยธานี	ชาวห้วยกระเสียว	วิเชียร จันทร	160 ม.9 ต.ทัพหลวง อ.บ้านไร่ อุทัยธานี	06-0398102
ผู้ประสานงานภาค	-	ไพฑูณ อุปสิทธิ์ ศรีวรรณ ปวงงาม	30/2 ม.5 ต.วังทรายพูน อ.วังทรายพูน พิจิตร 59 ม.9 ต.ดงเจน กิ่งอ.ภูพานยาว พะเยา	01-5336015, 056-606015 09-5574555

ผู้สนใจทั่วไป

ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน	ที่อยู่	โทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail address
พัฒนจรินทร์ สอนแก้วมณี	โครงการศึกษาและพัฒนาระบบสื่อสารทางเลือกเพื่อสุขภาพชุมชน สสส.	302/654 บ้านสวนชื้อตรง ซ.ลาดพร้าว 71 ถ.ลาดพร้าว วังทองหลาง กทม. 10310	09-5005485
สนิท ไชยวารี	-	39 ม.2 ต.ผาน้ำย้อย อ.หนองพอก ร้อยเอ็ด	01-5460548, 06-8535205
สุดาจันทร์ แก้วใส	-	21 ม.8 ต.หัวโพน อ.สุวรรณภูมิ ร้อยเอ็ด	06-0175001
ประสิทธิ์ บุญหา	ประชาสังคม จ.ยโสธร	202 ม.11 อ.เลิงนกทา ยโสธร	06-2444734
ประกอบ สระดินดำ	วุฒิสภาสภานาครสมอง	21/1 บ้านแก่ง อ.ภูเขียว ชัยภูมิ	07-0265461
ประยูร แสงศรี	ประชาสังคม จ.ยโสธร	90/7 ต.คำเตย อ.ไทยเจริญ ยโสธร	
ศุภชัย ม่วงเมืองมวณ	ประชาสังคม จ.ยโสธร	208 ม.7 ต.คำเตย อ.ไทยเจริญ ยโสธร	09-4249799
ขจรชัย ทาณะระ	ประชาสังคม จ.ยโสธร	21 ม.7 ต.คำเตย อ.ไทยเจริญ ยโสธร	09-6253532
อิงศักดิ์ แพงจันทร์ศรี	อาสาสมัครพัฒนธรรมชุมชนภาคอีสาน	699 ถนนรณาค อ.เมือง กาฬสินธุ์	09-6245249
มธุรส ศิริสถิตย์กุล	สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.)	สวสส. กระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี	01-3483893 / 02-5901498
สาทร สมพงศ์	โครงการครอบครัวเข้มแข็ง	333 ม.1 ต.หนองธง อ.ป่าบอน จ.พัทลุง (โรงเรียนได้ร่มไม้)	09-8794425
จินตนา สมพงศ์	โครงการครอบครัวเข้มแข็ง	333 ม.1 ต.หนองธง อ.ป่าบอน จ.พัทลุง 93170	01-2712178
กรแก้ว ฤทธิ์โพโรจน์	เครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้	253/1 ม.4 ต.ควนกาหลง อ.ควนกาหลง สตูล 91130	06-9599470
อาจารย์ศิริพร เสรีกิตติกุล	มหาวิทยาลัยพายัพ	นิเทศศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.พายัพ อ.เมือง เชียงใหม่ 50000	01-4848320
อาจารย์นันท์สิทธิ์ กิตติวรกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ ม.เชียงใหม่	01-4848306